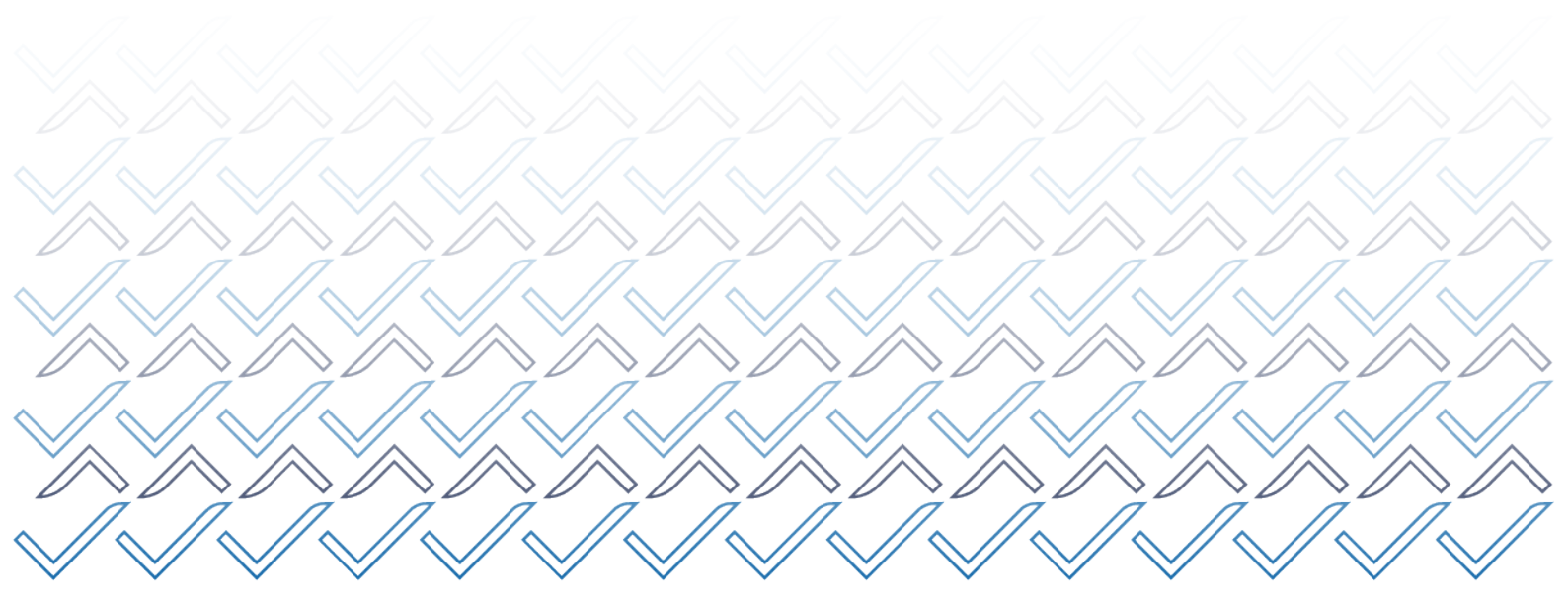

VALSTYBINIO AUDITO ATASKAITA

KRIZIŲ ĮVEIKIMO, SPECIALIZUOTOS PAGALBOS CENTRŲ VEIKLA

2022 m. lapkričio 30 d.

Nr. VAE-11

Valstybės kontrolė – aukščiausiaji valstybinio audito institucija – prižiūri, ar teisėtai ir efektyviai valdomas ir naudojamas valstybės turtas ir kaip vykdomas valstybės biudžetas. Valstybės kontrolė, teikdama audito pastebėjimus ir rekomendacijas, skatina teigiamą ir veiksmingą valstybinio audito poveikį valstybės finansų valdymo ir kontrolės sistemai bei į rezultatus ir visuomenės poreikius orientuotam viešajam valdymui. Daugiau apie Valstybės kontrolės veiklą ir valstybinio audito rezultatus – interneto svetainėje www.valstybeskontrolė.lt.

Audito grupė: Rasa Kudžmienė (departamento vadovė), Rasa Rakauskienė (grupės vadovė), Giedrė Jurevičienė, Rasa Guobienė, Vilija Kontautė.

Valstybinio audito ataskaita pateikta: Lietuvos Respublikos Seimo Audito, Socialinių reikalų ir darbo komitetams, Lietuvos Respublikos Vyriausybei, Socialinės apsaugos ir darbo ministerijai.

TURINYS

PAGRINDINIAI FAKTAI	4
SANTRAUKA	5
ĮŽANGA	11
AUDITO REZULTATAI	14
1. KRIZINĖSE SITUACIJOSE ESANTYS ASMENYS IDENTIFIKUOJAMI, TAČIAU ŠĮ PROCESĄ REIKIA TOBULINTI	14
1.1. Neintensyviai taikomos proaktyvios priemonės krizinėse situacijose esantiems asmenims identifikuoti	14
1.2. Penkios savivaldybės viešina informaciją ne apie visas pagalbą teikiančias įstaigas	18
2. SOCIALINĖ PAGALBA KRIZINĖSE SITUACIJOSE ESANTIEMS ASMENIMS NEPAKANKAMAI UŽTIKRINA JŲ MINIMALIUS POREIKIUS	20
2.1. Visiems identifikuotiems krizinėse situacijose esantiems asmenims nustatomas paslaugų poreikis	20
2.2. Trūksta psichologinės ir teisinės pagalbos, nevertinamas paslaugų fizinis pasiekiamumas	22
2.3. 17 savivaldybių vykdomos Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos finansuojamos smurtinio elgesio keitimo programos	28
3. VYKDANT PAGALBOS KRIZINĖSE SITUACIJOSE ESANTIEMS ASMENIMS STEBĖSENĄ NEMATUOJAMI REZULTATAI	33
REKOMENDACIJŲ ĮGYVENDINIMO PLANAS	39
PRIEDŲ SĄRAŠAS	44

PAGRINDINIAI FAKTAI

50,7 tūkst.

asmenų 2019–2021 m. gavo krizių įveikimo pagalbą, iš jų 15 tūkst. ją gavo savivaldybėse, 35,7 tūkst. smurtą artimoje aplinkoje patyrusių asmenų – specializuotos kompleksinės pagalbos centruose.

22,8 mln. Eur

krizių įveikimo pagalbai teikti 2019–2021 m. panaudota: 18,3 mln. Eur savivaldybių biudžeto lėšų¹, 4,5 mln. Eur valstybės biudžeto lėšų pagalbai smurtą artimoje aplinkoje patyrusiems asmenims teikti.

1,4 tūkst.

asmenų 2019–2021 m. dalyvavo Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos finansuojamose smurtinio elgesio keitimo programose, joms panaudota 0,6 mln. Eur valstybės biudžeto lėšų.

37 proc.

(22 iš 60) savivaldybių 2019–2021 m. netaikė nė vienos proaktyvios priemonės identifikuoti krizinėse situacijose esančius asmenis.

8

savivaldybės (13 proc.) nurodė, kad psichologo pagalba suteikta ne visiems krizinėse situacijose esantiems asmenims, kuriems buvo nustatytas poreikis.

89 proc.

asmenų (94 iš 106) savivaldybėse 2021 m. gavo paslaugas pagal poreikį.

17-oje

savivaldybių (iš 60) vykdomos ministerijos finansuojamos smurtinio elgesio keitimo programos.

10 ir 14 proc.

asmenų, patyrusių smurtą artimoje aplinkoje, gavo teisininko (35 iš 344) ir psichologo (49 iš 344) pagalbą.

80 proc.

savivaldybių (48 iš 60) ir nė vienas (iš 15) specializuotos kompleksinės pagalbos centras 2019–2021 m. nevertino pagalbos veiksmingumo.

¹ 17 savivaldybių neturėjo tikslių duomenų, kiek skirta audito metu analizuojamų paslaugų teikimui, nes tos pačios įstaigos teikia ir kitas socialines paslaugas ir lėšų dalis neišskiriama; keturios savivaldybės paslaugų 2019–2021 m. netaikė.

SANTRAUKA

Audito svarba

Krizinės situacijos susidaro, kai dėl kylančios socialinės rizikos asmuo (šeima) pats ar padedamas artimųjų negali išspręsti atsiradusių socialinių problemų, savarankiškai rūpintis asmeniniu (šeimais) gyvenimu, palaikyti ryšių ir dalyvauti visuomenės gyvenime.

Auditą atlikome, nes savivaldybėse nepakankamai išplėtos socialinės paslaugos krizinėse situacijose esantiems asmenims, pvz.: asmenims, patyrusiems benamystę, stichinių nelaimių padarinius, netektį, praradus savarankiškumą. 2020 m. savivaldybėse veikė 61 krizių centras, tačiau 14-oje savivaldybių šių centrų vis dar nebuvo. 60 proc. asmenų, esančių krizinėse situacijose, neidentifikuojami, jiems nesuteikiama pagalba. Trūksta individualių paslaugų, nepakanka bendradarbiavimo tarp institucijų, pvz. Vaiko teisių apsaugos ir įvaikinimo tarnybos ir sveikatos apsaugos ir švietimo įstaigų.

Specializuotos kompleksinės paslaugos neužtikrina efektyviai veikiančios pagalbos smurtą artimoje aplinkoje patyrusiems asmenims, trūksta pagalbos asmenims, siekiantiems atsisakyti smurtinio elgesio. 20 proc. Lietuvos gyventojų (24 proc. moterų ir 14 proc. vyrų) pasisakė patyrę smurtą artimoje aplinkoje, tačiau 59 proc. nesikreipė pagalbos². 2021 m. specializuotą kompleksinę pagalbą gavo tik 21 proc. (2020 m. – 20 proc.) smurtą artimoje aplinkoje patyrusių asmenų.

Audito tikslas ir apimtis

Audito tikslas – įvertinti, ar pagalba asmenims, esantiems krizinėse situacijose, yra rezultatyvi.

Pagrindiniai audito klausimai:

- ✓ ar esama sistema įgalina identifikuoti krizinėse situacijose esančius asmenis, kuriems reikalinga pagalba;
- ✓ ar pagalba krizinėse situacijose esantiems asmenims užtikrina jų minimalius poreikius;
- ✓ ar pagalbos krizinėse situacijose esantiems asmenims stebėseną leidžia pamatuoti rezultatus.

Audituojamas subjektas – Socialinės apsaugos ir darbo ministerija, nes formuoja socialinių paslaugų politiką, smurtą patiriančių asmenų socialinės integracijos politiką, organizuoja, koordinuoja ir kontroliuoja jos įgyvendinimą.

Audito metu rinkome informaciją ir bendradarbiavome su Socialinių paslaugų priežiūros departamentu prie Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos, savivaldybėmis ir jų

² Prieiga per internetą: <https://www.lygus.lt/ka-mums-sako-viesosios-nuomones-tyrimai-apie-smurta-artimoje-aplinkoje/> (žiūrėta 2022-10-18).

teritorijoje krizių įveikimo pagalbą teikiančiomis įstaigomis (socialinių paslaugų centrais, krizių centrais, nakvynės namais), Lietuvos moterų teisių įtvirtinimo asociacija ir specializuotos kompleksinės pagalbos centrais, Lietuvos probacijos tarnyba ir savivaldybėse smurtinio elgesio keitimo programas vykdančiomis įstaigomis.

Audituojamas laikotarpis – 2019–2021 m. Siekdami įvertinti nuo 2014 m. vykdytoje Valstybinės smurto artimoje aplinkoje prevencijos ir pagalbos teikimo nukentėjusiems asmenims 2014–2020 m. programoje nustatytus tikslus ir jų pasiekimą, naudojome ankstesnių metų duomenis. 2022 m. duomenis naudojome analizuodami krizių įveikimo pagalbos krizinėse situacijose esantiems asmenims finansavimo, pagalbą teikiančių įstaigų skaičiaus, jose dirbančių specialistų skaičiaus ir paslaugų prieinamumo tendencijas.

Auditas atliktas pagal tarptautinius aukščiausiųjų audito institucijų standartus. Audito apimtis ir taikyti metodai išsamiau aprašyti 2 priede „Audito apimtis ir metodai“ (46 psl.).

Pagrindiniai audito rezultatai

Socialinė pagalba krizinėse situacijose esantiems asmenims būtų rezultatyvesnė, jeigu jie būtų proaktyviau identifikuojami, teikiamos paslaugos būtų viešinamos, suteikiama reikalinga teisinė ir psichologinė pagalba, užtikrinamas paslaugų fizinis pasiekiamumas ir veiksmingumas, o smurto riziką keliantys dalyvautų smurtinio elgesio keitimo programose.

1. Krizinėse situacijose esantys asmenys turėtų būti identifikuojami proaktyviau

- ✓ Identifikuojant krizinėse situacijose esančius asmenis 37 proc. (22 iš 60) apklaustų savivaldybių 2019–2021 m. netaikė proaktyvių priemonių. Specializuotos kompleksinės pagalbos centruose 20 proc. visų pagalbą gavusių asmenų, patyrusių smurtą artimoje aplinkoje, buvo identifikuoti šiomis priemonėmis. Asmenys su negalia 2021 m. sudarė tik 3 proc. šiuose centruose pagalbą gavusių asmenų. Tik 15 proc. (9 iš 60) savivaldybių ir 80 proc. (12 iš 15) specializuotos kompleksinės pagalbos centrų taikė „Outreach Services“ praktiką. Identifikuoti asmenis padėtų iš įvairių institucijų gauta informacija, tačiau 2021 m. švietimo ir ugdymo, sveikatos priežiūros įstaigų, krizių ir socialinių paslaugų centrų ir kt. pranešimai apie smurto artimoje aplinkoje atvejus sudarė 0,15 proc. visų pranešimų. 2019–2020 m. visi pranešimai buvo gauti tik iš policijos. Nepakankamai intensyviai naudojamos proaktyvios priemonės ir bendradarbiavimo trūkumas tarp institucijų keičiantis informacija nepadedą identifikuoti kuo daugiau krizinėse situacijose esančių asmenų, siekiant laiku jiems suteikti pagalbą (1.1 poskyris, 14 psl.).
- ✓ Penkios savivaldybės savo interneto svetainėje nepateikia informacijos apie socialines paslaugas krizinėse situacijose esantiems asmenims teikiančias įstaigas. 16 savivaldybių – apie visus jų teritorijoje veikiančius specializuotos kompleksinės pagalbos centrus, tik 45 proc. (27) savivaldybių interneto svetainėje pateikia informaciją apie teikiamą pagalbą pagal tikslines asmenų grupes. Visiems specializuotos kompleksinės pagalbos centrams ir 27 proc. savivaldybių trūksta metodinės pagalbos, siekiant kryptingai ir nuosekliai viešinti informaciją regioniniu lygmeniu. Nepakankamas informacijos apie teikiamas paslaugas asmenims, esantiems

krizinėse situacijose, viešinimas riboja galimybes identifikuoti asmenis, kuriems reikalinga pagalba (1.2 poskyris, 18 psl.).

2. Socialinė pagalba krizinėse situacijose esantiems asmenims nepakankamai užtikrina jų minimalius poreikius

- ✓ Nustatant paslaugų poreikį, svarbu aptarti paslaugų gavėjo tikslus ir veiksmus jiems įgyvendinti, bet tik 69 (iš 106) atvejais tai buvo atlikta, nors visais nagrinėtais atvejais savivaldybėse ir specializuotuose pagalbos centruose asmenims, patyrusiems krizines situacijas ir smurtą artimoje aplinkoje, paslaugų poreikis nustatytas individualiai. Specializuotos kompleksinės pagalbos centrai turi asmenų, kuriems reikalinga pagalba, žurnalus, tačiau 2021 m. juose pateikti duomenys netikslūs, nes užregistruota 18 (iš 373) vaikų, kuriems pagalba centruose neteikiama. 8,3 proc. (31 iš 373) asmenų užregistruoti kaip naujai patyrę smurtą artimoje aplinkoje, nors tai pakartotiniai atvejai per einamuosius metus. Nefiksuojant duomenų apie pakartotinius pagalbos gavėjus, nebus parinktos paveikiausios paslaugos (2.1 poskyris, 20 psl.).
- ✓ Siekiant atkurti savarankiškumą, prarastus socialinius ryšius ir padėti integruotis į visuomenę, būtina suteikti asmenims, esantiems krizinėse situacijose, pagalbą pagal nustatytus poreikius, tačiau:
  - 11 proc. (12 iš 106) atvejų 10-yje atsitiktų savivaldybių asmenims nesuteiktos paslaugos pagal poreikį: 7 atvejais nesuteikta psichologinė pagalba. Iš 6 atsitiktų nakvynės namų trijuose, kuriuose nėra psichologo, visais nagrinėtais atvejais (51) psichologo paslauga nesuteikta. 48 proc. (30 iš 62) asmenų nakvynės namuose paslaugas gavo ilgiau negu 1 metus, iš jų 8 – nuo 3 iki 7 metų. Nakvynės namuose daugėja vyresnio amžiaus asmenų ir asmenų, turinčių nustatytą nedarbingumą, kuriems būtų tikslingesnės apgyvendinimo savarankiško gyvenimo namuose paslaugos, tačiau jų trūksta;
  - visais nagrinėtais atvejais (344) asmenims, patyrusiems smurtą artimoje aplinkoje, sutikusiems priimti pagalbą, suteiktos paslaugos pagal poreikį. Tačiau neregamentuota, kokioms smurto rūšims esant ir kokia forma kokios paslaugos turi būti teikiamos. 2021 m. 67 proc. (236 iš 344) atvejų asmenims suteiktos 3 ir daugiau rūšių paslaugos, kaip buvo nustatyta. Dažniausiai suteiktos informavimo (98 proc.), konsultavimo (64 proc.), mažiausiai – psichologinė (14 proc.), teisinė (10 proc.), tarpininkavimo (10 proc.) ir pagalba rengiant dokumentus (2 proc.). Pagrindinė jų teikimo forma – pokalbiai telefonu. 2021 m. teisininko ir psichologo paslaugas gavo nedidelė dalis asmenų, patyrusių smurtą artimoje aplinkoje: psichologo 14 proc. (49 iš 344), teisininko 10 proc. (35 iš 344);
  - savivaldybių pagalbą teikiančių įstaigų tinklas išdėstytas nevertinant fizinio pasiekiamumo: 5 iš 6 apklaustų savivaldybių nurodė 2019–2021 m. nevertinusios įstaigų pasiekiamumo. Ministerija tinklo išdėstymo 2019–2021 m. savivaldybių teritorijose taip pat nevertino, nes, jos nuomone, socialinių paslaugų organizavimas ir teikimas yra savivaldybių savarankiškoji funkcija ir jos turi numatyti, kad paslaugos ne tik būtų prieinamos, bet ir pasiekiamos. Kai kurias teritorijas aptarnaujantys centrai, teikiantys pagalbą nukentėjusiems nuo smurto artimoje aplinkoje, nuo jų yra nutolę daugiau nei 50 km., bet pavėžėjimo paslaugos nėra numatytos teikti.

Nepakankamai suteikiant paslaugas pagal individualius poreikius, ypač psichologinę ir teisinę pagalbą, asmenims sunkiau įveikti krizines situacijas (2.2 poskyris, 22 psl.).

- ✓ Visi specializuotos kompleksinės pagalbos centruose dirbantys specialistai kasmet tobulina kvalifikaciją, bet poreikis nėra vertinamas kasmet ir 2019–2021 m. ministerija neanalizavo jų kvalifikacijos tobulinimo poreikio. Visi 15 centrų nurodė, kad 2019–2021 m. nebuvo sudaromi kvalifikacijos tobulinimo planai. Taip nėra užtikrinama, kad kvalifikacija būtų keliama kryptingai pagal specialistų poreikius (2.2 poskyris, 22 psl.).
- ✓ Smurtinio elgesio keitimo programas 2019–2021 m. vykdė Probacijos tarnybos teritoriniai padaliniai, Socialinės apsaugos ir darbo ministerija ir savivaldybės, finansuodamos šias nevyriausybių organizacijų vykdomas programas. Ministerija nėra patvirtinusi programos, nenustačiusi reikalavimų jos turiniui, programą vykdančių specialistų išsilavinimui ir kvalifikacijai. Nevyriausybines organizacijas naudoja skirtingas programas. Nenustatytas patekimo į ministerijos finansuojamas programas mechanizmas, jos vykdomos 17-oje (iš 60) savivaldybių. Taip nesudarytos galimybės visiems asmenims, siekiantiems keisti smurtinį elgesį, jį keisti. Ministerija ir jai pavaldi įstaiga Socialinių paslaugų priežiūros departamentas 2019–2021 m. nevertino šių programų veiksmingumo, todėl neįsitikinama, ar jos tinkamos keisti smurtautojo elgesį (2.3 poskyris, 28 psl.).

3. Pagalbos krizinėse situacijose esantiems asmenims stebėseną neleidžia pamatuoti rezultatų

- ✓ Nėra bendros duomenų apie specializuotos kompleksinės pagalbos centrų teikiamą pagalbą informacinės sistemos. Visais 10-yje savivaldybių nagrinėtais atvejais (142) duomenys apie suteiktas paslaugas buvo suvesti į Socialinės paramos šeimai informacinę sistemą, tačiau 11 proc. (15) atvejų sistemoje savivaldybės nurodė kitą paslaugą, nei buvo suteikta. Ministerija duomenų teisingumą tikrina tik atsiradus poreikiui ir teigia, kad nuolatinei kontrolei nėra poreikio ir išteklių. 70 proc. (42 iš 60) apklaustų savivaldybių nurodė, kad nėra nustačiusios duomenų suvedimo į sistemą tvarkų ir jų suvedimo periodiškumo. Ministerija naudojasi nepakankamai patikimais duomenimis vertinti teikiamos pagalbos būklę šalyje (3 skyrius, 33 psl.).
- ✓ 2019–2021 m. 80 proc. (48 iš 60) savivaldybių ir 58 proc. (11 iš 19) apklaustų pagalbą krizinėse situacijose esantiems asmenims teikiančių įstaigų nevertino teikiamos pagalbos veiksmingumo. Tik 15 proc. savivaldybių analizuoja, kokiai daliai jų gavusių asmenų pavyksta pasiekti krizių įveikimo pagalbos tikslą – atkurti savarankiškumą. 8 (iš 60) vertina, kokia dalis asmenų, gavusių šią pagalbą, kreipiasi pagalbos pakartotinai per 1 metus. Ministerija 2019–2021 m. kasmet nevertino savivaldybių teikiamos pagalbos krizinėse situacijose esantiems asmenims būklės. Ministerija, Socialinių paslaugų priežiūros departamentas ir visi specializuotos kompleksinės pagalbos centrai 2019–2020 m. nevertino smurtą artimoje aplinkoje patyrusiems asmenims teikiamos pagalbos veiksmingumo. Neanalizuojant jo, sudėtinga numatyti veiklos tobulinimo kryptis, leidžiančias pasiekti pagalbos tikslą (3 skyrius, 33 psl.).
- ✓ Valstybinėje smurto artimoje aplinkoje prevencijos ir pagalbos teikimo nukentėjusiems asmenims 2014–2020 m. programoje nustatytas tikslas – iki 2020 m. sumažinti smurto artimoje aplinkoje mastą 15 proc., nepasiektas, nes 2021 m. asmenų,

nukentėjusių nuo nusikalstamų veikų, susijusių su smurtu artimoje aplinkoje, skaičius buvo 12 proc. didesnis negu 2014 m. (3 skyrius, 33 psl.).

- ✓ 2021 m. nepasiekta 2 iš 5 SADM nustatytų kriterijų reikšmių: smurtą patyrusių asmenų, gavusių pagalbą specializuotos kompleksinės pagalbos centruose, skaičius 14 tūkst., nes pagalbą gavo 17 proc. mažiau asmenų (11 651) ir kompleksinių paslaugų šeimai gavėjų, palankiai vertinančių gaunamų paslaugų kokybę, dalis, 98 proc., nes palankiai paslaugų kokybę įvertino 7,2 proc. punkto mažiau gavėjų (90,8 proc.) (3 skyrius, 33 psl.).

Pokyčiai audito metu

Nuo 2022-07-01 įsigaliojus Socialinių paslaugų įstatymo pakeitimui³ nustatyta nauja socialinių paslaugų rūšis – prevencinės socialinės paslaugos⁴.

2022-05-05 patvirtintos Krizių centrų veiklos organizavimo rekomendacijos⁵.

Nuo 2023-07-01 įsigaliojus Apsaugos nuo smurto artimoje aplinkoje įstatymo pakeitimui⁶ kitos institucijos privalės apie smurto artimoje aplinkoje pavojų patiriantį asmenį informuoti specializuotos kompleksinės pagalbos centrą, įtvirtintas naujas tarpinstitucinis bendradarbiavimo mechanizmas⁷.

Nuo 2023-07-01 įsigalios įstatymo pakeitimai⁸ dėl teisės teikti akredituotą specializuotą kompleksinę pagalbą. Bus renkama ir analizuojama informacija, susijusi su darbuotojų kvalifikacijos kėlimo poreikiu⁹.

Pagal 2023-07-01 įsigaliosiantį įstatymą¹⁰ smurtaujantiems asmenims 15 dienų laikotarpiui gali būti skiriamas apsaugos nuo smurto orderis. Patvirtinta informacijos gavimo iš institucijų bei įstaigų tvarka ir reikalavimas ministerijos ir savivaldybių svetainėse skelbti informaciją apie jų teritorijoje veikiančias įstaigas, kurios teikia paslaugas asmenims, patiriantiems smurtą artimoje aplinkoje, ir organizuoja smurtinio elgesio keitimo programas¹¹.

Rekomendacijos

Socialinės apsaugos ir darbo ministerijai

1. Siekiant suteikti pagalbą kaip galima daugiau asmenų, nukentėjusių nuo smurto artimoje aplinkoje, plėsti informavimo priemones apie teikiamas paslaugas, atsižvelgiant į visuomenės nuomonės apklausos rezultatus (1-asis pagrindinis rezultatas).

³ Socialinių paslaugų įstatymo Nr. X-493 1, 2, 3, 4, 6, 8, 11, 14, 15, 16, 17, 18, 19, 20, 26, 29, 34, 38 str. pakeitimo, įstatymo papildymo 61, 193, 201, 202 str. ir 36, 37 str. pripažinimo netekusiais galios įstatymas, 2021-12-23 Nr. XIV-877.

⁴ Socialinės apsaugos ir darbo ministro 2022-08-23 įsakymo projektas Nr. 22-11812 „Dėl Prevencinių socialinių paslaugų organizavimo ir teikimo tvarkos aprašo patvirtinimo“, prieiga per internetą: <https://e-seimas.lrs.lt/portal/legalAct/lt/TAP/ccb88f3022d111edb36fa1cf41a91fd9?jfwid=7jjinx2um>.

⁵ Socialinės apsaugos ir darbo ministro 2022-05-05 įsakymas Nr. A1-333.

⁶ Apsaugos nuo smurto artimoje aplinkoje įstatymo Nr. XI-1425 pakeitimo įstatymas, 2022-03-15 Nr. XIV-934, 13 str.

⁷ Ten pat, 6 ir 7 str.

⁸ Ten pat, 2 str.

⁹ Ten pat, 4 str. 8 d.

¹⁰ Ten pat, 8 str.

¹¹ Patvirtinta socialinės apsaugos ir darbo ministro 2022-09-30 įsakymu Nr. A1-653.

2. Siekiant parinkti paveikiausias paslaugas ir turėti aktualius duomenis apie asmenis, patyrusius smurtą artimoje aplinkoje, užtikrinti, kad įstaigos, teikiančios šias paslaugas, kauptų ir teiktų tikslius duomenis (2-asis pagrindinis audito rezultatas).
3. Siekiant didinti asmeniui, patyrusiam smurtą artimoje aplinkoje, teikiamos pagalbos kompleksiskumą ir prieinamumą, įstaigoms, teikiančioms šias paslaugas, nustatyti:
  - 3.1. bazinį paslaugų paketą;
  - 3.2. reikalavimus dėl kontaktinių paslaugų, psichologo, teisininko konsultacijų apimties, fizinio prieinamumo (2-asis pagrindiniai audito rezultatai).
4. Siekiant rezultatyvios pagalbos keičiant smurtinį elgesį:
  - 4.1. patvirtinti smurtinio elgesio keitimo programą, kuria vadovautųsi šias programas vykdančios įstaigos;
  - 4.2. nustatyti smurtautojų įtraukimo į ministerijos finansuojamas smurtinio elgesio keitimo programas mechanizmą (algoritmą);
  - 4.3. nustatyti vykdomų programų veiksmingumo vertinimo rodiklius (2-asis pagrindinis audito rezultatas).
5. Siekiant politikos formuotojui turėti palyginamus savivaldybių ir įstaigų, teikiančių specializuotą kompleksinę pagalbą duomenis tobulinimo sprendimams priimti, nustatyti paslaugų veiksmingumo vertinimo rodiklius (3-iasis pagrindinis audito rezultatas).

Rekomendacijų įgyvendinimo priemonės ir terminai, laukiamas audito poveikis ir pokyčių vertinimo rodikliai pateikti ataskaitos dalyje „Rekomendacijų įgyvendinimo planas“ (39 psl.). Aktualia informacija apie rekomendacijų įgyvendinimo būklę, rezultatus ir įvykusius pokyčius yra skelbiama atvirose duomenyse Valstybės kontrolės interneto svetainėje <https://www.valstybeskontrolė.lt/LT/AtviriDuomenys>.

JŪŽANGA

Asmenys krizines situacijas gali patirti dėl įvairių priežasčių: smurto, prekybos žmonėmis ar kitų nusikalstamų veikų, įsitraukimo ar polinkio įsitraukti į nusikalstamą veiklą, dėl benamystės, stichinių nelaimių padarinių ar kitų aplinkybių, prarasto savarankiškumo, netekties ar kitų veiksnių ir aplinkybių, vaiko teisių pažeidimų šeimoje¹².

Pagalbos krizinėse situacijose esantiems asmenims teikimą reglamentuoja Socialinių paslaugų įstatymas. Už šių paslaugų teikimą savo teritorijos gyventojams atsakingos savivaldybės¹³. Pagalba krizinėse situacijose esantiems asmenims teikiama skiriant šias socialines paslaugas¹⁴: intensyvią krizių įveikimo pagalbą, apgyvendinimą nakvynės namuose¹⁵ ir psichosocialinę pagalbą. Pagalbos asmenims, nukentėjusiems nuo smurto artimoje aplinkoje, teikimą taip pat reglamentuoja Apsaugos nuo smurto artimoje aplinkoje įstatymas. Socialinės apsaugos ir darbo ministerija kasmet organizuoja projektų atrankos konkursus, kurių tikslas atrinkti ir finansuoti specializuotos kompleksinės pagalbos centrų projektą¹⁶. Centrų funkcijas 2019–2021 m. atliko Lietuvos moterų teisių įtvirtinimo asociacija, vienijusi 16¹⁷ nevyriausybinų organizacijų (1 pav.).

1 pav. Pagalbos krizinėse situacijose esantiems asmenims teikimo institucinė sistema

*2022-02-28 duomenys

Šaltinis – Valstybės kontrolė pagal teisės aktus

¹² Krizių centro veiklos organizavimo rekomendacijos, patvirtintos socialinės apsaugos ir darbo ministro 2022-05-05 įsakymu Nr. A1-333.

¹³ Socialinių paslaugų įstatymas, 13 str. 1 d.

¹⁴ Socialinių paslaugų katalogas, patvirtintas socialinės apsaugos ir darbo ministro 2006-04-05 įsakymu Nr. A1-93.

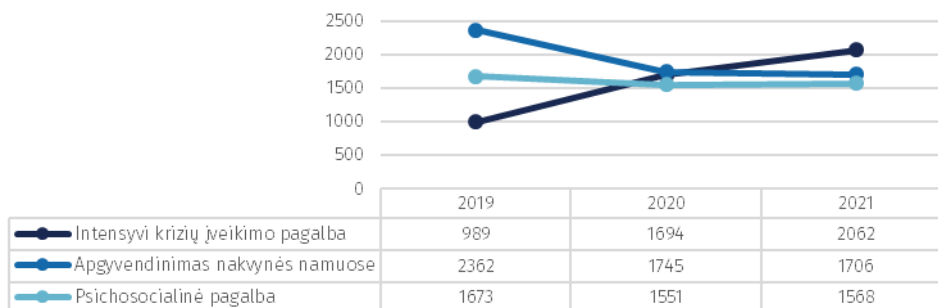
¹⁵ Iki 2020-02-04 apgyvendinimo nakvynės namuose ir krizių centruose paslauga, nuo 2020-02-04 iki 2020-12-01 dvi paslaugos: apgyvendinimas nakvynės namuose ir apgyvendinimas krizių centruose.

¹⁶ Programos 03.03 „Socialinių paslaugų ir integracijos plėtra“ priemonė „Konkurso būdu atrinkti ir finansuoti specializuotos pagalbos centrų projektus, skirtus specializuotos kompleksinės pagalbos teikimui smurtą patyrusiems asmenims užtikrinti“.

¹⁷ Asociacijos steigimo sutartį 2018-10-09 pasirašė 17 SKPC, nuo 2020 m. veikė 16 SKPC, nes Vilniaus moterų namai nebeteikė paslaugų, nuo 2022 m. veikė 15 SKPC, nes pagalbos neteikė Visagino šeimos krizių centras.

Savivaldybių pateiktais duomenimis, 2019–2021 m. krizių įveikimo paslaugos buvo suteiktos daugiau kaip 15 tūkst. asmenų (2 pav.).

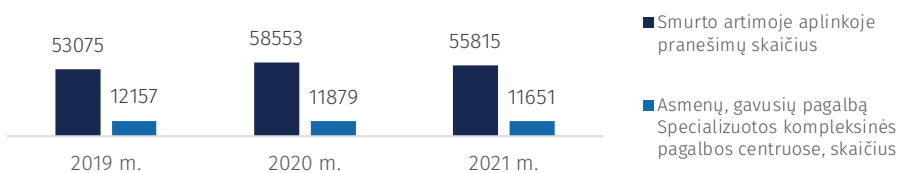
2 pav. 2019–2021 m. savivaldybėse krizinių situacijų įveikimo paslaugas gavusių asmenų skaičius

Šaltinis – Valstybės kontrolė pagal savivaldybių pateiktus duomenis

Specializuota kompleksinė pagalba 2019–2021 m. buvo suteikta 35,7 tūkst. asmenų. 2021 m. tai sudarė 21 proc. policijoje registruotų pranešimų apie smurtą artimoje aplinkoje (3 pav.).

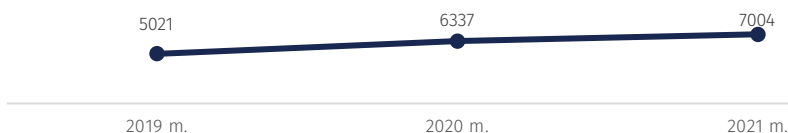
3 pav. 2019–2021 m. policijoje registruotų pranešimų dėl smurto artimoje aplinkoje skaičius ir specializuotos kompleksinės pagalbos centruose pagalbą gavusių asmenų skaičius

Šaltinis – Valstybės kontrolė pagal Lietuvos statistikos departamento, Informatikos ir ryšių departamento ir specializuotos kompleksinės pagalbos centrų veiklos ataskaitų duomenis

Pagalbą krizinėse situacijose esantiems asmenims savivaldybės finansuoja savo biudžetų lėšomis, vykdydamos savivaldybių socialinių paslaugų programas arba pirkdamos paslaugas viešųjų pirkimų būdu¹⁸. 2019–2021 m. savivaldybės (39¹⁹) iš savo biudžeto lėšų visų trijų paslaugų teikimui panaudojo 18 362 tūkst. Eur (4 pav.). 2022 m. šių paslaugų teikimui jos skyrė 7 534 tūkst. Eur.

4 pav. Savivaldybių (39) intensyvios krizių įveikimo pagalbos, apgyvendinimo nakvynės namuose ir psichosocialinės pagalbos paslaugų teikimui panaudotos lėšos (tūkst. Eur)

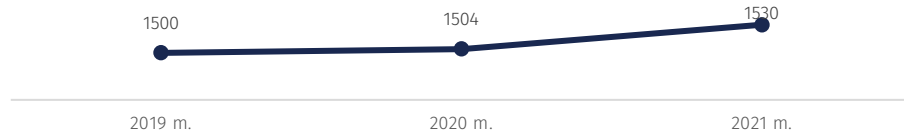
Šaltinis – Valstybės kontrolė pagal savivaldybių pateiktus duomenis

¹⁸ Vyriausybės 2006-10-10 nutarimu Nr. 978 „Dėl Socialinių paslaugų finansavimo ir lėšų apskaičiavimo metodikos patvirtinimo“.

¹⁹ 17 savivaldybių neturėjo tikslių duomenų, kiek skirta audito metu analizuojamų paslaugų teikimui, nes tos pačios įstaigos teikia ir kitas soc. paslaugas ir lėšų dalis neišskiriama; 4 savivaldybės paslaugų 2019-2021 m. neteikė.

Pagalbą asmenims, nukentėjusiems nuo smurto artimoje aplinkoje, SADM finansuoja valstybės biudžeto lėšomis, 2019–2021 m. programos įgyvendinimui panaudota 4 534 tūkst. Eur (5 pav.).

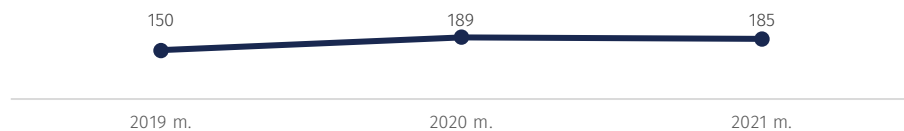
5 pav. Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos specializuotos kompleksinės pagalbos centrų veiklai finansuoti panaudotos lėšos (tūkst. Eur)

Šaltinis – Valstybės kontrolė pagal Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos duomenis

SADM vykdo programą, skirtą padėti asmenims, siekiantiems atsisakyti smurtinio elgesio ²⁰. Organizuojant atrankos projektus, skiriama lėšų nevyriausybinėms organizacijoms, vykdančioms smurtinio elgesio keitimo programas. 2019–2021 m. SADM programos įgyvendinimui panaudojo 534 tūkst. Eur (6 pav.).

6 pav. Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos smurtinio elgesio keitimo programoms panaudotos lėšos (tūkst. Eur)

Šaltinis – Valstybės kontrolė pagal Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos duomenis

²⁰ 03.03 Programos „Socialinių paslaugų ir integracijos plėtra“ priemonės „Įgyvendinti smurto artimoje aplinkoje (įskaitant vaikus) prevencijos ir pagalbos teikimo priemonės“ priemonė „Finansuoti nevyriausybinių organizacijų, dirbančių su asmenimis, siekiančiais atsisakyti smurtinio elgesio, projektus“.

AUDITO REZULTATAI

1. KRIZINĖSE SITUACIJOSE ESANTYS ASMENYS IDENTIFIKUOJAMI, TAČIAU ŠĮ PROCESĄ REIKIA TOBULINTI

1.1. Neintensyviai taikomos proaktyvios priemonės krizinėse situacijose esantiems asmenims identifikuoti

1. EBPO pažymi, kad efektyvus identifikavimo mechanizmas, skirtas surasti ir paskatinti labiausiai pažeidžiamas grupes gauti pagalbą, padėtų optimizuoti integruotą socialinių paslaugų teikimą²¹.
2. Laikėmės nuostatos, kad identifikuojami visi krizinėse situacijose esantys asmenys, kai visos savivaldybės, SKPC taiko bent vieną proaktyvią priemonę juos identifikuoti²². Visos savivaldybės, SKPC naudojami informacija, gauta iš visų institucijų, galinčių turėti duomenis apie galimai krizinėse situacijose²³ ir apie galimai smurtą artimoje aplinkoje patiriančius asmenis²⁴. Visos savivaldybės, gavusios informaciją apie tokius asmenis, ne vėliau kaip per 3 d. d. susisiečia su visais jais²⁵, visi SKPC, gavę informaciją apie smurtą artimoje aplinkoje patiriantį asmenį, ne vėliau kaip kitą d. d. susisiečia su visais jais²⁶.
3. 37 proc. (22 iš 60) apklaustų savivaldybių nurodė 2019–2021 m. netaikiusios nė vienos proaktyvios priemonės identifikuoti krizinėse situacijose esančius asmenis. 14 (iš 38) jas taikiusių savivaldybių pateikė duomenis, kad šiomis priemonėmis identifikuoti: visi pagalbą gavę asmenys (7 sav.), daugiau nei 50 proc. (1 sav.), 20–50 proc. (1 sav.), mažiau nei 20 proc. asmenų (5 sav.). Likę 63 proc. (24 iš 38) savivaldybių, taikiusių proaktyvias priemones, to nevertino. Visi SKPC nurodė, kad taikė bent vieną proaktyvią viešinimo priemonę identifikuoti asmenis, patyrusius smurtą artimoje aplinkoje ir jomis identifikuoti asmenys sudarė mažiau negu 20 proc. visų pagalbą gavusių asmenų.
4. Daugiausiai savivaldybės ir SKPC taikė šias proaktyvias viešinimo priemones: spaudą (žurnalai, laikraščiai, lankstinukai, informacinės skrajutės), renginius, skaitmeninę erdvę, mažiausiai – reklaminio vaizdo, pranešimo transliacija televizijoje, radijuje. Socialinių paslaugų ir specializuotos kompleksinės pagalbos prieinamumą paskatintų ir padėtų

²¹ OECD (2015), Integrating Social Services for Vulnerable Groups: Bridging Sectors for Better Service Delivery, OECD Publishing, Paris, 16 p.

²² Europos Sąjungos įvertinimai (EQUASS sertifikatas), 14 kriterijus.

²³ Socialinių paslaugų įstatymas, 15 str. 4 d.

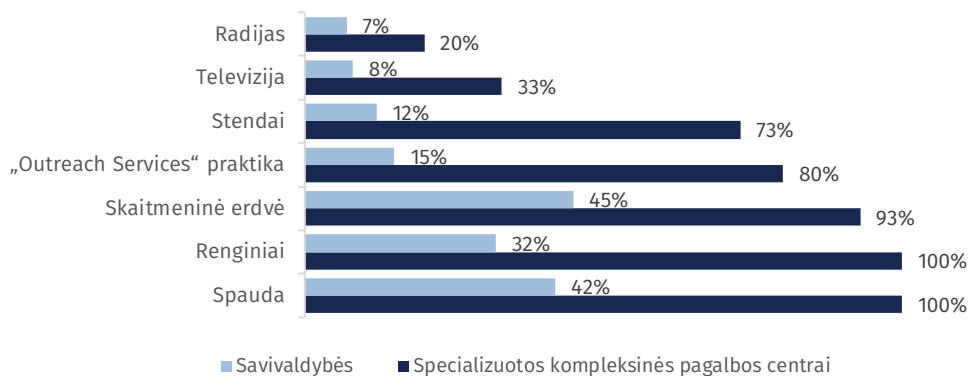
²⁴ Apsaugos nuo smurto artimoje aplinkoje įstatymas, 9 str. 1 d.; socialinės apsaugos ir darbo ministro 2012-05-07 įsakymu Nr. A1-227 patvirtintas Specializuotos pagalbos centrų veiklos aprašas, 7.7 p.; Vyriausybės 2021-11-10 nutarimu Nr. 931 patvirtinta 2021–2030 m. Socialinės sutelkties programos 09-003-02-02-08 priemonė „Plėtoti efektyvios prevencijos ir pagalbos smurto artimoje aplinkoje srityje sistemą, stiprinti tarpinstitucinį bendradarbiavimą“.

²⁵ Apsaugos nuo smurto artimoje aplinkoje įstatymas, 9 str. 3 d.; Europos Sąjungos įvertinimai (EQUASS sertifikatas), 14 kriterijus.

²⁶ Apsaugos nuo smurto artimoje aplinkoje įstatymas, 9 str. 2 d.; visuotinio Lietuvos moterų teisių įtvirtinimo asociacijos narių 2020-12-16 susirinkimo protokolu patvirtintas Specializuotos kompleksinės pagalbos centrų pagalbos teikimo proceso aprašas, 4.6 ir 4.7.6 p.

identifikuoti asmenis, kuriems reikalinga krizių įveikimo pagalba, „Outreach Services“ praktika, kai ieškomi asmenys, galimai esantys krizinėse situacijose, ir analizuojama, kam pagalba yra reikalinga²⁷. Tačiau tik 15 proc. (9 iš 60) apklaustų savivaldybių ir 80 proc. (12 iš 15) SKPC nurodė, jog 2021 m. taikė šią praktiką²⁸ (7 pav.).

7 pav. Specializuotos kompleksinės pagalbos centrų ir savivaldybių 2021 m. taikytos proaktyvios identifikavimo priemonės

Šaltinis – Valstybės kontrolė pagal specializuotos kompleksinės pagalbos centrų pateiktus duomenis

5. Pokytis audito metu: Socialinių paslaugų įstatyme²⁹ nuo 2022-07-01 nustatyta nauja socialinių paslaugų rūšis – prevencinės socialinės paslaugos, į kurių sudėtį įeina potencialių socialinių paslaugų gavėjų paieškos paslauga. SADM parengė Prevencinių socialinių paslaugų organizavimo ir teikimo tvarkos aprašo projektą³⁰.
6. Švietimo ir ugdymo, sveikatos priežiūros, socialinių paslaugų įstaigų, policijos ir kitų institucijų darbuotojams, turintiems duomenų apie socialinių paslaugų asmeniui (šeimai) reikalingumą, nustatyta prievolė nedelsiant apie tai informuoti asmens (šeimoms) gyvenamosios vietos savivaldybę³¹. 10-ies atsirinktų savivaldybių duomenimis, visos jos naudojami iš kitų institucijų gauta informacija apie galimai krizinėse situacijose esančius asmenis, bet nė viena jų nekaupia duomenų, kiek tokių pranešimų gavo. Nė viena jų nėra parengusi rekomendacijų institucijoms, galinčioms turėti informacijos apie šiuos asmenis, į ką jos turėtų atkreipti dėmesį ir kokių veiksmų imtis, identifikuodamos tokius asmenis.
7. 68 proc. (13 iš 19) apklaustų krizių įveikimo pagalbą teikiančių įstaigų nekaupia duomenų apie kitų institucijų pranešimus (1 iš jų nurodė, kad pranešimų negavo). Remdamiesi 6 (iš 19) įstaigų pateiktais duomenimis nustatėme, kad didžiausią dalį 2019–2021 m. gautų pranešimų sudarė Vaiko teisių apsaugos ir įvaikinimo tarnybos pranešimai (2021 m. – 76 proc.) dėl vaiko laikinosios priežiūros. Iš policijos ir Probacijos tarnybos teritorinių skyrių gauta 19, švietimo ir ugdymo įstaigų – 10, sveikatos priežiūros įstaigų – 3 pranešimai apie smurto artimoje aplinkoje atvejus.

²⁷ „Outreach services“ – tai sąvoka, kuri neturi tikslaus apibūdinimo lietuvių kalba socialinio darbo srityje. Dažniausiai apibūdinimui vartojamas terminas „atviras socialinio darbo metodas“ ar „informavimo metodas“, kuris turi būti taikomas pasiekti labiausiai atskirtus klientus.

²⁸ Išvykos su policijos ir probacijos pareigūnais, lankant šeimas, kuriose anksčiau buvo užfiksuota smurto atvejų, išvažiuojamieji renginiai, konferencijos su partneriais (policijos ir probacijos pareigūnais, socialinių paslaugų centrų, krizių centrų, nakvynės namų, seniūnijų darbuotojais, atvejo vadybininkais ir kt.).

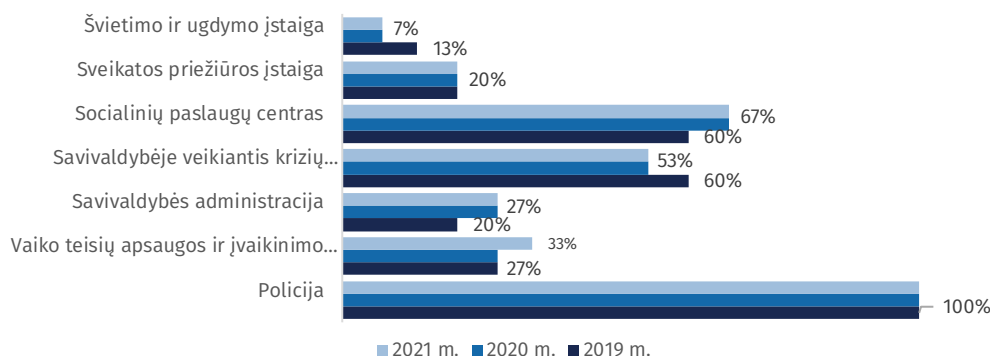
²⁹ Socialinių paslaugų įstatymo Nr. X-493 1, 2, 3, 4, 6, 8, 11, 14, 15, 16, 17, 18, 19, 20, 26, 29, 34, 38 str. pakeitimo, įstatymo papildymo 61, 193, 201, 202 str. ir 36, 37 str. pripažinimo netekusiais galios įstatymas, 2021-12-23 Nr. XIV-877.

³⁰ Socialinės apsaugos ir darbo ministro 2022-08-23 įsakymo projektas Nr. 22-11812 „Dėl Prevencinių socialinių paslaugų organizavimo ir teikimo tvarkos aprašo patvirtinimo“

³¹ Socialinių paslaugų įstatymas, 15 str. 4 d.

8. 45 proc. (27 iš 60) savivaldybių nurodė susiduriančios su problema, kad patys asmenys nenori pripažinti ir slepia esantys krizinėje situacijoje, 5 proc. (3 iš 60) savivaldybių identifikuoti krizinėse situacijose esančius asmenis trukdo mažas visuomenės aktyvumas ir tolerancija problemoms, išaugančioms į krizines situacijas. Visi 15 SKPC nurodė, kad nukentėjusieji dažnai neatskiria kitų smurto rūšių, išskyrus fizinį, nesugeba identifikuoti psichologinio, ekonominio ir seksualinio smurto, asmuo nesulaukia institucijų supratimo ir dažnai patiria antrinę įstaigų viktimizaciją.
9. Visi SKPC nurodė 2021 m. bendradarbiavę su kitomis institucijomis (8 pav.). Nė vienas SKPC nenurodė gavęs pranešimų iš šių institucijų, išskyrus policiją, kuriai vienintelei nustatyta prievolė informuoti SKPC apie smurto artimoje aplinkoje atvejus. Tačiau į policiją 2021 m. kreipėsi tik 17 proc. (2020 m. – 15 proc.) smurtą artimoje aplinkoje patyrusių asmenų, 59 proc. asmenų iš viso niekur nesikreipė pagalbos³². SKPC paaiškinimu, nesikreipiama dėl nežinojimo, smurto rūšių neatpažinimo, baimės prarasti vaikus, namus, socialinį statusą, materialinės ir emocinės priklausomybės nuo smurtautojo, neigiamos kreipimosi į teisėsaugos institucijas patirties. 2019–2020 m. visi pranešimai buvo gauti iš policijos, o 2021 m. kitų institucijų pranešimai sudarė 0,15 proc.

8 pav. Specializuotos kompleksinės pagalbos centrų bendradarbiavimas su institucijomis teikiant pagalbą 2019–2021 m.

Šaltinis – Valstybės kontrolė pagal specializuotos kompleksinės pagalbos centrų pateiktus duomenis

10. Lietuvos moterų teisių įtvirtinimo asociacija³³ nurodė, kad trūksta algoritmų institucijoms keičiantis informacija (SKPC turi perduoti informaciją apie smurto atvejus kitoms institucijoms, o joms prievolė perduoti informaciją SKPC nenustatyta). SKPC atstovų paaiškinimu trūksta bendradarbiavimo su Vaiko teisių apsaugos ir įvaikinimo tarnyba (trūksta kompleksinio požiūrio į darbą su šeima), su švietimo, sveikatos priežiūros ir kitomis įstaigomis.
11. Pokytis audito metu: pagal 2023-07-01 įsigaliosiantį Apsaugos nuo smurto artimoje aplinkoje įstatymą³⁴ kitos institucijos (socialinių paslaugų įstaigos, Valstybės vaiko teisių apsaugos ir įvaikinimo tarnyba ar jos įgalioti teritoriniai skyriai, švietimo įstaigos, asmens sveikatos priežiūros įstaigos), sužinojusios apie smurtą artimoje aplinkoje, privalės apie smurto artimoje aplinkoje pavojų patiriantį asmenį informuoti specializuotos kompleksinės pagalbos centrą. Įtvirtintas naujas tarpinstitucinis bendradarbiavimo

³² Prieiga per internetą: <https://www.lygus.lt/ka-mums-sako-viesosios-nuomones-tyrimai-apie-smurta-artimoje-aplinkoje/> (žiūrėta 2022-10-18).

³³ Lietuvos moterų teisių įtvirtinimo asociacijos 2022-02-18 susitikime pateikta informacija.

³⁴ Apsaugos nuo smurto artimoje aplinkoje įstatymo Nr. XI-1425 pakeitimo įstatymas, 2022-03-15 Nr. XIV-934, 13 str.

mechanizmas³⁵: bus sudarytos komisijos nacionaliniu ir vietos lygiu. Įgyvendinama įstatymo nuostata, SADM patvirtino Smurto artimoje aplinkoje prevencijos ir apsaugos nuo smurto artimoje aplinkoje tarybos nuostatus³⁶, savivaldybių smurto artimoje aplinkoje prevencijos komisijos pavyzdinius nuostatus³⁷.

12. Lyginant 2019 ir 2021 m. beveik dvigubai padidėjo į SKPC savarankiškai besikreipiančių smurtą artimoje aplinkoje patyrusių asmenų skaičius, kuris sudarė 11 proc. visų užregistruotų asmenų (1 lentelė).

1 lentelė. Specializuotos kompleksinės pagalbos centrų pranešimų, gautų iš policijos, ir savarankiškai besikreipusių asmenų, skaičius 2019–2021 m.

Metai	Policija	Dalis, proc.	Kreipėsi savarankiškai	Dalis, proc.
2019 m.	14 806	94	897	6
2020 m.	15 640	94	1032	6
2021 m.	14 564	89	1779	11

Šaltinis – Valstybės kontrolė pagal Lietuvos moterų teisių įtvirtinimo asociacijos duomenis

13. Atvejo tyrimo duomenimis į SKPC 2021 m. savarankiškai kreipėsi 12 proc. (45 iš 373³⁸), o likusią dalį sudarė iš policijos gauti pranešimai. SKPC atstovų nuomone, savarankiškai besikreipiantys yra labiausiai motyvuoti pagalbą gauti ir spręsti problemas asmenys. 373 atvejo tyrimo rezultatai parodė, kad 29 proc. savarankiškai besikreipusių asmenų gavo psichologo ir teisininko konsultacijas, o iš visų atvejų ši dalis buvo tris kartus mažesnė – psichologo 14 proc. ir teisininko – 10 proc. konsultacijas gavusių.
14. Viena asmenų grupių, kurie sunkiai identifikuojami, kuriems sudėtinga atskirti smurto rūšis, ypač psichologinį smurtą, yra negalią turintys asmenys. EK pažymi, kad neįgalios moterys patiria neproporcingai daug smurto prieš moteris ir smurto šeimoje, tačiau dėl negalios dažnai patiria sunkumų siekdamas pasinaudoti apsaugos ir paramos priemonėmis³⁹. SKPC duomenimis, 2021 m. asmenys su negalia, gavę pagalbą 16-oje centrų, sudarė tik 3 proc. (341 iš 11651) asmenų, o, pvz., viename centre 0,3 proc. (4 iš 1487). 93 proc. apklaustų moterų su negalia bent kartą yra patyrusios psichologinį smurtą, 84 proc. bent kartą yra susidūrusios su fiziniu smurtu, tačiau per metus registruojami tik 147 smurto artimoje aplinkoje atvejai prieš moteris su negalia. Lietuvoje moterų su negalia yra 123 tūkst., o seksualinio pobūdžio nusikaltimų prieš jas nėra registruojama⁴⁰.
15. Išanalizavę atsirinktas SKPC asmenų bylas⁴¹ nustatėme, kad SKPC nedelsdami, ne vėliau kaip kitą darbo dieną, susisieki su asmenimis 319 (iš 373) atvejų. 54 atvejais nebuvo susisieki dėl šių priežasčių: vaikams iki 16 m. neteikiama SKPC pagalba, nenurodyti

³⁵ Ten pat, 6 ir 7 str.

³⁶ Socialinės apsaugos ir darbo ministro 2022-09-16 įsakymu Nr. A1-609 patvirtinti Smurto artimoje aplinkoje prevencijos ir apsaugos nuo smurto artimoje aplinkoje tarybos nuostatai.

³⁷ Socialinės apsaugos ir darbo ministro 2022-09-16 įsakymu Nr. A1-607 patvirtinti Pavyzdiniai smurto artimoje aplinkoje prevencijos komisijos veiklos nuostatai.

³⁸ Statistinės atrankos būdu iš 2021 m. 15 SKPC pildomų žurnalų atsirinkti 373 atvejai (asmenų, patyrusių smurtą artimoje aplinkoje, bylos).

³⁹ Europos parlamento ir Tarybos direktyva dėl kovos su smurtu prieš moteris ir smurtu artimoje aplinkoje (pasiūlymas), 31 p. Prieiga per internetą: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX%3A52022PC0105> (žiūrėta 2022-10-10).

⁴⁰ Lietuvos negalios organizacijos forumo atlikta apklausa, 2022. Prieiga per internetą <https://www.lnf.lt/nematomas-smurtas-pries-moteris-su-negalia-> (žiūrėta 2022-09-15).

⁴¹ Statistinės atrankos būdu iš 2021 m. 15 SKPC pildomų žurnalų atsirinkti 373 atvejai (asmenų, patyrusių smurtą artimoje aplinkoje, bylos).

kontaktiniai duomenys, su asmeniu nepavyko susisiekti. 10-ies atsirinktų savivaldybių ir pagalbą teikiančių įstaigų teigimu, į pranešimus nedelsiant reaguojama, asmenims suteikiama informacija ar paslaugos, tačiau nė viena savivaldybė neturi duomenų, ar su asmenimis susisiekama ne vėliau kaip per 3 darbo dienas.

16. Proaktyvių priemonių, pvz., „Outreach services“ praktikos intensyvesnis taikymas savivaldybėse ir SKPC, tarpinstitucinio bendradarbiavimo su kitomis institucijomis, galinčiomis turėti informacijos apie krizinėse situacijose esančius asmenis, plėtra padėtų juos identifikuoti ir laiku suteikti pagalbą.

1.2. Penkios savivaldybės viešina informaciją ne apie visas pagalbą teikiančias įstaigas

17. Europos Sąjungos institucijos ragina valstybes nares pateikti visiems piliečiams informaciją apie jų teises, susijusias su socialine apsauga, ypač daug dėmesio skirti pažeidžiamiausių asmenų grupėms informuoti⁴².
18. Laikėmės nuostatos, kad informacija apie pagalbą yra prieinama asmenims, esantiems krizinėse situacijose, kai visos savivaldybės savo interneto svetainėje yra pateikusios informaciją apie pagalbą⁴³, visos įstaigos, teikiančios pagalbą krizinėse situacijose esantiems asmenims⁴⁴, ir visi SKPC⁴⁵ viešina informaciją apie teikiamą pagalbą.
19. Savivaldybės turi informuoti gyventojus apie jos teritorijoje teikiamas socialines paslaugas⁴⁶, tačiau 8 proc. (5 iš 60) apklaustųjų nurodė, kad interneto svetainėse neviešina informacijos apie visas jų teritorijoje pagalbą krizinėse situacijose esantiems asmenims teikiančias įstaigas, 27 proc. (16 iš 60) apklaustųjų ir 30 proc. (3 iš 10) atsirinktų savivaldybių – apie visus jų teritorijoje veikiančius SKPC. 49 proc. (27 iš 55) atsakusių ir 50 proc. (5 iš 10) atsirinktų savivaldybių interneto svetainėje pateikia informaciją apie teikiamas paslaugas pagal tikslines asmenų grupes. Tai yra taiklesnė informacija asmeniui, esančiam konkrečioje krizinėje situacijoje.
20. Visos 19-a apklaustų krizių įveikimo pagalbą teikiančių įstaigų viešina informaciją apie teikiamas paslaugas savo interneto svetainėse ir „Facebook“ paskyrose (skelbia naujienas apie organizuojamus renginius, socialines akcijas ir kt.). Visi SKPC interneto svetainėse ir (ar) „Facebook“ paskyrose viešina informaciją apie teikiamą specializuotą kompleksinę pagalbą smurtą artimoje aplinkoje patyrusiems asmenims. Tyrimo duomenimis⁴⁷, apie SKPC veiklą 2022 m. žinojo tik 12 proc. respondentų (2019 m. – 0 proc., 2020 m. – 16 proc., 2021 m. duomenų

⁴² 2013-12-12 Europos Parlamento pranešimas (2013/2111(INI)) dėl socialinės apsaugos visiems, įskaitant savarankiškai dirbančius asmenis, 35 p.; 2008-10-03 Europos Komisijos rekomendacija dėl iš darbo rinkos išstumtų asmenų aktyvios įtraukties, Nr. C(2008)5737, 2008/867/EB, 5 dalis; European Parliament „Minimum Income Policies in EU Member States“.

⁴³ Socialinių paslaugų įstatymas, 13 str. 7 d.

⁴⁴ 2022–2030 m. viešojo valdymo plėtros programa, patvirtinta Vyriausybės 2022-03-09 nutarimu Nr. 206, (7.6 p.) ir Vyriausybės 2003-04-18 nutarimas Nr. 480 „Dėl bendrųjų reikalavimų valstybės ir savivaldybių institucijų ir įstaigų interneto svetainėms aprašo patvirtinimo“, 20 p.

⁴⁵ Apsaugos nuo smurto artimoje aplinkoje įstatymas, 4 str. 1 d., Specializuotos pagalbos centrų veiklos aprašas, 12.5 p., Specializuotos kompleksinės pagalbos centrų, priklausančių moterų teisių įtvirtinimo asociacijai, pagalbos teikimo proceso aprašas, patvirtintas visuotinio Lietuvos moterų teisių įtvirtinimo asociacijos narių 2020-12-16 susirinkimo protokolu, 6.3.1 p.

⁴⁶ Socialinių paslaugų įstatymas, 13 str. 7 d.

⁴⁷ Baltijos tyrimų apklausa, 2022 m., prieiga per internetą: <https://www.lygus.lt/ka-mums-sako-viesosios-nuomones-tyrimai-apie-smurta-artimoje-aplinkoje/> (žiūrėta 2022-09-12).

nėra). Moterų informacijos centro vadovės paaiškinimu, žinomumo svyravimai susidarė, nes 2020 m. gyventojų apklausa buvo atlikta po intensyvios SKPC reklamos žiniasklaidoje, todėl žinančių apie centrus tais metais buvo daugiausia.

21. Specializuota kompleksinė pagalba buvo viešinama 2019–2022 m. vykdant ES lėšomis finansuojamą projektą „Smurtas artimoje aplinkoje: prevencija, apsauga, pagalba, bendradarbiavimas“⁴⁸. 2021 m. vykdyta informacinė kampanija „Negaliu tylėti“⁴⁹, finansuota valstybės biudžeto lėšomis. Ministerijos pateiktais duomenimis iš 2021–2027 metų ES fondų investicijų programos lėšų 2021–2030 m. planuojama įgyvendinti informacines kampanijas, skirtas moterų ir vyrų lygybei skatinti bei apsaugai nuo smurto artimoje aplinkoje gerinti⁵⁰. Visi SKPC nurodė, kad taikomos viešinimo priemonės tik iš dalies efektyvios. SKPC nuomone, jiems nėra aišku, kaip kryptingai ir nuosekliai viešinti informaciją apie teikiamą specializuotą kompleksinę pagalbą regioniniu lygmeniu.
22. 44 proc. (24 iš 55) atsakiusių savivaldybių nurodė, kad taikomos viešinimo priemonės yra efektyvios, 33 proc. (18 iš 55), kad iš dalies efektyvios, 7 proc. (4 iš 55), kad neefektyvios. 24 proc. (13 iš 55) savivaldybių nuomone, ne visos jos efektyvios, nes spaudoje⁵¹ viešinama informacija ne visada pasiekia krizinėse situacijose esančius asmenis, ne visi asmenys nori ir (ar) gali naudotis skaitmenine erdve⁵². 29 proc. (16 iš 55) savivaldybių norėtų SADM metodinės pagalbos: joms trūksta kriterijų, kaip ir kokia informacija turėtų būti viešinama, kad ji pasiektų visus šias situacijas patiriančius asmenis.
23. Informacijos viešinimo veiksmų algoritmai padėtų savivaldybėms ir SKPC parinkti į konkrečiose krizinėse situacijose esančius asmenis orientuotas viešinimo priemones, juos identifikuoti ir laiku suteikti reikalingą pagalbą.

⁴⁸ Projektas finansuojamas pagal 2014–2020 m. ES fondų investicijų veiksmų programos priemonę „Smurto artimoje aplinkoje prevencija“. Įgyvendinimo pradžia 2019-02-06, pabaiga 2022-08-06.

⁴⁹ Įgyvendinant Valstybinės moterų ir vyrų lygių galimybių 2015–2021 m. programos įgyvendinimo veiksmų planą 2018–2021 metams, patvirtintą socialinės apsaugos ir darbo ministro 2018-06-27 įsakymu Nr. A1-331.

⁵⁰ Socialinės apsaugos ir darbo ministro 2022-09-29 įsakymu Nr. A1-648 patvirtintas 2021–2030 m. Socialinės sutelkties plėtros programos pažangos priemonės 09-003-02-02-08 „Plėtoti efektyvios prevencijos ir pagalbos smurto artimoje aplinkoje sistemą, stiprinti tarpinstitucinį bendradarbiavimą“ aprašas.

⁵¹ Žurnalai, laikraščiai, reklaminės/ informacinės skrajutės, informaciniai plakatai, lankstinukai, informacinės kortelės, tušinukai, maišeliai, raktų pakabukai.

⁵² Socialiniai tinklai, paieškos platformos, internetiniai puslapiai, skydeliai.

2. SOCIALINĖ PAGALBA KRIZINĖSE SITUACIJOSE ESANTIEMS ASMENIMS NEPAKANKAMAI UŽTIKRINA JŲ MINIMALIUS POREIKIUS

2.1. Visiems identifikuotiems krizinėse situacijose esantiems asmenims nustatomas paslaugų poreikis

24. Socialinės paslaugos turi būti orientuotos į asmenį ir skirtos patenkinti asmenų, esančių pažeidžiamoje padėtyje, gyvybinius poreikius⁵³. Jos turėtų būti teikiamos individualiai ir tikslingai, atsižvelgiant į konkrečius asmens poreikius⁵⁴.
25. Laikėmės nuostatos, kad identifikuotiems krizinėse situacijose esantiems asmenims paslaugų poreikis nustatomas, kai visiems krizinėje situacijoje esantiems asmenims, sutikusiems gauti pagalbą savivaldybių įstaigose ir SKPC pateiktos rekomendacijos dėl socialinių paslaugų pagal individualius poreikius⁵⁵. Kai visos savivaldybės turi potencialių krizių įveikimo paslaugų gavėjų grupių sąrašą⁵⁶, nustatytas smurtą artimoje aplinkoje patiriančių asmenų, kuriems reikalinga pagalba, sąrašas⁵⁷.

Atsirinktose savivaldybėse visiems atsirinktiems krizinėse situacijose esantiems asmenims paslaugų poreikis nustatytas individualiai

26. Atsirinktose 10-yje savivaldybių 19-oje pagalbą teikiančiose įstaigose visais nagrinėtais atvejais (135)⁵⁸ asmenims, esantiems krizinėse situacijose, paslaugų poreikis nustatytas individualiai. Daugiau negu pusėje atvejų (82 iš 135) be pagrindinių Socialinių paslaugų kataloge nurodytų paslaugų, pagal individualią asmens situaciją nustatytas papildomų paslaugų poreikis, kuris padeda įveikti krizinę situaciją (pavyzdys).

Papildomų socialinių paslaugų, nustatytų krizinėse situacijose esantiems asmenims poreikio vertinimo metu, pavyzdžiai

Pagalba (tarpininkavimas) sprendžiant klausimus su antstoliais, pagalba (tarpininkavimas) pateikiant prašymą dėl socialinio būsto, tvarkantis dokumentus dėl socialinių išmokų gavimo, finansinio raštingumo įgūdžių valdymas, pagalba ieškant darbo (skelbimų paieška, motyvavimas darbo pokalbiams), motyvavimas nuvykti pas psichologą, pagalba susiremontuoti neįgaliojo vežimėlių ir kt.

⁵³ The voluntary European Quality Framework for Social Services, The Social Protection Committee, 2010, 6 psl.
⁵⁴ Study on social services with particular focus on personal targeted social services for people in vulnerable situations (2022), European Commission, 171–172 psl.
⁵⁵ Asmens (šėimos) socialinių paslaugų poreikio nustatymo ir skyrimo tvarkos aprašas, patvirtintas socialinės apsaugos ir darbo ministro 2006-04-05 įsakymu Nr. A1-94, 23 p.; Specializuotos pagalbos centrų veiklos aprašas 7.4–7.5 ir 12.1 p.; Europos Sąjungos įvertinimai (EQUASS sertifikatas) 31 ir 35 kriterijai.
⁵⁶ Specializuotos pagalbos centrų veiklos aprašas, 6 p.
⁵⁷ Specializuotos pagalbos centrų veiklos aprašas, 6 p.; visuotinio Lietuvos moterų teisių įtvirtinimo asociacijos narių 2020-12-16 susirinkimo protokolu patvirtintas Specializuotos kompleksinės pagalbos centrų pagalbos teikimo proceso aprašas, 1.3.5 p.; Europos Sąjungos įvertinimai (EQUASS sertifikatas), 32 kriterijus.
⁵⁸ Peržiūrėjome 142 atsirinktas asmenų bylas 19-oje atsirinktų įstaigų, veikiančių 10-yje atsirinktų savivaldybių ir 7-iose bylose duomenų apie poreikio nustatymą nebuvo, todėl nagrinėjome 135 bylas.

27. 53 proc. (32 iš 60) apklaustų savivaldybių nurodė, kad yra reglamentavusios, kokioms krizinėms situacijoms esant asmeniui teikiama Intensyvios krizių įveikimo pagalbos paslauga, 45 proc. (27) – apgyvendinimo nakvynės namuose paslauga, 25 proc. (15) – psichosocialinės pagalbos paslauga. Likusios savivaldybės nurodė, kad nėra reglamentavusios atvejų arba remiasi SADM teisės aktais (12 priedas).
28. Nustatant paslaugų poreikį ir jas teikiant, svarbu įvardinti paslaugų gavėjo lūkesčius bei vertinti jų įgyvendinimą⁵⁹. Nakvynės namams rekomenduojama individualios pagalbos plane numatyti tikslus ir veiksmus jiems įgyvendinti⁶⁰, o krizių centrams audituojamuoju laikotarpiu tokios rekomendacijos nebuvo. Nustatant paslaugų poreikį asmenims, 69 (iš 106)⁶¹ atvejais buvo aptarti paslaugų teikimo tikslai ir uždaviniai: 49 atvejais - nakvynės namuose, 20 atvejų – krizių centruose.
29. Pokyčiai audito metu: 2022-05-05 patvirtintos Krizių centrų veiklos organizavimo rekomendacijos⁶². Pagal jas įstaigos, nustatydamos socialinių paslaugų poreikį, turės numatyti krizinės situacijos įveikimo tikslus, paslaugas sieti su probleminėmis sritimis, nustatyti siektinus pokyčio rezultatus. Jose detaliau negu Socialinių paslaugų kataloge apibrėžtos asmenų grupės ir priežastys, kurioms esant asmeniui turėtų būti teikiama pagalba.

Duomenys apie asmenis, patyrusius smurtą artimoje aplinkoje, kuriems reikalinga pagalba, nėra tikslūs

30. Visuose SKPC visais nagrinėtais atvejais⁶³ asmenims, patiriantiems smurtą artimoje aplinkoje, sutikusiems priimti pagalbą (344 iš 373), nustatytas pagalbos poreikis. 29-iems jis nenustatytas, nes: asmuo pagalbos atsisakė (1 atvejis), nepavyko susisiekti (6 atvejai), nebuvo kontaktų (4 atvejai), vaikams iki 16 m. SKPC pagalba neteikiama (18 atvejai).
31. Visi centrai turi asmenų, kuriems reikalinga pagalba, sąrašą (žurnalą), kuriame pagal ministerijos nustatytą tvarką⁶⁴ registruoja gautus pranešimus iš policijos ir kitų institucijų, savarankiškai besikreipiančius asmenis ir suteiktas paslaugas. Nustatėme, kad 2021 m. žurnaluose pateikti duomenys nėra tikslūs, nes užregistruota 18 (iš 373) vaikų (smurto liudininkų), nors jiems pagalba neteikiama, apie juos policija informaciją pateikia Valstybės vaiko teisių apsaugos ir įvaikinimo tarnybai. 8,3 proc. (31 iš 373) asmenų užregistruoti kaip naujai patyrę smurtą artimoje aplinkoje, nors tai pakartotiniai atvejai per einamuosius metus, todėl buvo didesnis SKPC pagalbos gavėjų skaičius. Žurnaluose informacija apie tai, ar atvejis yra pakartotinis, registruojama per einamuosius metus, bet, įvertinę centrų pateiktą 3 metų informaciją, nustatėme, kad pasikartojantys atvejai sudarė 22 proc. (73 iš 337⁶⁵).

⁵⁹ EQUASS Assurance 2018, 32 kriterijus.

⁶⁰ Apgyvendinimo nakvynės namuose ir laikino apnakvindinimo paslaugų teikimo rekomendacijos, patvirtintos socialinės apsaugos ir darbo ministro 2017-05-10 įsakymu Nr. A1-234, 13.2 p.

⁶¹ 36 atvejuose dėl mažos dokumentacijos nebuvo galimybės įvertinti duomenų.

⁶² Socialinės apsaugos ir darbo ministro 2022-05-05 įsakymas Nr. A1-333.

⁶³ Statistinės atrankos būdu iš 15-oje SKPC 2021 m. žurnalų pasirinktų 373 atvejų, eliminavus vaikus iki 16 m., nesutikusius gauti pagalbos ir kai nepateikti asmenų kontaktiniai duomenys. Iš viso analizuoti 344 atvejai.

⁶⁴ Socialinės apsaugos ir darbo ministro 2012-05-07 įsakymu Nr. A1-227 patvirtinto Specializuotos pagalbos centrų veiklos aprašo 2 priedas.

⁶⁵ SKPC pateiktais duomenimis, iš 373 pasirinktų atvejų informacija apie pakartotinio smurto atvejus pateikta apie 337.

32. Žurnaluose nėra informacijos apie asmenų priskyrimą grupėms pagal smurto rūšis, pagal išsilavinimą, gaunamas pajamas, ar asmenys turi vaikų (pateikiama asmens bylose). Išnagrinėję 355 atvejus⁶⁶ nustatėme, kad 73 proc. (258 iš 355) nukentėjusiųjų patyrė psichologinį, 75 proc. (265 iš 355) fizinį, 0,5 proc. (2 iš 355) seksualinį, 2 proc. (7 iš 355) ekonominį smurtą, 1 proc. (4 iš 355) socialinę izoliaciją, 3 persekiojimą, 4 proc. (15 iš 355) nurodytos kitos priežastys⁶⁷.
33. SKPC žurnalų duomenys tvarkomi „Excel“ programoje. Centrų paaiškinimu, jos funkcionalumas yra ribotas, duomenų kaupimas ir atsekamumas sudėtingi, detalesnė informacija renkama rankiniu būdu, o tai reikalauja papildomų laiko ir žmogiškųjų išteklių.
34. Tikslūs duomenys apie smurtą artimoje aplinkoje patyrusius asmenis, kuriems reikalinga pagalba, yra svarbūs, nes jie padėtų parinkti paslaugas, atsižvelgiant į patirto smurto rūšį, o esant pasikartojantiems atvejams, įvertinus anksčiau teiktą pagalbą, parinkti kitas paslaugas.

2.2. Trūksta psichologinės ir teisinės pagalbos, nevertinamas paslaugų fizinis pasiekiamumas

35. Socialinės paslaugos turi būti lengvai prieinamos visiems, kuriems reikalinga pagalba. Jos turi būti planuojamos ir teikiamos integruotai, atsižvelgiant į paslaugų gavėjų poreikius, siekiant pagerinti jų gyvenimo kokybę. Informacija ir nešališkos konsultacijos apie galimų paslaugų spektrą bei paslaugų tiekėjai turėtų būti prieinami visiems vartotojams, turėtų būti pasiūlyta naudotis įvairiomis socialinėmis paslaugomis, atsižvelgiant į vartotojų poreikius⁶⁸.
36. Laikėmės nuostatos, kad reikalinga pagalba krizinėse situacijose esantiems asmenims suteikiama, kai savivaldybėse ir SKPC visi asmenys gavo visas paslaugas pagal individualius poreikius⁶⁹. Visose savivaldybėse teikiama psichologo pagalba⁷⁰, visuose SKPC paslaugas teikia bent vienas psichologas⁷¹ ir vienas teisininkas⁷². Savivaldybių pagalbą teikiančių įstaigų ir SKPC tinklas išdėstytas įvertinus fizinį prieinamumą⁷³, kasmet vertinamas visų savivaldybių krizių centrų socialinių darbuotojų ir SKPC specialistų kvalifikacijos kėlimo poreikis⁷⁴, visi savivaldybių krizių centrų socialiniai darbuotojai ir SKPC specialistai kasmet tobulina kvalifikaciją pagal nustatytus poreikius⁷⁵.

⁶⁶ Iš 373 atsitiktų atvejų, eliminavus 18 vaikų liudininkų, kuriems pagalba neteikiama.

⁶⁷ Žodinis konfliktas, agresija, grasinimai, turto niokojimas, nepriežiūra, melagingi pranešimai ir kt.

⁶⁸ The voluntary European Quality Framework for Social Services, 2010.

⁶⁹ Socialinių paslaugų įstatymas, 18 str. 1 d.; Europos Sąjungos įvertinimai (EQUASS sertifikatas) 33 kriterijus; Specializuotos pagalbos centrų veiklos aprašas, 7.4 p.; socialinės apsaugos ir darbo ministro 2021-11-03 įsakymu Nr. A1-783 patvirtinti Specializuotos pagalbos centrų projekto atrankos konkurso organizavimo 2022 m. nuostatai, 14.9 p.; Specializuotos kompleksinės pagalbos centrų pagalbos teikimo proceso aprašas, 3.4.1, 3.4.2 ir 3.4.3 p.

⁷⁰ Socialinių paslaugų katalogas, patvirtintas socialinės apsaugos ir darbo ministro 2006-04-05 įsakymu Nr. A1-93, 8.5–8.6 p.

⁷¹ Specializuotos kompleksinės pagalbos centrų pagalbos teikimo proceso aprašas, 3.4 p.; Specializuotos pagalbos centrų projekto atrankos konkurso organizavimo 2022 m. nuostatai, 14.7 p.

⁷² Ten pat, 14.8 p.

⁷³ Socialinių paslaugų įstatymas, 4 str.; Šeimos politikos stiprinimo plėtros programa.

⁷⁴ Europos Sąjungos įvertinimai (EQUASS sertifikatas), 10 kriterijus; Specializuotos pagalbos centrų veiklos aprašas, 12.6 p.; Socialinių paslaugų srities darbuotojų ir socialinių paslaugų įstaigų vadovų profesinės kompetencijos tobulinimo tvarkos aprašas, 39–40 p.

⁷⁵ Apsaugos nuo smurto artimoje aplinkoje įstatymas, 4 str. 3 d. 2 p.; Europos Sąjungos įvertinimai (EQUASS sertifikatas), 9 kriterijus; Specializuotos pagalbos centrų veiklos aprašas, 13, 15 p.; Socialinių paslaugų srities darbuotojų ir socialinių paslaugų įstaigų vadovų profesinės kompetencijos tobulinimo tvarkos aprašas, 8, 10, 41 p.; Socialinių darbuotojų profesinės kompetencijos tobulinimo programų atrankos tvarkos aprašas, patvirtintas Socialinių paslaugų priežiūros departamento 2020-05-05 įsakymu Nr. V1-279, 1 p.

11 proc. nagrinėtų atvejų savivaldybėse krizinėse situacijose esantiems asmenims nesuteikta pagalba pagal poreikį

37. 13 proc. (8 iš 60) apklaustų savivaldybių nurodė, kad psichologo pagalba suteikta ne visiems krizinėse situacijose esantiems asmenims, kuriems jos reikėjo, nes trūko specialistų, reikėjo laukti eilėse ar patys asmenys atsisakė priimti paslaugas.
38. 10-yje pasirinktų savivaldybių 11 proc. (12 iš 106⁷⁶) nagrinėtų atvejų asmenims nebuvo suteiktos paslaugos pagal poreikį: 7 asmenims nesuteikta psichologinė pagalba, iš jų 3 atsisakė, 2 – suteikta psichiatrinė pagalba sveikatos priežiūros įstaigose, 2 atvejais įstaigos nenurodė priežasčių; 4-iems paslaugos nesuteiktos asmenims pažeidus įstaigų vidaus tvarkos taisykles, 1 asmuo atsisakė pagalbos.
39. Trijuose iš 6 pasirinktų nakvynės namų, kuriuose nėra psichologo, visais nagrinėtais atvejais (51) psichologinės pagalbos poreikis nebuvo nustatytas ir ji nebuvo suteikta, o nakvynės namuose, kuriuose psichologas dirbo, šią pagalbą gavo 38 proc. asmenų (2 lentelė).

2 lentelė. Asmenų, kuriems buvo suteiktos psichologo paslaugos nakvynės namuose (2021 m.), skaičius

Ar įstaigoje yra psichologas	Paslaugos nesuteiktos	Paslaugos suteiktos	Iš viso
Įstaigoje nėra psichologo	51	0	51
Įstaigoje yra psichologas	13	8	21
Iš viso	64	8	72

Šaltinis – Valstybės kontrolė pagal asmens bylų duomenis

40. Vieno bendruomenės socialinio centro vadovas nurodė, kad psichologas reikalingas, tačiau savivaldybė neskiria finansavimo šiai pareigybei. Vienų nakvynės namų vadovo paaiškinimu, turėti psichologą poreikio nėra, tačiau šioje įstaigoje nustatėme atvejį, kai asmeniui psichologinės pagalbos poreikis buvo nustatytas, bet paslauga nesuteikta. Kitų nakvynės namų atstovai paaiškino, kad, esant poreikiui, pasikviečia psichologą iš kitų įstaigos padalinių, tačiau nustatėme, kad nė vienu nagrinėtu atveju (18) pagal asmens bylų duomenis pagalba nebuvo suteikta.
41. Apgyvandinimo nakvynės namuose paslauga skirta suteikti laikinas nakvynės, socialinių įgūdžių ugdymo ir kitas paslaugas, asmenims neturintiems būsto, siekiant atkurti savarankiškumą, prarastus socialinius ryšius ir padėti integruotis į visuomenę⁷⁷. 48 proc. (30 iš 62) asmenų nakvynės namuose paslaugas gavo ilgiau negu 1 metus, iš jų 8 – nuo 3 iki 7 metų. Krizių centruose ilgiau negu 1 metus paslaugas gavo 22 asmenys (iš 65), iš jų 18 gavo psichosocialinės pagalbos paslaugas, kurios teikiamos be apgyvendinimo. Su apgyvendinimu teikiamas intensyvios krizių įveikimo pagalbos paslaugas ilgiau negu 1 metus gavo 4 asmenys (iš 22). Dviejų nakvynės namų atstovų teigimu, daugėja vyresnio amžiaus asmenų ir asmenų, turinčių nustatytą nedarbingumą, o jiems paslaugas turėtų teikti savarankiško gyvenimo namai.
42. Keturios savivaldybės (iš 60) 2019–2021 m. neteikė nė vienos šių paslaugų: intensyvios krizių įveikimo pagalbos, apgyvendinimo nakvynės namuose ir psichosocialinės pagalbos. 7 savivaldybės neteikė intensyvios krizių įveikimo pagalbos, 14 – apgyvendinimo nakvynės

⁷⁶ Peržiūrėti 142 atvejai, iš jų 36-iais paslaugos buvo vis dar tęsiamos, todėl vertinant, ar suteiktos visos paslaugos, buvo analizuojami 106 atvejai, kai paslaugų teikimas jau buvo baigtas.

⁷⁷ Socialinių paslaugų katalogas, 12 p.

namuose, 41 – psichosocialinės pagalbos. Šių savivaldybių paaiškinimu poreikio jas teikti nebuvo: 3-ose nėra nakvynės namų, esant poreikiui jos teikiamos kitose savivaldybėse, 1-oje intensyvios krizių įveikimo pagalbos paslaugas teikia nevyriausybinės organizacijos. Psichosocialinės pagalbos iš savivaldybių lėšų neteikusios savivaldybės nurodė, kad paslaugos buvo teikiamos įgyvendinant ES projektą „Kompleksinės paslaugos šeimai“.

43. Siektina socialinių paslaugų apimtis nustatyta socialinių paslaugų išvystymo normatyvuose⁷⁸. Nustatėme, kad minimalius normatyvus intensyviai krizių įveikimo pagalbai (su apgyvendinimu) siekia 3⁷⁹ iš 10 atsirinktų savivaldybių, psichosocialinei pagalbai – 1⁸⁰ iš 8⁸¹ (4 priedas). SADM 2021 m. atlikto vertinimo⁸² duomenimis, psichosocialinės pagalbos išvystymo savivaldybių vidutinis dydis (2,1) nesiekia minimalaus rodiklio, t. y. 5 gavėjai tūkst. gyv.; intensyvios krizių įveikimo pagalbos (su apgyvendinimu) minimalus rodiklis – 0,4 gavėjo tūkst. gyv., o savivaldybių vidutinis dydis – 0,1).
44. Socialinės paslaugos valdomos, skiriamos ir teikiamos taip, kad būtų užtikrintas jų prieinamumas asmeniui (šeimai) kuo arčiau jo gyvenamosios vietos⁸³. Iš 6 rajono savivaldybių 5 nurodė, kad 2019–2021 m. nevertino įstaigų pasiekiamumo, 5 nurodė, kad įstaigų buveinės parinktos pagal tai, kur yra laisvos savivaldybėms priklausančios patalpos. Savivaldybės nurodė, kad užtikrinamos įstaigų pasiekiamumą paslaugų gavėjams, organizuoja pavėžėjimo paslaugas (5 iš 6), sudaro galimybes įstaigas pasiekti visuomeniniu transportu (5 iš 6).
45. SADM nevertino ir socialinių paslaugų įstaigų tinklo išdėstymo savivaldybių teritorijose, nes, ministerijos nuomone, šių paslaugų organizavimas ir teikimas yra savivaldybių savarankiškoji funkcija ir jos turi numatyti, kad paslaugos ne tik būtų prieinamos, bet ir pasiekiamos.
46. Visos savivaldybės (60) nurodė, kad krizių įveikimo pagalbą teikiančių įstaigų darbuotojų kvalifikacijos kėlimo poreikis analizuojamas kasmet metinių pokalbių metu, įstaigose sudaromi kvalifikacijos kėlimo planai. 7 proc. (4 iš 60) savivaldybių nurodė, kad ne visi krizių įveikimo pagalbą teikiančių įstaigų socialiniai darbuotojai kasmet tobulina kvalifikaciją pagal nustatytus poreikius, nes trūksta informacijos apie mokymus (1 sav.), trūksta tikslinių mokymų (2 sav.), trūksta finansavimo (1 sav.). 37 proc. (22 iš 60) nurodė turėjusios problemų šioje srityje: 15 proc. (9 iš 60) trūko finansavimo, 3 proc. (2 iš 60) – informacijos apie organizuojamus mokymus ar renginius, 18 proc. (11 iš 60) turėjo pastebėjimų ar pasiūlymų dėl mokymų temų, organizavimo.
47. Psichologinės pagalbos prieinamumo didinimas pagalbą teikiančiose įstaigose sudarytų geresnes galimybes asmenims, esantiems krizinėse situacijose, išspręsti problemas.

Asmenims, patyrusiems smurtą artimoje aplinkoje, trūksta kompleksinės pagalbos

48. Kiekvienam asmeniui, patyrusiam smurtą artimoje aplinkoje, turi būti suteikiama

⁷⁸ Socialinių paslaugų išvystymo normatyvai, patvirtinti socialinės apsaugos ir darbo ministro 2014-01-20 įsakymu Nr. A1-23 (aktuali redakcija nuo 2022-02-12).

⁷⁹ Anykščių r., Kėdainių r., Trakų r.

⁸⁰ Kėdainių r.

⁸¹ 2 iš 10 savivaldybių normatyvų nevertino: Anykščių r., Visagino

⁸² Prieiga per internetą: <https://socmin.lrv.lt/lt/veiklos-sritys/socialine-integracija/socialines-paslaugos/socialiniu-paslaugu-teikimas> (žiūrėta 2022-09-12)

⁸³ Socialinių paslaugų įstatymas, 4 str.

vidutiniškai 3 rūšių SKPC pagalba⁸⁴, bet nėra nurodyta, kokia tai pagalba, kokioms smurto rūšims esant ir kokia forma turi būti teikiama. Nustatėme, kad 2021 m. 67 proc. (236 iš 344) atvejų asmenims suteikta 3 ir daugiau rūšių pagalba. Dažniausiai suteiktos informavimo (98 proc.), konsultavimo (64 proc.), mažiausiai – psichologinė (14 proc.), teisinė (10 proc.), tarpininkavimo (10 proc.) ir pagalba rengiant dokumentus (2 proc.).

49. SKPC turi užtikrinti⁸⁵ ne mažiau kaip du kontaktus su smurtą artimoje aplinkoje patyrusiu asmeniu⁸⁶. SKPC šių kontaktų metu pateikia informaciją tik apie galimybę gauti pagalbą, konkreči pagalba nesuteikiama⁸⁷. Pagrindinė SKPC pagalbos teikimo forma – pokalbiai telefonu. Atsirinktų atvejų (344) analizė parodė, kad tik išimtiniais atvejais pagalba teikiama kontaktiniu būdu: veiksmų ir pagalbos priemonių planas su visais asmenimis sudarytas telefonu, 98 proc. informavimo ir konsultavimo, 96 proc. teisinių, 70 proc. psichologo pagalbų buvo suteiktos telefonu. SKPC atstovų paaiškinimu, kontaktinės paslaugos teikiamos pagal poreikį išimtiniais atvejais, o pagalba telefonu patenkina asmenų poreikius. Tačiau 7 savivaldybių krizių centrų atstovų nuomone, telefonu teikiama pagalba nėra efektyvi.
50. Visi 15 SKPC įpareigoti teikti psichologo, teisininko konsultacijas, tačiau šią pagalbą gauna tik nedidelė dalis asmenų, patyrusių smurtą artimoje aplinkoje (3 lentelė).

3 lentelė. Specializuotos kompleksinės pagalbos centruose 2021 m. pasirinktais atvejais suteiktų teisininko ir psichologo paslaugų skaičius ir procentinė dalis.

Specializuotos kompleksinės pagalbos centro pavadinimas	Atsirinkti atvejai (pagalbą gavusiųjų skaičius) vnt.	Psichologo pagalbą gavusių asmenų skaičius vnt.	Psichologo pagalbą gavusių asmenų dalis proc.	Teisininko pagalbą gavusių asmenų skaičius vnt.	Teisininko pagalbą gavusių asmenų dalis proc.
Alytaus miesto moterų krizių centras	33	2	6	0	0
Anykščių moterų užimtumo ir informacijos centras	11	0	0	1	9
Koordinacinis centras „Gilė“	9	1	11	3	33
Kretingos moterų informacijos ir mokymo centras	42	9	21	9	21
Kauno moterų linija	14	2	14	0	0
Klaipėdos socialinės ir psichologinės pagalbos centras	31	7	23	3	10
Marijampolės apskrities moters veiklos centras	12	1	8	4	33
Moterų teisių asociacija	13	2	15	2	15
Moterų veiklos inovacijų centras	34	3	9	0	0
Lietuvos agentūros „SOS vaikai“ Panevėžio skyrius	29	5	17	6	21
Telšių krizių centras	31	3	10	0	0
Tauragės moters užimtumo ir informacijos centras	8	3	38	0	0
Kauno apskrities moterų krizių centras	25	1	4	0	0

⁸⁴ Specializuotos pagalbos centrų projektų atrankos konkurso organizavimo 2020–2021 m. nuostatai, 12.4 p.

⁸⁵ Specializuotos kompleksinės pagalbos centrų pagalbos teikimo proceso aprašas, 3.5.4 p.

⁸⁶ Pirmas skambutis pagalbos proceso pradžioje, o antras – pagalbos procesui pasibaigus, prieš uždarant smurtą patyrusio asmens bylą.

⁸⁷ Specializuotos kompleksinės pagalbos centrų pagalbos teikimo proceso aprašas, 3.5.4 p.

Specializuotos kompleksinės pagalbos centro pavadinimas	Atsirinkti atvejai (pagalbą gavusiųjų skaičius) vnt.	Psichologo pagalbą gavusių asmenų skaičius vnt.	Psichologo pagalbą gavusių asmenų dalis proc.	Teisininko pagalbą gavusių asmenų skaičius vnt.	Teisininko pagalbą gavusių asmenų dalis proc.
Moteryų informacijos centras	33	4	12	7	21
Raseinių krizių centras	19	6	32	0	0
Iš viso	344	49	14	35	10

Šaltinis – Valstybės kontrolė pagal specializuotos kompleksinės pagalbos centrų 2021 m. žurnalų duomenis

51. Nėra reikalavimo turėti psichologo ir teisininko etatą ar būti sudarius paslaugų teikimo sutartis su jais⁸⁸. Nustatėme, kad 2021 m. 4 SKPC nebuvo psichologo, o šią pagalbą teikė centruose dirbantys konsultantai–psichologai, 6 SKPC nebuvo teisininko, o teisinę pagalbą teikė konsultantai–teisininkai (5 priedas). Viename centre nebuvo nei teisininko, nei konsultanto teisininko. Asociacijos vadovo paaiškinimu, prireikus buvo kreipiamasi į pirminę teisinę pagalbą teikiančius savivaldybių specialistus, centras turėjo susitarimą su teisininke, kuri esant poreikiui buvo pasirengusi suteikti teisinę pagalbą. Nustatėme, kad šiame centre teisinių paslaugų dalis sudarė mažiau negu 1 proc. suteiktų paslaugų: 2020 m. suteiktas 15 teisinių paslaugų (iš viso 4 593), 2021 m.– 4 (3 687), 2022 m. I pusm. – 1 teisinė paslauga).
52. 53 proc. (8 iš 15) SKPC nurodė, kad 2019–2022 m. žmogiškųjų išteklių SKPC pakako tik iš dalies: trūko teisininko ir keliamus kvalifikacinius reikalavimus atitinkančio psichologo. Kokybinis tyrimas atskleidė, kad specialistų ekonominis ir organizacinis prieinamumas nėra pakankamas, nes, tyrimo dalyvių nuomone, valstybė tik iš dalies užtikrina finansavimą. Jie mano, kad specialistai ne visada suteikia reikiamą pagalbą, nes jiems trūksta profesinio pasirengimo, kitu atveju, ne visada tinkamas specialistas pateisina nukentėjusiojo lūkesčius⁸⁹.
53. SKPC veikla, kuriai 2021 m. skirta 1,5 mln. EUR (6 priedas), apima visas 60 savivaldybių. Centrų buveinės išdėstytos neįvertintus pasiekiamumo: nuo kai kurių teritorijų jie nutolę daugiau nei 50 km⁹⁰, o dalies jų buveinės įsikūrusios didžiuosiuose miestuose, bet paslaugų šių miestų gyventojams neteikia⁹¹ (9 pav.). Pavėžėjimo paslaugos nėra numatytos teikti.

⁸⁸ Specializuotos pagalbos centrų projekto atrankos konkurso organizavimo 2022 metais nuostatai, patvirtinti Socialinės apsaugos ir darbo ministro 2021-11-03 įsakmu Nr. A1-783.

⁸⁹ G. Purvaneckienė, V. Venslovaitė, I. Stonkuvienė, R. Žiliūkaitė. Kokybinio tyrimo ataskaita „Smurtas artimoje aplinkoje: prevencija, apsauga, pagalba, bendradarbiavimas“, 2019 m. 64-72 psl.

⁹⁰ Pvz. nuo Visagino m. iki Anykščių m. – 107 km, nuo Panevėžio m. iki Biržų m. – 68 km, nuo Šiaulių m. iki Akmenės r. – 63 km, nuo Marijampolės iki Šakių – 52 km.

⁹¹ Pvz.: Kauno moterų linija aptarnauja Ukmergės r. (atstumas – 70 km), Kėdainių r. (56 km), Jonavos r. (38 km) sav. gyvenančius asmenis, Moterų teisių asociacija – Birštono (46 km), Prienų r. (36 km), Kaišiadorių r. (43 km) sav. gyvenančius asmenis, bet organizacijos, įsikūrusios Kauno mieste, paslaugų šio miesto gyventojams neteikia.

9 pav. Specializuotos kompleksinės pagalbos centrų geografinis pasiskirstymas 2019–2021 m.

Šaltinis – Valstybės kontrolė pagal Lietuvos moterų teisių įtvirtinimo asociacijos teiktą informaciją

54. SADM, koordinuodama specializuotos kompleksinės pagalbos teikimą, turi organizuoti mokymus SKPC darbuotojams, teikti metodinę pagalbą⁹². Lietuvos moterų teisių įtvirtinimo asociacijos duomenimis 2020–2021 m. SKPC darbuotojų mokymai buvo finansuojami projekto⁹³ lėšomis (skirta 23,9 tūkst. Eur). Juose dalyvavo 168 darbuotojai, 2021 m. buvo organizuota 10 supervizių, kuriose dalyvavo 81 darbuotojas. Ministerija nurodė, kad 2019–2021 m. nerinko ir neanalizavo SKPC darbuotojų kvalifikacijos tobulinimo poreikio.
55. Pokytis audito metu: nuo 2023-07-01 įsigaliojus Apsaugos nuo smurto artimoje aplinkoje įstatymui⁹⁴ ir atsiradus naujoms SKPC darbuotojų funkcijoms, bus renkama ir analizuojama informacija, susijusi su darbuotojų kvalifikacijos kėlimo poreikiu. SADM bus įpareigota organizuoti bendrus ir specializuotus asmenų, dirbančių smurto artimoje aplinkoje prevencijos, apsaugos nuo smurto artimoje aplinkoje mokymus ir kvalifikacijos tobulinimo kursus, o specializuotus mokymus rengiančioms institucijoms ir įstaigoms teikti informaciją apie šių mokymų organizavimo poreikį bei teikti pasiūlymus dėl konkrečių mokymo programų.
56. 73 proc. SKPC nurodė, kad nevertina specialistų kvalifikacijos kėlimo poreikio kasmet, visi SKPC (15) nurodė, kad 2019–2021 m. nebuvo sudaromi kvalifikacijos tobulinimo planai, tačiau nustatė, kad visi SKPC specialistai kasmet ją tobulino.
57. Asmenims, patyrusiems smurtą artimoje aplinkoje, pagalba būtų kompleksiškesnė, jeigu didėtų psichologinės ir teisinės pagalbos teikimas, daugiau paslaugų būtų teikiama kontaktiniu būdu. SKPC turėtų būti išdėstyti įvertinus jų pasiekiamumą (ar asmuo pats gali pasiekti, ar jam turi būti suteikta pavėžėjimo paslauga). Pagal 2023-07-01 įsigaliosiantį Apsaugos nuo smurto artimoje aplinkoje įstatymą⁹⁵ teisė teikti specializuotą kompleksinę pagalbą bus suteikiama akredituotoms įstaigoms. Akreditavimo tikslas – pripažinti specializuotos kompleksinės pagalbos centro kompetenciją teikti tam tikras paslaugas,

⁹² Specializuotos pagalbos centrų veiklos aprašas, 15 p.

⁹³ Projektas finansuojamas pagal 2014–2020 m. ES fondų investicijų veiksmų programos priemonę „Smurto artimoje aplinkoje prevencija“. Įgyvendinimo pradžia 2019-02-06, pabaiga 2022-08-06.

⁹⁴ Apsaugos nuo smurto artimoje aplinkoje įstatymo Nr. XI-1425 pakeitimo įstatymas, 4 str. 8 d.

⁹⁵ Apsaugos nuo smurto artimoje aplinkoje įstatymo Nr. XI-1425 pakeitimo įstatymas, 2022-03-15 Nr. XIV-934, 2 str.

atlikti procedūras bei veiksmus pagal nustatytus reikalavimus. Akreditavimu siekiama aiškiau apibrėžti pagalbos teikimo sąlygas, finansavimą, pagalbos paskirtį, ją teikti galinčius subjektus. Tai turėtų užtikrinti pagalbos kokybę, prieinamumą, nustatyti bendrus jos teikimo reikalavimus.

2.3. 17 savivaldybių vykdomos Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos finansuojamos smurtinio elgesio keitimo programos

58. Siekiant užkirsti kelią (pakartotiniams) smurto prieš moteris ar smurto šeimoje nusikaltimams ir kuo labiau sumažinti jų riziką, turėtų būti parengtos elgesio keitimo programos. Jomis turėtų būti siekiama mokyti nusikalstamą veiką padariusius asmenis arba tuos, kurie yra linke nusikalsti, kaip asmeniniuose santykiuose elgtis nesmurtaujant ir kaip kovoti su smurtiniais elgesio modeliais⁹⁶.
59. Laikėmės nuostatos, kad asmenims, siekiantiems atsisakyti smurtinio elgesio, suteikiama reikalinga pagalba, kai visi smurtautojai⁹⁷ dalyvauja smurtinio elgesio keitimo programose⁹⁸, visose savivaldybėse vykdoma šio elgesio keitimo programa⁹⁹, ministerija ar jos įgaliota institucija ne rečiau nei kartą per metus atlieka šių programų veiksmingumo vertinimą¹⁰⁰ ir teikia rekomendacijas pagal vertinimo rezultatus¹⁰¹.
60. Smurtinio elgesio keitimo programos 2019–2021 m. vykdė Lietuvos probacijos tarnyba, SADM ir savivaldybės, finansuodamos NVO vykdomas programas. SADM organizuojamos smurtinio elgesio keitimo programos 2020 m. buvo vykdomos 21, 2021 m. – 13, 2022 m. – 17 savivaldybių teritorijose. NVO didžiausia koncentracija didžiuosiuose miestuose (Vilniuje, Kaune) ir aplink juos. SPPD duomenimis, 2021 m. – 47, o 2022 m. – 43 savivaldybėse smurtautojai neturėjo galimybės dalyvauti ministerijos organizuojamose smurtinio elgesio keitimo programose (10 pav.).

⁹⁶ Europos parlamento ir Tarybos direktyva dėl kovos su smurto prieš moteris ir smurto artimoje aplinkoje (2022-03-08 pasiūlymas), 32 psl. Prieiga per internetą: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX%3A52022PC0105> (žiūrėta 2022-10-12).

⁹⁷ Apsaugos nuo smurto artimoje aplinkoje įstatymas, 2 str. 8 d.: Smurtautojas – asmuo, smurtaujantis artimoje aplinkoje. Smurtautojas nelaikomas smurtą patyrusiu asmeniu.

⁹⁸ Europos Tarybos konvencija dėl smurto prieš moteris ir smurto artimoje aplinkoje prevencijos ir šalinimo, 2011, 16 str. 1 p.; Apsaugos nuo smurto artimoje aplinkoje įstatymo pakeitimo įstatymas, 4 str. 1 d. 7 p.

⁹⁹ Socialinių paslaugų įstatymas, 4 str.; socialinės apsaugos ir darbo ministro 2020-10-07 įsakymu Nr. A1-936 patvirtinti Nevyriausybinių organizacijų projektų, skirtų smurto artimoje aplinkoje prevencijai ir smurtinio elgesio keitimui 2021 metais, atrankos konkurso organizavimo nuostatai, 15.3 p.

¹⁰⁰ Europos Sąjungos įvertinimai (EQUASS sertifikatas), 42, 44 kriterijai; Nevyriausybinių organizacijų projektų, skirtų smurto artimoje aplinkoje prevencijai ir smurtinio elgesio keitimui 2021 metais, atrankos konkurso organizavimo nuostatai, 95 p.

¹⁰¹ Europos Sąjungos įvertinimai (EQUASS sertifikatas), 44 kriterijus.

10 pav. Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos finansuojamų nevyriausybinių organizacijų vykdomų smurtinio elgesio keitimo programų prieinamumas Lietuvos teritorijoje 2022 m.

* 1. VŠĮ „SOTAS“ (Socialinės tarnystės savanoriai); 2. Vilniaus arkivyskupijos šeimos centras; 3. VŠĮ „Gerumo darbai“; 4. Kauno apskrities vyrų krizių centras; 5. VŠĮ „Trys pelėdos“; 6. Telšių krizių centras.

Šaltinis – Valstybės kontrolė pagal Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos pateiktus duomenis

61. Išnagrinėję Probacijos tarnybos pateiktus duomenis apie jos teritorinių padalinių ir jų partnerių vykdomas smurtinio elgesio vykdomas programas nustatėme, kad jų pasiekiamumas neapima visos šalies. 15-oje savivaldybių smurtinio elgesio keitimo programos nėra vykdomos, organizuojamos tik įvadinės motyvacinės programos (11 pav.).

11 pav. Lietuvos probacijos tarnybos, jos partnerių ir Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos vykdomų smurtinio elgesio keitimo programų prieinamumas Lietuvos teritorijoje 2022 m.

* Individuali įvadinė motyvacinė programa „Elgesys-Pokalbis-Pasikeitimas“ Lietuvos probacijos tarnybos personalo yra vykdoma visose savivaldybėse, kuriose veikia 52 Lietuvos probacijos tarnybos padaliniai. Detalesnė informacija, kuriose savivaldybėse vykdomos smurtinio elgesio keitimo programos pagal kiekvieną vykdytoją pateikiama 8-11 prieduose.

Šaltinis – Valstybės kontrolė pagal Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos, Lietuvos probacijos tarnybos 2022-10-24 pateiktus duomenis

62. Išanalizavę 2022 m. SADM finansuojamų NVO aptarnaujamas teritorijas ir savivaldybių duomenis apie 2022 m. finansavimą nustatėme, kad smurtinio elgesio keitimo programos prieinamos mažiau nei pusėje (24) savivaldybių: 7 vykdomos SADM ir savivaldybių finansuojamos programos, 10-yje – tik SADM finansuojamos, 7-iose jos finansuojamos tik savivaldybės lėšomis. 42 proc. (25 iš 60) apklaustų savivaldybių nurodė, kad organizavo pagalbą asmenims, siekiantiems atsisakyti smurtinio elgesio; tik 15 iš tų 25-ių nurodė skyrusios savo biudžeto lėšų smurtinio elgesio keitimo programoms (2021 m. 15 savivaldybių nurodė skyrusios 220 tūkst. Eur, 2020 m. 12 savivaldybių – 188 tūkst. Eur, 2019 m. 12 savivaldybių – 277 tūkst. Eur).
63. SADM, siekdama mažinti smurto artimoje aplinkoje apraiškas, 2019–2021 m. atrankos konkurso¹⁰² būdu finansavo NVO (2019 m. panaudota 160 tūkst. Eur, 2020 m. – 189 tūkst. Eur, 2021 m. – 185,5 tūkst. Eur), kurios vykdė skirtingas smurtinio elgesio keitimo priemones. Procedūrų, kokie asmenys ir koku būdu turi j jas patekti, nėra. SADM paaiškinimu¹⁰³, į NVO smurtautojai kreipiasi patys arba nukreipiami savivaldybių ir Probacijos tarnybos.
64. SADM nenustato NVO minimalaus skaičiaus asmenų, kuriems turi būti suteiktos paslaugos. 2021 m. smurtinio elgesio keitimo programose dalyvavo 10 proc. (2019 m. – 6 proc., 2020 – 5 proc.) smurtautojų (nuo užregistruotų nusikalstamų veikų, susijusių su smurtu artimoje aplinkoje). 2021 m. lyginant su 2020 m. 3,6 karto sumažėjo SADM finansuojamos programos veiklose dalyvavusių asmenų skaičius (4 lentelė).

¹⁰² Nevyriausybinių organizacijų projektų, skirtų smurto artimoje aplinkoje prevencijai ir smurtinio elgesio keitimui 2021 metais, atrankos konkurso organizavimo nuostatai.

¹⁰³ Pateikta el. paštu 2022-07-29, 6 klausimas.

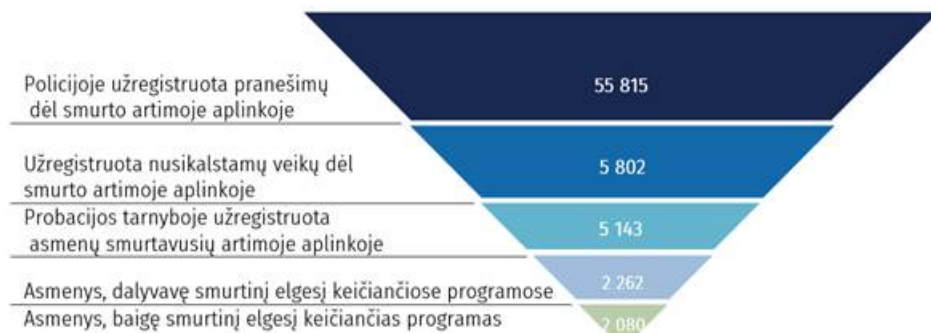
4 lentelė. Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos organizuojamose smurtinio elgesio keitimo programose dalyvavusių asmenų skaičius 2019–2021 m.

Metai	Smurto artimoje aplinkoje pranešimų skaičius	Užregistruota nusikalstamų veikų, susijusių su smurtu artimoje aplinkoje	Asmenys, dalyvavę SADM B priemonės veiklose	Asmenys, dalyvavę SADM smurtinio elgesio keitimo programose	Asmenų, dalyvavusių SADM smurtinio elgesio keitimo programose, dalis proc.
2019 m.	53 075	7695	1426	456	6
2020 m.	58 553	7133	3220	339	5
2021 m.	55 815	5802	883	594	10
Iš viso	167 443	20 630	5 529	1 389	

Šaltinis – Valstybės kontrolė pagal Lietuvos statistikos departamento Informatikos ir ryšių departamento (IRD), Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos duomenis

65. Probacijos tarnybos pateiktais duomenimis, 2021 m. programose¹⁰⁴ (8 priedas) dalyvavo 36 proc. (užregistruotų nusikalstamų veikų) smurtautojų, iš jų 90 proc. programas baigė. Asmenys, dalyvavę ir baigę smurtinį elgesį keičiančias programas, sudarė apie 4 proc. visų policijoje užregistruotų pranešimų dėl smurto artimoje aplinkoje (12 pav.). Asmenys į programas patenka ne savo noru, o teismo sprendimu vietoje įkalinimo¹⁰⁵.

12 pav. Informacija apie policijoje užregistruotus pranešimus, nusikalstamas veikas dėl smurto artimoje aplinkoje, smurtautojus ir jų dalyvavimą smurtinį elgesį keičiančiose programose 2021 m.

Šaltinis – Valstybės kontrolė pagal Lietuvos probacijos tarnybos, Lietuvos statistikos departamento duomenis

66. SADM, savivaldybės, NVO neturi duomenų, kiek asmenų ir kaip patenka į smurtinio elgesio keitimo programas, kurias finansuoja ne patys, o kiti subjektai.
67. SADM interneto svetainėje nėra informacijos smurtinio elgesio norintiems atsisakyti asmenims apie galimybę dalyvauti nemokamose šio elgesio keitimo programose, neskelbiami jas vykdančių NVO kontaktai. Vadovaujantis atrankos konkurso nuostatais¹⁰⁶ visuomenės informavimas apie veiklų įgyvendinimą yra projekto vykdytojų pareiga. Vienos NVO, vykdančios ministerijos finansuojamas programas, paaiškinimu, jos

¹⁰⁴ Lietuvos probacijos tarnybos 32 teritoriniuose padalinuose vykdomos akredituotos smurtinio elgesio keitimo programos: 1) individuali kognityvinė bihevioristinė korekcinė programa „Tik tu ir aš“, 2) intervencinė programa smurtautojams šeimoje. Individuali įvadinė motyvacinė akredituota programa „Elgesys-Pokalbis-Pasikeitimas“ Lietuvos probacijos tarnybos personalo yra vedama visose savivaldybėse, kuriose veikia 52 tarnybos padaliniai.

¹⁰⁵ Mokslo studija „Smurtinės elgsenos artimoje aplinkoje kaita: darbo su smurtavusiais asmenimis plėtros perspektyvos Lietuvoje (SMEAK)“, 2021 m. 8 ir 24 p. Prieiga per internetą: SMEAK-1.pdf (teise.org).

¹⁰⁶ Nevyriausybinių organizacijų projektų, skirtų smurto artimoje aplinkoje prevencijai ir smurtinio elgesio keitimui 2021 metais, atrankos konkurso organizavimo nuostatai, 94 p.

nesuinteresuotos programas viešinti, nes jų materialiniai ir žmogiškieji ištekliai programoms vykdyti yra riboti. Žinomumą mažina nuolatinė projekto vykdytojų kaita: 2019 m. projektą vykdė 12, o 2020–2022 m. – 6 NVO.

68. SADM smurtinio elgesio keitimo programų atrankos konkurso nuostatuose¹⁰⁷ nėra reikalavimų dėl programų turinio, specialistų, jų išsilavinimo ir kvalifikacijos. SADM nėra patvirtinusi akredituotos programos, todėl NVO naudoja skirtingas programas. Ministerijos pateiktais duomenimis¹⁰⁸, 2022 m. IV ketv. organizuojamos viešojo pirkimo, skirto smurtinio elgesio keitimo akredituotai programai įsigyti, procedūros. Akredituotą programą planuojamą pradėti vykdyti nuo 2024-ųjų.
69. Ministerijos įgaliota institucija (SPPD) 2019–2022 m. neatliko smurtinio elgesio keitimo programų veiksmingumo vertinimo, neanalizavo paslaugų gavėjų (smurtautojų) pasitenkinimo suteiktomis paslaugomis ir neteikė rekomendacijų dėl šių programų vykdymo tobulinimo. SPPD 2019–2021 m. trijose NVO¹⁰⁹ vertino šių programų¹¹⁰ valstybės biudžeto lėšų panaudojimo teisėtumą ir tinkamumą bei vykdytą veiklą pagal sutarties išlaidų sąmatą.
70. Pokytis audito metu: pagal 2023-07-01 įsigaliosiantį Apsaugos nuo smurto artimoje aplinkoje įstatymą¹¹¹, siekiant nuo smurto artimoje aplinkoje apsaugoti smurto artimoje aplinkoje pavojų patiriančius asmenis, smurtaujantiems asmenims 15 dienų laikotarpiui gali būti skiriamas apsaugos nuo smurto orderis. Nuo 2023-07-01 įsigalios nuostata, kad policijos pareigūnai turės pateikti informaciją apie smurto artimoje aplinkoje pavojų patiriančius ar patyrusius asmenis, informacijos gavimo iš institucijų bei įstaigų tvarka ir skelbimo SADM interneto svetainėje tvarka, rekomendacijos savivaldybių administracijoms parengti, atnaujinti, skelbti savo interneto svetainėje savivaldybės teritorijoje veikiančių įstaigų ir organizacijų, teikiančių socialines paslaugas smurto artimoje aplinkoje pavojų patiriantiems asmenims ir organizuojančių smurtinio elgesio keitimo programų (mokymų) įgyvendinimą, sąrašą¹¹².
71. Ministerijos patvirtinta smurtinio elgesio keitimo programa padėtų teikti vienodos kokybės paslaugas smurtautojams. Nustatytas smurtautojų įtraukimo į jas mechanizmas (kartu su Probacijos tarnyba ir savivaldybėmis) padidintų programose dalyvaujančių asmenų skaičių. Programų veiksmingumo vertinimas padėtų jas tobulinti taip, kad jos sumažintų smurto atvejų artimoje aplinkoje skaičių ir recidyvo (pakartotinio smurto atvejo) tikimybę.

¹⁰⁷ Nevyriausybinių organizacijų projektų, skirtų smurto artimoje aplinkoje prevencijai ir smurtinio elgesio keitimui 2021 metais, atrankos konkurso organizavimo nuostatai, 8 p.

¹⁰⁸ Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos 2022-09-27 el. paštu teikta informacija.

¹⁰⁹ Kauno apskrities vyrų krizių centre, VšĮ žmogiškųjų išteklių stebėsenos ir plėtros biure, Vilniaus arkivyskupijos „Caritas“.

¹¹⁰ „Socialinių paslaugų ir integracijos plėtra“ priemonės „Finansuoti nevyriausybinių organizacijų, dirbančių su asmenimis, siekiančiais atsisakyti smurtinio elgesio, projektus“.

¹¹¹ Įstatymo Nr. XI-1425 pakeitimo įstatymas, 2022-03-15 Nr. XIV-934, 8 str.

¹¹² Socialinės apsaugos ir darbo ministro 2022-09-30 įsakymu Nr. A1-653 patvirtinta savivaldybės teritorijoje veikiančių (jei jų nėra, artimiausių savivaldybių teritorijose veikiančių) įstaigų ir organizacijų, teikiančių socialines paslaugas smurto artimoje aplinkoje pavojų patiriantiems asmenims ar smurtą patyrusiems asmenims ir smurto artimoje aplinkoje pavojų keliantiems asmenims ir organizuojančių smurtinio elgesio keitimo programų (mokymų) įgyvendinimą, sąrašo rekomendacinė forma.

3. VYKDANT PAGALBOS KRIZINĖSE SITUACIJOSE ESANTIEMS ASMENIMS STEBĖSENĄ NEMATUOJAMI REZULTATAI

72. EBPO, nagrinėdama pagalbos pažeidžiamoms asmenų grupėms sistemas, teigia, kad vyriausybės turi tinkamai vertinti kompleksines socialines paslaugas, kad suprastų jų vertę¹¹³. Europos Komisija rekomenduoja ES valstybėms narėms plėtoti stebėsenos sistemas: įtraukti socialinių paslaugų veiksmingumo vertinimo rodiklius, užtikrinant, kad siekiamas teigiamas poveikis ir matavimo rodikliai būtų glaudžiai suderinti su teikiamomis paslaugomis¹¹⁴.
73. Laikėmės nuostatos, kad SADM turi patikimus duomenis stebėti rezultatus ir juos stebi, kai SPIS duomenys apie intensyvios krizių įveikimo pagalbos, apgyvendinimo nakvynės namuose ir psichosocialinės pagalbos socialines paslaugas sutampa su savivaldybių duomenimis¹¹⁵, SADM yra nustačiusi kontrolės procedūras duomenų teisingumui užtikrinti¹¹⁶, ne rečiau kaip kartą per metus vertina savivaldybėse teikiamos pagalbos būklę ir pagal vertinimo rezultatus pateikia joms siūlymus dėl pagalbos organizavimo¹¹⁷, visos savivaldybės ne rečiau kaip kartą per 1 metus vertina teikiamos pagalbos veiksmingumą ir teikia rekomendacijas krizių centrams¹¹⁸, visi krizių centrai ne rečiau kaip kartą per 1 metus vertina teikiamos pagalbos veiksmingumą¹¹⁹. Asmenų, kurie per metus pakartotinai kreipiasi pagalbos, dalis nėra didesnė nei 20 proc.¹²⁰. SADM ar jos įgaliota institucija ne rečiau kaip kartą per metus vertina SKPC teikiamos pagalbos veiksmingumą ir teikia rekomendacijas jiems¹²¹, o visi SKPC ne rečiau kaip kartą per 1 metus vertina pagalbos veiksmingumą¹²². Pagalbos krizinėse situacijose esantiems asmenims laukiami rezultatai suplanuoti, kai nustatyti siektini tikslai valstybės strateginiuose planavimo dokumentuose¹²³, SADM¹²⁴, visų savivaldybių planavimo dokumentuose¹²⁵; ministerijos¹²⁶ ir visų savivaldybių¹²⁷ nustatyti rodikliai leidžia pamatuoti rezultatą. Pasiesti

¹¹³ OECD (2015), Integrating Social Services for Vulnerable Groups: Bridging Sectors for Better Service Delivery, OECD Publishing, Paris. 14 psl.

¹¹⁴ Study on social services with particular focus on personal targeted social services for people in vulnerable situations, 2022, 173–175 psl.

¹¹⁵ Socialinių paslaugų įstatymas, 13 str. 7 d.; socialinės apsaugos ir darbo ministro 2008-05-29 įsakymu Nr. A1-172 patvirtinti Socialinės paramos šeimai informacinės sistemos nuostatai, 6, 11 p.

¹¹⁶ Valstybės informacinių išteklių įstatymas, 24 str. 5–6 d.

¹¹⁷ Socialinių paslaugų įstatymas, 11 str. 3 p.

¹¹⁸ Socialinių paslaugų įstatymas, 13 str. 6 d.; Europos socialinių paslaugų kokybės užtikrinimo ir kokybės sertifikavimo sistema (EQUASS), 42 ir 44 kriterijai.

¹¹⁹ Europos socialinių paslaugų kokybės užtikrinimo ir kokybės sertifikavimo sistema (EQUASS), 44 kriterijus.

¹²⁰ Ten pat, 36 kriterijus, jo dydis suderintas su audito objektu.

¹²¹ Socialinės apsaugos ir darbo ministro 2012-05-07 įsakymu Nr. A1-227 patvirtintas Specializuotos pagalbos centrų veiklos aprašas, 14 p.; 2006-07-01 įsakymu Nr. A1-182 patvirtinti Socialinių paslaugų priežiūros departamento nuostatai, 11.3.5 ir 11.3.9 p.; Europos socialinių paslaugų kokybės užtikrinimo ir kokybės sertifikavimo sistema (EQUASS), 42 ir 44 kriterijai.

¹²² Europos socialinių paslaugų kokybės užtikrinimo ir kokybės sertifikavimo sistema (EQUASS), 42 kriterijus.

¹²³ Strateginio planavimo metodika, patvirtinta Vyriausybės 2002-06-06 nutarimu Nr. 827, 5 ir 7 p. (negalioja nuo 2021-04-30), Strateginio valdymo įstatymas, 6 str. 1 d., 7 str. 2 d., Strateginio valdymo metodika, patvirtinta Vyriausybės 2021-04-28 nutarimu Nr. 292, 35.4 p.

¹²⁴ Strateginio planavimo metodika, patvirtinta Vyriausybės 2002-06-06 nutarimu Nr. 827, 35 p. (negalioja nuo 2021-04-30); Apsaugos nuo smurto artimoje aplinkoje įstatymo 8 str. 2 d., Strateginio valdymo įstatymas, 8, 9 str. 1 d., Strateginio valdymo metodika, patvirtinta Vyriausybės 2021-04-28 nutarimu Nr. 292, 136 p.

¹²⁵ Strateginio planavimo metodika, patvirtinta Vyriausybės 2002-06-06 nutarimu Nr. 827, 35 p. (negalioja nuo 2021-04-30), Strateginio valdymo metodika, patvirtinta Vyriausybės 2021-04-28 nutarimu Nr. 292, 178, 179 p.

¹²⁶ Strateginio planavimo metodika, patvirtinta Vyriausybės 2002-06-06 nutarimu Nr. 827, 44 p. (negalioja nuo 2021-04-30), Strateginio valdymo metodika, patvirtinta Vyriausybės 2021-04-28 nutarimu Nr. 292, 186 p.

¹²⁷ Ten pat.

ministerijos¹²⁸ ir visų savivaldybių¹²⁹ planuoti rezultatai teikiant pagalbą krizinėse situacijose esantiems asmenims.

Nepakankamai vertinamas pagalbos krizinėse situacijose esantiems asmenims veiksmingumas

74. Visais 10-yje savivaldybių nagrinėtais atvejais (142) duomenys apie suteiktas paslaugas buvo įvesti į SPIS, tačiau 11 proc. (15 iš 142) atvejų SPIS buvo nurodyta kita paslauga, nei faktiškai suteikta (pavyzdžiai).

Atvejų, kai Socialinės paramos šeimai informacinėje sistemoje (SPIS) nurodyta kita paslauga, nei faktiškai suteikta, pavyzdžiai

- ✓ Krizių centre skirta intensyvių krizių įveikimo pagalbos paslauga, o SPIS – apgyvendinimas nakvynės namuose;
- ✓ Pagalbos šeimai centre skirta intensyvi krizių įveikimo pagalba, o SPIS – „Šeima/vaikai (Kitos natūrinės paslaugos)“.

75. SADM nėra nustačiusi kontrolės procedūrų SPIS duomenų teisingumui patikrinti. Ministerijos paaiškinimu, jie tikrinami tik atsiradus poreikiui, o nuolatinei kontrolei nėra poreikio ir išteklių. 70 proc. (42 iš 60) apklaustų savivaldybių nurodė, kad nėra nustačiusios duomenų įvedimo į SPIS tvarkų ir jų suvedimo periodiškumo. Savivaldybių paaiškinimu, tam nėra teisinio pagrindo, pagal nusistovėjusią praktiką duomenys suvedami tą pačią dieną, kai paslauga paskiriama, todėl nustatyti jų suvedimo tvarkos nėra poreikio.
76. Nėra vienos duomenų apie SKPC teikiamą pagalbą bazės, todėl, visų SKPC ir asociacijos¹³⁰ paaiškinimu, nėra galimybės užtikrinti efektyvaus monitoringo ir asmens duomenų apsaugos. Informacinės sistemos poreikis SADM buvo teikiamas nuo 2015 m., tačiau sistema iki šiol neįdiegta.
77. SADM kasmet 2019–2021 m. nevertino savivaldybių teikiamos pagalbos krizinėse situacijose esantiems asmenims¹³¹ būklės; ministerijos paaiškinimu, ja įsitikinama kitais būdais¹³².
78. 80 proc. (48 iš 60) apklaustų savivaldybių nurodė, kad 2019–2021 m. socialines paslaugas teikiančiose įstaigose pagalbos krizinėse situacijose esantiems asmenims veiksmingumo nevertino. Savivaldybės nurodė, kad specialistams sudėtinga įvertinti paslaugų kokybę ir veiksmingumą, jie neturi specialių žinių (1 sav.), neturi tvarkos paslaugų kokybės ir veiksmingumo vertinimui (1 sav.), audituojamu laikotarpiu buvo atlikti kitų socialinių paslaugų vertinimai (1 sav.). Savivaldybės nurodė, kad paslaugų kokybė užtikrinama kitais

¹²⁸ Kasmet surengiami bent 5 informacinių kampanijų renginiai (televizijos laidų, socialinių reklamų, seminarų ir kt.), kasmet mokyta bent 170 darbuotojų iš savivaldybių institucijų, nevyriausybinų organizacijų, teikiančių pagalbą šiems asmenims, kasmet ne mažiau kaip 300 asmenų dalyvavo smurtinio elgesio keitimo programose, kasmet ne mažiau kaip 14 000 smurtą patyrusių asmenų gavo pagalbą specializuotos pagalbos centruose; smurtą artimoje aplinkoje patyrusių asmenų, gavusių pagalbą šiuose centruose, dalis nuo visų asmenų, patyrusių smurtą ir sutikusių priimti pagalbą, kasmet 100 proc.

¹²⁹ Krizinėse situacijose esančių asmenų, gavusių pagalbą pagal poreikį, dalis nuo visų sutikusių pagalbą gauti, kasmet 100 proc.

¹³⁰ Lietuvos moterų teisių įtvirtinimo asociacijos 2022-02-18 susitikimo metu teikta informacija.

¹³¹ Socialinių paslaugų „Intensyvi krizių įveikimo pagalba“, „Apgyvendinimas nakvynės namuose“ (iki 2020-02-04 „Apgyvendinimas nakvynės namuose ir krizių centruose“), „Psichosocialinė pagalba“.

¹³² SADM paaiškinimu, analizuojami duomenys apie asmenų, laukiančių konkrečių socialinių paslaugų, skaičių, informaciją apie savivaldybių biudžetų lėšas socialinėms paslaugoms, Lietuvos statistikos departamento, SPIS duomenis, vykdomos tikslinės savivaldybių apklausos.

būdais: gavus skundą informuojama įstaiga, kuri atlieka vidinį vertinimą (1 sav.), vertinama nuolat bendraujant su įstaigomis, gaunant jų ataskaitas (1 sav.), įvertinta akredituojant paslaugas (1 sav.), paslaugų kokybę įvertinta Europos socialinių paslaugų kokybės užtikrinimo sistemos (EQUASS) sertifikatu¹³³ (1 sav.).

79. 58 proc. (11 iš 19) apklaustų pagalbą krizinėse situacijose esantiems asmenims teikiančių įstaigų nurodė, kad 2019–2021 m. nevertino pagalbos veiksmingumo. Įstaigos nurodė šias priežastis: ilgalaikio poveikio vertinimui reikėtų papildomų darbuotojų, nėra dokumento paslaugų veiksmingumui vertinti, vertinimas atliekamas kitais būdais: pagalbos teikimo metu aiškinamasi, kaip kinta krizinėse situacijose esančių asmenų situacija, kiekvienais metais atliekamos paslaugų gavėjų apklausos.
80. 6 (iš 8) įstaigų, nurodžiusių, kad vertino pagalbos veiksmingumą, turi EQUASS sertifikatą, kuris įpareigoja kiekvienais metais pateikti ataskaitą apie veiklos efektyvumą, pažangą ir plėtrą. Susipažinę su dviejų įstaigų ataskaitomis nustatėme, kad rezultatai fiksuojami pagal paslaugų gavėjų vertinimus (pvz., jų nuomonės apie gebėjimą savarankiškai spręsti problemas prieš suteikiant paslaugas ir po jų suteikimo palyginimas). Kitų kriterijų įvertinti pagalbos naudą nėra. Ir paslaugas teikiančių įstaigų atstovų nuomone naudos vertinimai tik pagal klientų nuomonės tyrimus nėra pakankamai objektyvūs.
81. Nustatėme, kad tik 15 proc. savivaldybių analizuoja, kokiai daliai pagalbą gavusių asmenų pavyksta pasiekti krizių įveikimo pagalbos tikslą – atkurti savarankiškumą¹³⁴: 8 (iš 60) savivaldybės vertina, kokia dalis asmenų, gavusių šią pagalbą, kreipiasi pagalbos pakartotinai per 1 metus, viena savivaldybė – per 3 metus. Savivaldybių pateiktais duomenimis, dažniausiai pakartotinai per 1 metus kreipiasi apgyvendinimo nakvynės namuose paslaugas gaunantys asmenys: 5 iš 8 savivaldybių šių asmenų dalis viršijo 20 proc. Intensyvią krizių įveikimo pagalbą gavusiųjų ir pakartotinai per 1 metus besikreipusiųjų dalis 1 iš 8 savivaldybių viršijo 20 proc.
82. Savivaldybės, nevykdančios stebėsenos, kaip pagalbą gavusiems asmenims pavyksta atkurti savarankiškumą ir integruotis į visuomenę, nurodė, kad jai vykdyti trūksta teisinio reglamentavimo (15 sav.), specialistų (12 sav.), priemonių (6 sav.), kompetencijų (3 sav.). Dvi paslaugas teikiančios įstaigos paaiškino, jog stebėsenos nevykdo, nes asmenys patys nenori turėti kontakto, įstaigos neturi teisės rinkti asmens duomenų, neturi prieigos prie reikalingos informacijos.
83. 61 proc. atsirinktų atvejų (50 iš 82¹³⁵) asmenims, nutraukus paslaugų teikimą krizių centre ar nakvynės namuose, skiriamos kitos arba tęsiamos anksčiau paskirtos socialinės paslaugos. 70 proc. (35 iš 50) iš jų sudarė atvejai, kai šeimoms su vaikais tęsiama atvejo vadyba. Likusiais atvejais buvo skiriamos socialinių įgūdžių ugdymo ir palaikymo paslaugos, asmeniui rekomenduojama tęsti psichologo konsultacijas, lankytis pas priklausomybių specialistą, suteikiama informacija apie galimybę gauti paslaugas kitose įstaigose (pavyzdys).

¹³³ EQUASS yra iniciatyva, kuria siekiama socialinių paslaugų sektoriaus plėtros skatinant paslaugų teikėjus gerinti kokybę, nuolat tobulėti, mokytis ir vystytis, kad paslaugų vartotojams visoje Europoje būtų garantuotos kokybiškos paslaugos.

¹³⁴ Socialinių paslaugų katalogas.

¹³⁵ Peržiūrėtos 142 bylos, iš jų 23 bylų duomenų apie tolimesnes paslaugas nebuvo, o 35 – paslaugos buvo tęsiamos audito metu, 2 asmenys mirė paslaugų teikimo laikotarpiu.

Atvejo, kai asmeniui nutraukus Intensyvios krizių įveikimo pagalbos paslaugas teikiamos kitos paslaugos, pavyzdys

Centre asmenims, patyrusiems smurtą artimoje aplinkoje, gavusiems intensyvių krizių įveikimo pagalbą (su apgyvendinimu), išvykus iš įstaigos teikiamos psichosocialinės pagalbos paslaugos (jeigu asmuo sutinka), siekiant padėti asmenims išlaikyti atkurtą savarankiškumą, padėti išvengti pasikartojančių smurto artimoje aplinkoje atvejų (6 atvejais iš 21 psichosocialinė pagalba buvo teikiama tęsiant Intensyvių krizių įveikimo pagalbą).

84. Ministerija ir jos įgaliota institucija SPPD 2019–2020 m. nevertino smurtą artimoje aplinkoje patyrusiems asmenims teikiamos pagalbos veiksmingumo, neatliko SKPC veiklos patikrinimų. SPPD pavesta¹³⁶ atlikti nuolatinį valstybės socialinių programų, priemonių ir projektų įgyvendinimo monitoringą, tikrinti SKPC pateiktų veiklų įgyvendinimo ir finansines ataskaitas, tačiau, SPPD teigimu, jam nepavesta funkcija įvertinti SKPC veiklos veiksmingumo, o monitoringas suprantamas kaip valstybės biudžeto lėšų tikslinio panaudojimo, teisėtumo ir tinkamumo vertinimas. Kriterijai, pagal kuriuos SPPD galėtų įvertinti SKPC teikiamos pagalbos veiksmingumą, nenustatyti. 2021 m. SADM Vidaus audito tarnyba atliko vidaus auditą¹³⁷ ir vertino specializuotos kompleksinės pagalbos teikimą rezultatyvumo ir efektyvumo aspektu. Nustatyti trūkumai dėl SKPC žurnalo pildymo, projekto nariams siektinų rodiklių nustatymo, suteiktų paslaugų kokybės įvertinimo, patikrinimų vietoje atlikimo, SKPC bendradarbiavimo su savivaldybėmis, Vaikų teisių apsaugos ir įvaikinimo tarnyba, NVO ir kt. Atlikus auditą Lietuvos moterų teisių įtvirtinimo asociacijai ir centrams pateikta 13 rekomendacijų, iš kurių įgyvendintos 4, o 8 įgyvendinimo terminas nepasibaigęs.
85. Nė vienas SKPC 2019–2021 m. specializuotos kompleksinės pagalbos veiksmingumo nevertino. SKPC kaip grįžtamąjį ryšį su asmenimis, patyrusiais smurtą artimoje aplinkoje, nurodė kontrolinį skambučių¹³⁸ pagalbos procesui pasibaigus. Visais nagrinėtais atvejais (195) šio skambučio metu klientai išsakė nuomonę apie suteiktas paslaugas. Moterų teisių įtvirtinimo asociacija 2022-10-20 visuotiniame narių susirinkime patvirtino Specializuotos kompleksinės pagalbos centro veiklos kokybės vertinimo metodiką.
86. Patikimi duomenys apie suteiktą pagalbą krizinėse situacijose esantiems asmenims ir stebėsenos rodikliai, skirti objektyviai įvertinti suteiktos pagalbos veiksmingumą, padėtų politikos formuotojui priimti sprendimus dėl pagalbos tobulinimo užtikrinant tinkamiausias paslaugas krizinėse situacijose esantiems asmenims.

Nepasiekti du iš penkių ministerijos planuotų rodiklių teikiant krizių įveikimo pagalbą

87. Valstybinėje smurto artimoje aplinkoje prevencijos ir pagalbos teikimo nukentėjusiems asmenims 2014–2020 m. programoje¹³⁹ nustatytas tikslas – iki 2020 m. sumažinti smurto artimoje aplinkoje mastą 15 proc. nepasiektas: 2021 m. asmenų, nukentėjusių nuo

¹³⁶ Socialinės apsaugos ir darbo ministro 2006-07-01 įsakymas Nr. A1-182 „Dėl Socialinių paslaugų priežiūros departamento prie Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos nuostatų patvirtinimo“, 11.3.5 p.

¹³⁷ Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos Centralizuoto vidaus audito skyriaus 2021-09-23 vidaus audito ataskaita Nr. A7-19 „Priemonės „Konkurso būdu atrinkti ir finansuoti SPC projektus, skirtus specializuotos kompleksinės pagalbos teikimui smurtą artimoje aplinkoje patyrusiems asmenims užtikrinti“.

¹⁵⁸ Lietuvos moterų teisių įtvirtinimo asociacijos visuotinio narių 2020-12-16 susirinkimo protokolu patvirtintas SKPC pagalbos teikimo proceso aprašas, 3.5.4 p.

¹³⁹ Pasibaigus programos laikotarpiui, nauja ilgalaikė programa nebuvo patvirtinta, priemonės 2021–2022 m. buvo įgyvendinamos pagal SADM patvirtintus programos 2021 ir 2022 m. veiksmų planus.

nusikalstamų veikų, susijusių su smurtu artimoje aplinkoje, skaičius (6 137¹⁴⁰) buvo 12 proc. didesnis negu 2014 m. (5 467¹⁴¹). Ministerijos paaiškinimu šių asmenų daugėja dėl to, kad didėja visuomenės gebėjimai atpažinti smurto apraiškas bei auga pasitikėjimas pagalba teikiančiomis institucijomis. Minėtas tikslas į Socialinės sutelkties¹⁴² ir Šeimos politikos stiprinimo plėtros¹⁴³ programas, kurių priemonės įgyvendinant nuo 2023 m. bus teikiama pagalba krizinėse situacijose esantiems asmenims (įskaitant patyrusius smurtą artimoje aplinkoje), neperkeltas. Ministerijos paaiškinimu, toliau bus siekiama mažinti smurto artimoje aplinkoje mastą, įgyvendinant prevencijos priemones¹⁴⁴, didinančias visuomenės nepakantumą smurtui (planuojama, kad 2030 m. gyventojų, nepakančių smurtui artimoje aplinkoje, dalis sudarys 95 proc.).

88. SADM 2019–2021 m. strateginiuose veiklos planuose nustatyti tikslai ir uždaviniai, kuriuos įgyvendinant vykdytos priemonės¹⁴⁵, susijusios su pagalba krizinėse situacijose esantiems asmenims. Tačiau 1¹⁴⁶ iš 4 priemonių nenustatytas vertinimo kriterijus, o 1¹⁴⁷ iš 5 kriterijų neleido įvertinti rezultato. Ministerijos 2022–2024 m. strateginiame veiklos plane visoms 7 planuojamoms priemonėms nustatyti stebėsenos rodikliai, leidžiantys įvertinti veiklos apimtį ir rezultatus.
89. 2021 m. nepasiektos 2 iš 5 SADM 2021–2023 m. strateginiame veiklos plane nustatytų kriterijų reikšmių:
- ✓ planuotas smurtą patyrusių asmenų, gavusių pagalbą specializuotos kompleksinės pagalbos centruose, skaičius – 14 tūkst., o pagalbą gavo 17 proc. mažiau (11 651). Ministerijos paaiškinimu, 2021 m. sumažėjo asmenų, besikreipiančių pagalbos į policiją, lyginant su 2020 m., todėl sumažėjo ir gaunančių SKPC pagalbą asmenų, mažiau kreipėsi ir dėl COVID-19 pandemijos;
  - ✓ kompleksinių paslaugų šeimai gavėjų, palankiai vertinančių gaunamų paslaugų kokybę, dalis, 98 proc., nes palankiai paslaugų kokybę įvertino 7,2 proc. p. mažiau gavėjų (90,8 proc.). Ministerijos paaiškinimu, didžioji dalis gavėjų paslaugų kokybę vertina labai gerai ir gerai, bet yra manančių, kad jos nebuvo pakankamai kokybiškos, specialistams trūko kompetencijos ar dėmesingumo, jos nepadėjo išspręsti problemų.
90. 8 (iš 10) atsirinktų savivaldybių strateginiuose veiklos planuose 2019–2021 m. nustatė priemonių (12), kurios iš dalies yra susijusios su pagalbos teikimu krizinėse situacijose

¹⁴⁰ Pagal informatikos ir ryšių departamento prie VRM duomenis, prieiga per internetą: https://www.ird.lt/lt/reports/view_item_datasource?id=9596&datasource=67261.

¹⁴¹ Pagal informatikos ir ryšių departamento prie VRM duomenis, prieiga per internetą: https://www.ird.lt/lt/reports/view_item_datasource?id=2713&datasource=6946&page=1.

¹⁴² Pažangos priemonės: 09-003-02-02-06 „Įgyvendinti lygių galimybių, lyčių lygybės principus“ ir 09-003-02-02-08 „Plėtoti efektyvios prevencijos ir pagalbos smurto artimoje aplinkoje srityje sistemą, stiprinti tarpinstitucinį bendradarbiavimą“.

¹⁴³ Pažangos priemonė 09-04-02-05-01 „Gerinti socialinių paslaugų kokybę ir prieinamumą, didinti socialinės paramos veiksmingumą kriziniais atvejais šeimoje“.

¹⁴⁴ Priemonės 09-003-02-02-08 (PP) vienas kriterijų yra R-09-003-02-02-08-02 „Gyventojų, nepakančių smurtui artimoje aplinkoje, dalis (proc.)“.

¹⁴⁵ Programos „Socialinių paslaugų ir integracijos plėtra“ 2 tikslo 1 uždavinio priemonė „02-01-03 „Teikti kompleksines paslaugas šeimoms ir vaikams“ ir 2 uždavinio priemonės: 02-02-01 „Finansuoti emocinės (psichologinės) pagalbos tarnybas, teikiančias emocinės (psichologinės) pagalbos telefonu paslaugas“, 02-02-02 „Konkurso būdu atrinkti ir finansuoti specializuotos pagalbos centrų projektus, skirtus specializuotos kompleksinės pagalbos teikimui smurtą patyrusiems asmenims užtikrinti“, 02-02-04 „Įgyvendinti smurto artimoje aplinkoje (įskaitant vaikus) prevencijos ir pagalbos teikimo priemones“.

¹⁴⁶ Įgyvendinti smurto artimoje aplinkoje (įskaitant vaikus) prevencijos ir pagalbos teikimo priemones.

¹⁴⁷ Vidutinis konsultantų budėjimo laikas emocinę pagalbą teikiančiose tarnybose per savaitę (val.).

esantiems asmenims, tačiau iš jų 2 savivaldybės nenustatė 3 priemonių¹⁴⁸ vertinimo kriterijų, 2 savivaldybių 2 vertinimo kriterijai¹⁴⁹ neleido pamatuoti rezultato. Nė viena iš 10 savivaldybių nevertina, kokia dalis krizinėse situacijose esančių asmenų, sutikusių gauti pagalbą, ją gavo pagal poreikį. 2021 m. 2 savivaldybės nepasiekė 5 vertinimo kriterijų reikšmių (7 priedas). Savivaldybių paaiškinimu, vertinimo kriterijų reikšmės nebuvo pasiektos, nes pagalbos kreipėsi mažiau asmenų negu buvo planuota.

---

¹⁴⁸ Prevencinių priemonių kovos su prekyba žmonėmis ir smurtu artimoje aplinkoje įgyvendinimas; Smurto, savižudybių, priklausomybių, prekybos žmonėmis prevencijos projektų finansavimas; Visuomenės psichikos sveikatos paslaugų prieinamumo bei ankstyvojo savižudybių atpažinimo ir kompleksinės pagalbos teikimo sistemos plėtojimas.

¹⁴⁹ Vietų skaičius teikti apgyvendinimo krizių centre ir psichosocialinės pagalbos, kai reikalinga apgyvendinimo krizių centre paslauga ir finansuojamų biudžetinių įstaigų, teikiančių socialines paslaugas, skaičius.

REKOMENDACIJŲ ĮGYVENDINIMO PLANAS

Laukiamas audito poveikis: Rezultatyvi krizių įveikimo ir specializuotos kompleksinės pagalbos teikimo sistema bus suteikus daugiau kompleksinių paslaugų, jos bus veiksmingesnės, daugiau asmenų, esančių krizinėje situacijoje ir patyrusių smurtą artimoje aplinkoje, gaus kompleksinę kvalifikuotų specialistų teikiamą pagalbą, pagalbos teikimo procesas bus sklandesnis, suteikiama pagalba bus tvaresnė.

Pagrindinis audito rezultatas	Rekomendacija (pokytis, kurio siekiama) / priemonės	Pokyčio vertinimo rodikliai ir jų reikšmės*			Subjektas, kuriam pateikta rekomendacija / įgyvendinantis priemonės	Rekomendacijos (pokyčio, kurio siekiama)** / priemonių*** įgyvendinimo terminas
		rodiklis	pradinė reikšmė	siektina reikšmė		
1-asis pagrindinis audito rezultatas Trūksta informacijos apie pagalbą asmenims, esantiems krizinėse situacijose.	Didelės svarbos Siekiant suteikti pagalbą kaip galima daugiau asmenų, nukentėjusių nuo smurto artimoje aplinkoje, plėsti informavimo priemones apie teikiamas paslaugas, atsižvelgiant į visuomenės nuomonės apklausos rezultatus.	Asmenų, žinančių apie SKPC veiklą, dalis proc. nuo visų apklaustų asmenų (respondentų).	12	20	Socialinės apsaugos ir darbo ministerija	2026 m. II ketv.
		Asmenų, savarankiškai besikreipiančių specializuotos kompleksinės pagalbos, dalis proc. nuo visų SKPC registruotų asmenų.	11	15		
	1.1. Priemonė: Įgyvendinant 2023–2025 m. Strateginiame veiklos plane įtrauktą Socialinės sutelkties plėtros programos pažangos priemonę Nr. 09-003-02-02-08, patvirtintą 2022-09-29 įsakymu Nr. A1-648 „Dėl 2021–2030 metų plėtros programos valdytojos Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministerijos socialinės sutelkties plėtros programos pažangos priemonės Nr. 09-003-02-02-08 „Plėtoti efektyvios prevencijos ir pagalbos smurto artimoje aplinkoje sistemą, stiprinti tarpinstitucinį bendradarbiavimą“, organizuoti visuomenės informavimo kampanijas, padedančias atpažinti įvairias smurto formas ir suteikiančias informaciją, kur galima kreiptis pagalbos, nukentėjus nuo smurto artimoje aplinkoje.	Socialinės apsaugos ir darbo ministerija	2024 m. III ketv.			
1.2. Priemonė: Įgyvendinant 2023–2025 m. Strateginiame veiklos plane įtrauktą Socialinės sutelkties plėtros programos pažangos priemonę Nr. 09-003-02-02-08, patvirtintą 2022-09-29 įsakymu Nr. A1-648 „Dėl 2021–2030 metų plėtros programos valdytojos Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministerijos socialinės sutelkties plėtros programos pažangos priemonės Nr. 09-003-02-02-08 „Plėtoti efektyvios prevencijos ir pagalbos smurto artimoje aplinkoje sistemą, stiprinti tarpinstitucinį bendradarbiavimą“, vykdyti priemones,	Socialinės apsaugos ir darbo ministerija	2024 m. III ketv.				

Pagrindinis audito rezultatas	Rekomendacija (pokytis, kurio siekiama) / priemonės	Pokyčio vertinimo rodikliai ir jų reikšmės*			Subjektas, kuriam pateikta rekomendacija/ įgyvendinantis priemonės	Rekomendacijos (pokyčio, kurio siekiama)** / priemonių*** įgyvendinimo terminas
		rodiklis	pradinė reikšmė	siektina reikšmė		
	skirtas ugdyti viešojo sektoriaus darbuotojų, SKPC darbuotojų kompetencijas, padedančias atpažinti smurtą ir ugdančias gebėjimus nukreipti ir/ar tarpininkauti asmenims besikreipiantiems pagalbos į atitinkamas institucijas.					
	1.3. Priemonė: Įpareigoti Neįgaliųjų reikalų departamentą nusimatyti priemonę, skirtą stiprinti SKPC žinomumą tarp asmenų su negalia, patiriančių smurtą artimoje aplinkoje, ir ją įtraukti į Smurto artimoje aplinkoje prevencijos ir pagalbos teikimo nukentėjusiems asmenims 2023–2024 m. planą.				Socialinės apsaugos ir darbo ministerija	2024 m. III ketv.
2-asis pagrindinis audito rezultatas	Vidutinės svarbos Siekiant parinkti paveikiausias paslaugas ir turėti aktualius duomenis apie asmenis, patyrusius smurtą artimoje aplinkoje, užtikrinti, kad įstaigos, teikiančios šias paslaugas, kauptų ir teiktų tikslius duomenis.	SKPC registruojami patikimi duomenys apie suteiktą pagalbą asmenims, patiriantiems smurtą artimoje aplinkoje.	Žurnale pateikiama tik informacija apie einamaisiais kalendoriniais metais pasikartojančius smurto atvejus, nėra informacijos apie asmenų priskyrimą grupėms pagal smurto rūšis, SKPC žurnaluose registruojami vaikai (smurto liudininkai 18 iš 373)	Žurnale registruojami ne mažiau kaip trejų metų pasikartojantys atvejai, atvejai pagal smurto rūšis neregistruojami vaikai iki 16 m., kuriems SKPC neteikia pagalbos	Socialinės apsaugos ir darbo ministerija	2025 m. II ketv.
Duomenys apie asmenis, patyrusius smurtą artimoje aplinkoje, kuriems reikalinga pagalba, nėra tikslūs.						
	1.4. Priemonė: Įtvirtinti privalomas duomenų rinkimo formas rengiamame Specializuotos kompleksinės pagalbos teikimo tvarkos apraše.				Socialinės apsaugos ir darbo ministerija	2023 m. III ketv.
	1.5. Priemonė: Įtvirtinti Specializuotos kompleksinės pagalbos teikimo tvarkos apraše rodiklių sąrašą, pagal kuriuos turi būti renkama informacija apie nukentėjusius nuo smurto artimoje aplinkoje asmenims ir atsiskaitoma Socialinės apsaugos ir darbo ministerijai.				Socialinės apsaugos ir darbo ministerija	2023 m. III ketv.
	1.6. Priemonė: Įtvirtinti pareigą fiksuoti pasikartojančius smurto artimoje aplinkoje atvejus SKPC žurnale, monitoringuojant pasikartojimo priežastis ir atsižvelgiant į tai taikyti individualų pagalbos planą, pasitelkus tinkamų tarpinstitucinių partnerių tinklą.				Socialinės apsaugos ir darbo ministerija	2023 m. III ketv.

Pagrindinis audito rezultatas	Rekomendacija (pokytis, kurio siekiama) / priemonės	Pokyčio vertinimo rodikliai ir jų reikšmės*			Subjektas, kuriam pateikta rekomendacija/ įgyvendinantis priemonės	Rekomendacijos (pokyčio, kurio siekiama)** / priemonių*** įgyvendinimo terminas
		rodiklis	pradinė reikšmė	siektina reikšmė		
	1.7. Priemonė: Įpareigoti Socialinių paslaugų ir priežiūros departamentą įdiegti unikalių (nesikartojančių) smurtą artimoje aplinkoje patiriančių asmenų, gavusių pagalbą iš SKPC, skaičiavimo sistemą.				Socialinės apsaugos ir darbo ministerija	2023 m. III ketv.
2-asis pagrindiniai audito rezultatai Asmenims, patyrusiems smurtą artimoje aplinkoje, trūksta kompleksinės pagalbos.	Didelės svarbos Siekiant didinti asmeniui, patyrusiam smurtą artimoje aplinkoje, teikiamos pagalbos kompleksškumą ir prieinamumą, įstaigoms, teikiančioms šias paslaugas, nustatyti: - Bazinį paslaugų paketą; - reikalavimus dėl kontaktinių paslaugų, psichologo, teisininko konsultacijų apimties, fizinio prieinamumo.	Asmenų, gavusių 3 ar daugiau psichologo konsultacijų, dalis proc. nuo visų SKPC pagalbą gavusių asmenų.	10	20	Socialinės apsaugos ir darbo ministerija	2026 m. II ketv.
		Asmenų, gavusių bent vieną teisininko konsultaciją, dalis proc. nuo visų SKPC pagalbą gavusių asmenų.	10	15		
		Asmenų, gavusių psichologo konsultaciją kontaktiniu būdu, dalis proc. nuo visų SKPC gavusių psichologo pagalbą asmenų.	29	35		
		Asmenų, gavusių teisininko konsultaciją kontaktiniu būdu, dalis proc. nuo visų SKPC gavusių teisininko pagalbą asmenų.	4	15		
		Smurtą artimoje aplinkoje patyrusių asmenų, kurie gavo specializuotą kompleksinę pagalbą dalis proc. nuo asmenų, kurių pranešimai dėl smurto artimoje aplinkoje registruoti policijoje.	21	40		
	1.8. Priemonė: Specializuotos kompleksinės pagalbos teikimo tvarkos apraše įtvirtinti reikalavimus fiziniam pagalbos prieinamumui užtikrinti ir susieti juos su Valstybės biudžeto lėšų specializuotai kompleksinei pagalbai teikti poreikio nustatymo, šių lėšų planavimo, paskirstymo, pervedimo, naudojimo, atsiskaitymo už panaudotas valstybės biudžeto lėšas tvarkos apraše numatyta apmokėjimo už SKPC pagalbą tvarka.				Socialinės apsaugos ir darbo ministerija	2023 m. III ketv.
	1.9. Priemonė: Specializuotos kompleksinės pagalbos teikimo tvarkos apraše įtvirtinti reikalavimus dėl SKPC veiklos į(si)vertinimo mechanizmo naudojimo.				Socialinės apsaugos ir darbo ministerija	2023 m. III ketv.

Pagrindinis audito rezultatas	Rekomendacija (pokytis, kurio siekiama) / priemonės	Pokyčio vertinimo rodikliai ir jų reikšmės*			Subjektas, kuriam pateikta rekomendacija/ įgyvendinantis priemonės	Rekomendacijos (pokyčio, kurio siekiama)** / priemonių*** įgyvendinimo terminas
		rodiklis	pradinė reikšmė	siektina reikšmė		
	1.10. Priemonė: Įpareigoti Socialinių paslaugų priežiūros departamentą sistemingai ir nuolatos vertinti SKPC pagalbos teikimo procesus, veiklos kokybę ir rezultatus, užtikrinti bendrą SKPC pagalbos teikimo ir veiklos kokybės palaikymo sistemą.				Socialinės apsaugos ir darbo ministerija	2023 m. III ketv.
2-asis pagrindinis audito rezultatas - 17-oje savivaldybių vykdomos Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos finansuojamos smurtinio elgesio keitimo programos; - nenustatyti reikalavimai smurtinio elgesio keitimo programų turiniui, jas vykdančių specialistų išsilavinimui ir kvalifikacijai; - nevertinamas programų veiksmingumas.	Didelės svarbos Siekiant rezultatyvios pagalbos keičiant smurtinį elgesį: - patvirtinti smurtinio elgesio keitimo programą, kuria vadovautųsi šias programas vykdančios įstaigos; - nustatyti smurtautojų įtraukimo į ministerijos finansuojamas smurtinio elgesio keitimo programas mechanizmą (algoritmą); -nustatyti vykdomų programų veiksmingumo vertinimo rodiklius.	Asmenų, dalyvavusių SADM organizuojamose smurtinio elgesio keitimo programose, nuo užregistruotų ir ištirtų nusikalstamų veikų, susijusių su smurtu artimoje aplinkoje, dalis proc.	13	20	Socialinės apsaugos ir darbo ministerija	2026 m. II ketv.
		Savivaldybių, kuriose vykdomos patvirtintos smurtinio elgesio keitimo programos, skaičius.	0	20		
		Tikslinės grupės atstovų (smurtautojų), baigusiu smurtinio elgesio keitimo programą, dalis proc. nuo visų tikslinės grupės atstovų, dalyvavusių priemonėje.	92	95		
	1.11. Priemonė: Parengti ir Socialinės apsaugos ir darbo ministro įsakymu patvirtinti smurtinio elgesio keitimo programą.				Socialinės apsaugos ir darbo ministerija	2023 m. III ketv.
	1.12. Priemonė: Sukurti smurtautojų įtraukimo į ministerijos finansuojamas smurtinio elgesio keitimo programas mechanizmą (algoritmą).				Socialinės apsaugos ir darbo ministerija	2024 m. III ketv.
	1.13. Priemonė: Nevyriausybinių organizacijų projektų, skirtų smurtiniam elgesiui keisti 2024–2025 metais, atrankos konkursų nuostatuose nustatyti vykdomų programų veiksmingumo vertinimo rodiklius.				Socialinės apsaugos ir darbo ministerija	2024 m. III ketv.
3-iasis pagrindinis audito rezultatas	Vidutinės svarbos Siekiant politikos formuotojui turėti palyginamus savivaldybių ir įstaigų, teikiančių specializuotą kompleksinę pagalbą duomenis tobulinimo	Savivaldybių, vertinančių pagalbos krizinėse situacijose veiksmingumą, dalis proc. nuo visų pagalbą teikiančių savivaldybių.	20	100	Socialinės apsaugos ir darbo ministerija	2026 m. II ketv.

Pagrindinis audito rezultatas	Rekomendacija (pokytis, kurio siekiama) / priemonės	Pokyčio vertinimo rodikliai ir jų reikšmės*			Subjektas, kuriam pateikta rekomendacija/ įgyvendinantis priemonės	Rekomendacijos (pokyčio, kurio siekiama)** / priemonių*** įgyvendinimo terminas
		rodiklis	pradinė reikšmė	siektina reikšmė		
- nepakankamai vertinamas pagalbos krizinėse situacijose esantiems asmenims veiksmingumas;	sprendimams priimti, nustatyti paslaugų veiksmingumo vertinimo rodiklius.	SKPC, vertinančių specializuotos kompleksinės pagalbos veiksmingumą, dalis proc. nuo visų pagalbą teikiančių centrų.	0	100		
- nepasiekti du iš penkių ministerijos planuotų rodiklių teikiant krizių įveikimo pagalbą.	1.14. Priemonė: Specializuotos kompleksinės pagalbos teikimo tvarkos apraše nustatyti kriterijus, pagal kuriuos Socialinių paslaugų priežiūros departamentas galėtų įvertinti SKPC teikiamos pagalbos veiksmingumą.				Socialinės apsaugos ir darbo ministerija	2023 m. III ketv.
	1.15. Priemonė: Socialinės apsaugos ir darbo ministro įsakymu tvirtinamuose socialinių paslaugų kokybės reikalavimuose nustatyti kriterijus, pagal kuriuos Socialinių paslaugų priežiūros departamentas, socialinių paslaugų organizatoriai ir teikėjai galėtų įvertinti paslaugų gavėjų poreikių vertinimą ir tenkinimą bei gyvenimo kokybės pokyčius.				Socialinės apsaugos ir darbo ministerija	2024 m. IV ketv.

* Detalūs pokyčių vertinimo rodyklių duomenys **pateikti 3 priede „Pokyčių vertinimo rodiklių duomenys“**.

** Priemonės ir terminus joms įgyvendinti, pokyčiui pasiekti ir rodikliams pamatuoti pateikė Socialinės apsaugos ir darbo ministerija.

*** Rekomendacijų įgyvendinimo stebėsenos metu gali būti tikslinamos arba keičiamos rekomendacijų įgyvendinimo plane nurodytos priemonės ar pokyčių vertinimo rodikliai Valstybinio audito rekomendacijų įgyvendinimo stebėsenos tvarkos aprašo nustatyta tvarka. Aktualus priemonių ir pokyčių vertinimo rodiklių sąrašas yra pateikiamas Valstybės kontrolės atvirose duomenyse adresu www.valstybeskontrolė.lt.

Atstovas ryšiams, atsakingas už Valstybės kontrolės informavimą apie priemonių įgyvendinimą ir kai kurių rodiklių reikšmes plane nustatytais terminais:

Lygių galimybių, moterų ir vyrų lygybės grupės vadovė Jolanta Sakalauskiene, tel. +370 614 19075, el. p. jolanta.sakalauskiene@socmin.lt

Veiklos audito 1-ojo departamento vadovė

Rasa Kudžmienė

Vyriausioji valstybinė auditorė, pavaduojanti audito grupės vadovę

Vilija Kontautė

PRIEDŲ SĄRAŠAS

1 priedas.	Santrumpos ir sąvokos.....	45
2 priedas.	Audito apimtis ir metodai.....	46
3 priedas.	Pokyčių vertinimo rodiklių duomenys.....	50
4 priedas.	Paslaugų krizinėse situacijose esantiems asmenims išvystymas atsirinktoje savivaldybėse.....	53
5 priedas.	Specialistų, teikiančių pagalbą asmenims, patyrusiems smurtą artimoje aplinkoje, skaičius 2019–2022 m. I pusmetyje.....	54
6 priedas.	2019–2021 m. Specializuotiems kompleksinės pagalbos centrams skirtas finansavimas.....	55
7 priedas.	2021–2023 m. savivaldybių strateginiuose veiklos planuose nustatytų priemonių vertinimo kriterijų, susijusių su pagalbos teikimu, nepasiektos reikšmės 2021 m.....	56
8 priedas.	Lietuvos probacijos tarnybos savivaldybėse vykdomos smurtinio elgesio keitimo programos 2022 m.....	57
9 priedas.	Lietuvos probacijos tarnybos ir socialinių partnerių vykdomos smurtinio elgesio keitimo programos 2022 m.....	58
10 priedas.	Lietuvos probacijos tarnybos socialinių partnerių vykdomos smurtinio elgesio keitimo programos 2022 m.....	61
11 priedas.	Lietuvos probacijos tarnybos partnerių savivaldybėse vykdomų smurtinio elgesio keitimo programų prieinamumas 2022 m.....	63
12 priedas.	Duomenys apie krizinių situacijų reglamentavimą savivaldybėse.....	64

Santrumpos ir sąvokos

Asmenys, patyrę smurtą artimoje aplinkoje – sąvoka apima asmenis, nukentėjusius nuo smurto artimoje aplinkoje, ir asmenis, patiriančius smurto artimoje aplinkoje pavojų.

EBPO – Ekonominio bendradarbiavimo ir plėtros organizacija

EQUASS (angl. *The European in Social Services*) – tai sertifikavimo, mokymo ir konsultavimo sistema, kuri padeda įgyvendinti Savanoriškos Europos socialinių paslaugų kokybės sistemos (Voluntary European Quality Framework for Social Services) reikalavimus

Krizių centras – socialinių paslaugų įstaiga, socialinės priežiūros ir (ar) darbinio užimtumo paslaugas organizuojanti ir (ar) teikianti asmenims, kurie dėl krizinės situacijos negali naudotis gyvenamąja vieta ir (ar) patiria sunkumų, neįveikiamų be intensyvios specialistų priežiūros ir pagalbos, taip pat asmenims, kurių šeimoje dėl vaiko teisių pažeidimų nustatytas vaiko apsaugos poreikis ir organizuojama vaiko laikinoji priežiūra socialinę priežiūrą teikiančioje socialinių paslaugų įstaigoje, siekiant įveikti šią asmens (šeimoms) krizinę situaciją ir mažinti jos poveikį asmens (šeimoms) gyvenimui, pašalinti krizinės situacijos pasekmes, siekiant atkurti asmens (šeimoms) savarankiškumą, prarastus socialinius ryšius ir padėti integruotis į visuomenę

IRD – Informatikos ir ryšių departamentas

NVO – nevyriausybinių organizacijų

„Outreach service“ – sąvoka neturi tikslaus apibūdinimo lietuvių kalboje socialinio darbo srityje, dažniausiai apibūdinimui vartojamas terminas „atviras socialinio darbo metodas“ ar „informavimo metodas“, kuris turi būti taikomas pasiekti labiausiai atskirtus klientus

SADM – Socialinės apsaugos ir darbo ministerija

SKPC – specializuotos kompleksinės pagalbos centras

SPIS – Socialinės paramos šeimai informacinė sistema

SPPD – Socialinių paslaugų priežiūros departamentas prie Lietuvos Respublikos Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos

VRM – Vidaus reikalų ministerija

VšĮ – Viešoji įstaiga

Audito apimtis ir metodai

Audito apimtis

Audito tikslas – įvertinti, ar pagalba asmenims, esantiems krizinėje situacijoje, yra rezultatyvi.

Pagrindiniai audito klausimai:

- ✓ ar esama sistema įgalina identifikuoti krizinėse situacijose esančius asmenis, kuriems reikalinga pagalba;
- ✓ ar pagalba krizinėse situacijose esantiems asmenims užtikrina jų minimalius poreikius;
- ✓ ar pagalbos krizinėse situacijose esantiems asmenims stebėseną leidžia pamatuoti rezultatus.

Audituojamas subjektas: Socialinės apsaugos ir darbo ministerija.

Audito metu rinkome informaciją ir bendradarbiauome su Socialinių paslaugų priežiūros departamentu prie Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos, savivaldybėmis bei jų teritorijoje krizių įveikimo pagalbą teikiančiomis įstaigomis (socialinių paslaugų centrais, krizių centrais, nakvynės namais), Lietuvos moterų teisių įtvirtinimo asociacija ir specializuotos kompleksinės pagalbos centrais, Lietuvos probacijos tarnyba ir savivaldybėse smurtinio elgesio keitimo programas vykdančiomis įstaigomis.

Audituojamas laikotarpis – 2019–2021 m. Siekdami įvertinti nuo 2014 m. vykdytoje Valstybinės smurto artimoje aplinkoje prevencijos ir pagalbos teikimo nukentėjusiems asmenims 2014–2020 m. programoje nustatytus tikslus ir jų pasiekimą, naudojome ankstesnių metų duomenis. 2022 m. duomenis naudojome analizuodami krizių pagalbos krizinėse situacijose esantiems asmenims finansavimo, pagalbą teikiančių įstaigų skaičiaus, juose dirbančių specialistų skaičiaus ir paslaugų prieinamumo tendencijas. Auditas atliktas pagal tarptautinius aukščiausiųjų audito institucijų standartus¹⁵⁰.

Audito duomenų rinkimo ir vertinimo metodai

Audito ataskaitos skyrius / poskyris	Taikyti duomenų rinkimo ir vertinimo metodai	Tikslas
1.1. Neintensyviai taikomos proaktyvios priemonės krizinėse situacijose esantiems asmenims identifikuoti	<p><u>Teisės aktų ir dokumentų peržiūra:</u> Nagrinėjome Socialinių paslaugų ir Apsaugos nuo smurto artimoje aplinkoje įstatymus, Socialinių paslaugų katalogą, Krizių centro veiklos organizavimo rekomendacijas, Specializuotos pagalbos centrų veiklos aprašą, Specializuotos pagalbos centrų projekto atrankos konkurso organizavimo 2019–2022 metais nuostatus, Specializuotos kompleksinės pagalbos centrų 2019–2021 m. veiklos ataskaitas, tyrimą „Smurtas artimoje aplinkoje: prevencija, apsauga, pagalba, bendradarbiavimas“.</p> <p><u>Duomenų analizė:</u> Analizavome:</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ visų savivaldybių, 19-os atrinktų paslaugas teikiančių įstaigų 10-yje atrinktų savivaldybių (toliau – 19 atrinktų 	<p>Įvertinti, ar savivaldybės ir SKPC:</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ taiko bent vieną proaktyvią priemonę nustatyti potencialius krizių įveikimo paslaugų gavėjus; ✓ naudojasi informacija gauta iš visų institucijų, galinčių turėti duomenis apie galimai krizinėse situacijose esančius asmenis.

¹⁵⁰ 3000-asis TAAIS „Veiklos audito standartas“, prieiga per internetą: <https://www.valstybeskontrolė.lt/LT/post/15649/>.

Audito ataskaitos skyrius / poskyris	Taikyti duomenų rinkimo ir vertinimo metodai	Tikslas
	<p>jstaigų) ir 16 SKPC duomenis apie taikomas priemones identifikuoti krizinėse situacijose esančius asmenis;</p> <p>✓ 10 atrinktų savivaldybių, 19 atrinktų įstaigų, 16 SKPC pateiktus duomenis apie gautus pranešimus iš kitų institucijų apie galimai krizėje esančius asmenis.</p> <p><u>Apklausa</u> Atlikome visų 60 savivaldybių apklausą (atsakė 60) ir visų 15 SKPC apklausą (atsakė visi 15 apklaustųjų SKPC, Visagino šeimos krizių centras nebuvo apklaustas, nes nuo 2022 m. nebeteikė specializuotos kompleksinės pagalbos).</p> <p><u>Pokalbis su:</u> SADM, savivaldybių, 19 atrinktų įstaigų, Lietuvos moterų teisių įtvirtinimo asociacijos ir 7 SKPC atstovais.</p>	
<p>1.2. Penkios savivaldybės viešina informaciją ne apie visas pagalbą teikiančias įstaigas</p>	<p><u>Teisės aktų ir dokumentų peržiūra:</u> Nagrinėjome Socialinių paslaugų ir Apsaugos nuo smurto artimoje aplinkoje įstatymus, Socialinių paslaugų katalogą, Krizių centro veiklos organizavimo rekomendacijas, Specializuotos pagalbos centrų veiklos aprašą, Specializuotos pagalbos centrų projekto atrankos konkurso organizavimo 2019–2022 metais nuostatus, Baltijos tyrimų atliktą Lietuvos gyventojų apklausą apie smurtą artimoje aplinkoje.</p> <p><u>Duomenų analizė:</u> Analizavome SADM, visų savivaldybių, 19 atrinktų įstaigų, Lietuvos moterų teisių įtvirtinimo asociacijos ir visų 15 SKPC duomenis apie jų taikomų viešinio priemones, skirtas krizinėse situacijose esantiems asmenims.</p> <p><u>Apklausa</u> Atlikome visų 60 savivaldybių apklausą (atsakė 60) ir visų 15 SKPC apklausą (atsakė visi 15 apklaustųjų SKPC, Visagino šeimos krizių centras nebuvo apklaustas, nes nuo 2022 m. nebeteikė specializuotos kompleksinės pagalbos).</p> <p><u>Pokalbis su:</u> SADM, savivaldybių, 19 atrinktų įstaigų, Lietuvos moterų teisių įtvirtinimo asociacijos ir 7 SKPC atstovais.</p>	<p>Įvertinti, ar informacija apie pagalbą yra prieinama asmenims, esantiems krizinėse situacijose.</p>
<p>2.1. Visiems identifikuotiems krizinėse situacijose esantiems asmenims nustatomas paslaugų poreikis</p>	<p><u>Teisės aktų ir dokumentų peržiūra:</u> Nagrinėjome Europos socialinių paslaugų kokybės užtikrinimo ir kokybės sertifikavimo sistemos (EQUASS) kriterijus, Asmens (šeimos) socialinių paslaugų poreikio nustatymo ir skyrimo tvarkos aprašą, Krizių centro veiklos organizavimo rekomendacijas, Apgyvandinimo nakvynės namuose ir laikino apnakvandinimo paslaugų teikimo rekomendacijas, Socialinių paslaugų planavimo metodiką, Specializuotos pagalbos centrų veiklos aprašą, Specializuotos kompleksinės pagalbos centrų pagalbos teikimo proceso aprašą; Specializuotos pagalbos centrų projekto atrankos konkurso organizavimo 2019–2022 metais nuostatus.</p> <p><u>Duomenų analizė:</u> Analizavome visų savivaldybių, 19 atrinktų įstaigų, Lietuvos moterų teisių įtvirtinimo asociacijos ir visų 15 SKPC duomenis apie teikiamas paslaugas.</p> <p><u>Apklausa</u> Atlikome visų 60 savivaldybių apklausą (atsakė 60) ir visų 15 SKPC apklausą (atsakė visi 15 apklaustųjų SKPC, Visagino šeimos krizių centras nebuvo apklaustas, nes nuo 2022 m. nebeteikė specializuotos kompleksinės pagalbos).</p> <p><u>Atvejo tyrimas:</u> Analizavome 142 atrinktas asmens bylas 19-oje atrinktų įstaigų. Analizavome 373 atvejus, atrinktus statistinės atrankos būdu 15-oje SKPC (atsirinkta 15 (iš 16) SKPC, nes nuo 2022 m. Visagino šeimos krizių centras nebeteikė specializuotos kompleksinės pagalbos).</p> <p><u>Pokalbis su:</u> SADM, SPPD, 19 atrinktų įstaigų, Lietuvos moterų teisių įtvirtinimo asociacijos ir SKPC atstovais.</p>	<p>Įvertinti, ar savivaldybėse visiems identifikuotiems potencialiems krizių įveikimo paslaugų gavėjams nustatomas paslaugų poreikis.</p>
<p>2.2. Trūksta psichologinės ir teisinės pagalbos, nevertinamas paslaugų fizinis pasiekiamumas</p>	<p><u>Teisės aktų ir dokumentų peržiūra:</u> Nagrinėjome Socialinių paslaugų ir Apsaugos nuo smurto artimoje aplinkoje įstatymus, Europos socialinių paslaugų kokybės užtikrinimo ir kokybės sertifikavimo sistemos (EQUASS) kriterijus, Socialinių paslaugų katalogą, Specializuotos pagalbos centrų veiklos aprašą, Specializuotos kompleksinės pagalbos centrų pagalbos teikimo proceso aprašą, Specializuotos pagalbos centrų projekto atrankos konkurso organizavimo 2019–2022 metais nuostatus.</p> <p><u>Duomenų analizė:</u></p>	<p>Įvertinti, ar:</p> <p>✓ visi asmenys gavo visas paslaugas pagal individualius poreikius.</p> <p>✓ savivaldybių krizių centrų tinklas</p>

Audito ataskaitos skyrius / poskyris	Taikyti duomenų rinkimo ir vertinimo metodai	Tikslas
	<p>Analizavome SADM, SPPD, visų savivaldybių ir visų 15 SKPC duomenis apie teikiamas paslaugas.</p> <p><u>Apklausa</u></p> <p>Atlikome visų 60 savivaldybių apklausą (atsakė 60) ir visų 15 SKPC apklausą (atsakė visi 15 apklaustųjų SKPC, Visagino šeimos krizių centras nebuvo apklaustas, nes nuo 2022 m. nebeteikė specializuotos kompleksinės pagalbos).</p> <p><u>Atvejo tyrimas:</u></p> <p>Analizavome 142 atrinktas asmens bylas 19-oje atrinktų įstaigų.</p> <p>Analizavome 373 atvejus, atrinktus statistinės atrankos būdu 15-oje SKPC (atsirinkta 15 (iš 16) SKPC, nes nuo 2022 m. Visagino šeimos krizių centras nebeteikė specializuotos kompleksinės pagalbos).</p> <p><u>Pokalbis su:</u></p> <p>SADM, SPPD, savivaldybių, 19 atrinktų įstaigų, Lietuvos moterų teisių įtvirtinimo asociacijos ir 7 SKPC atstovais.</p>	išdėstyta įvertinus fizinį prieinamumą.
<p>2.3. 17 savivaldybių vykdomos Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos finansuojamos smurtinio elgesio keitimo programos</p>	<p><u>Teisės aktų ir dokumentų peržiūra:</u></p> <p>Nagrinėjome Apsaugos nuo smurto artimoje aplinkoje ir Socialinių paslaugų įstatymus, Europos Tarybos konvenciją „Dėl smurto prieš moteris ir smurto artimoje aplinkoje prevencijos ir šalinimo“, Europos socialinių paslaugų kokybės užtikrinimo ir kokybės sertifikavimo sistemos (EQUASS) kriterijus, NVO projektų, skirtų smurto artimoje aplinkoje prevencijai ir smurtinio elgesio keitimui 2019–2022 m., atrankos konkurso organizavimo nuostatus, Informacijos, kurią policijos pareigūnai turėtų pateikti smurto artimoje aplinkoje pavojų patiriantiems asmenims ar smurtą patyrusiems asmenims ir smurto artimoje aplinkoje pavojų keliantiems asmenims, gavimo iš institucijų bei įstaigų ir šios informacijos SADM interneto svetainėje tvarkos aprašą, Probacijos tarnybos 2019–2021 m. ataskaitas „Darbas su smurtautojais artimoje aplinkoje, esančiais Lietuvos probacijos tarnybos priežiūroje“, mokslo studiją „Smurtinės elgsenos artimoje aplinkoje kaita: darbo su smurtavusiais asmenimis plėtos perspektyvos Lietuvoje“.</p> <p><u>Duomenų analizė:</u></p> <p>Analizavome SADM, SPPD, savivaldybių, Lietuvos probacijos tarnybos ir jos socialinių partnerių (nevyriausybinių organizacijų), Lietuvos statistikos departamento ir ryšių departamento prie Vidaus reikalų ministerijos duomenis, susijusius su pagalbos asmenims, siekiantiems atsisakyti smurtinio elgesio, organizavimu ir vykdymu.</p> <p><u>Apklausa</u></p> <p>Atlikome visų 60 savivaldybių apklausą (atsakė 60).</p> <p><u>Pokalbis su:</u></p> <p>SADM, SPPD, Lietuvos probacijos tarnybos, nevyriausybinių organizacijų ir savivaldybių atstovais.</p>	Įvertinti, ar suteikiama reikalinga pagalba asmenims, siekiantiems atsisakyti smurtinio elgesio
<p>3. Vykiant pagalbos krizinėse situacijose esantiems asmenims stebėseną nematuojami rezultatai</p>	<p><u>Teisės aktų ir dokumentų peržiūra:</u></p> <p>Nagrinėjome Socialinių paslaugų, Apsaugos nuo smurto artimoje, Strateginio valdymo, Valstybės informacinių išteklių įstatymus, Strateginio planavimo metodiką, EQUASS kriterijus, Socialinių paslaugų priežiūros departamento nuostatus, Specializuotos pagalbos centrų veiklos aprašą, Specializuotos kompleksinės pagalbos centrų pagalbos teikimo proceso aprašą, tyrimą „Socialinių paslaugų teikimas ir jų atitiktis gyventojų poreikiams savivaldybėse, SADM centralizuoto vidaus audito skyriaus vidaus audito 2021 m. ataskaitą „Priemonės „Konkurso būdu atrinkti ir finansuoti SPC projektus, skirtus specializuotos kompleksinės pagalbos teikimui smurtą artimoje aplinkoje patyrusiems asmenims užtikrinti“.</p> <p><u>Duomenų analizė:</u></p> <p>Analizavome:</p> <p>✓ Valstybės strateginius planavimo dokumentus¹⁵¹, Vyriausybės nutarimus ir SADM įsakymus dėl ilgalaikių programų / veiksmų planų¹⁵², kuriose numatytos priemonės krizinėse situacijose (įskaitant smurtą artimoje aplinkoje) esantiems asmenims,</p>	<p>Įvertinti, ar organizuojant ir teikiant pagalbą krizinėse situacijose esantiems asmenims:</p> <p>✓ SADM turi patikimus duomenis stebėti rezultatus,</p> <p>✓ atsakingos institucijos vertina pagalbos veiksmingumą,</p> <p>✓ atliekamas smurtinio elgesio teikimo programos veiksmingumo vertinimas,</p>

¹⁵¹ Lietuvos pažangos strategija „Lietuva 2030“, 2014–2020 m. nacionalinė pažangos programa, 2021–2030 m. nacionalinės pažangos planas, 18-osios Vyriausybės programa, Vyriausybės programos įgyvendinimo planas.

¹⁵² Valstybinė smurto artimoje aplinkoje prevencijos ir pagalbos teikimo nukentėjusiems asmenims 2014–2020 m. programa ir jos 2021, 2022 m. veiksmų planai, 2021–2030 m. socialinės sutelkties plėtos programa, Kompleksiškai teikiamų paslaugų šeimai 2016–2023 m. veiksmų planas, 2021–2030 m. šeimos politikos stiprinimo plėtos programa.

Audito ataskaitos skyrius / poskyris	Taikyti duomenų rinkimo ir vertinimo metodai	Tikslas
	<p>✓ SADM, SPPD, SPIS, savivaldybių, 19 atrinktų įstaigų ir SKPC duomenis, susijusius su paslaugų veiksmingumo vertinimu,</p> <p>✓ SADM ir 10 atrinktų savivaldybių strateginius veiklos planus, veiklos ataskaitas ir institucijų papildomai pateiktą informaciją apie planuotus ir pasiektus rezultatus.</p> <p><u>Apklausa</u> Atlikome visų 60 savivaldybių apklausą (atsakė 60) ir visų 15 SKPC apklausą (atsakė visi 15 apklaustųjų SKPC, Visagino šeimos krizių centras nebuvo apklaustas, nes nuo 2022 m. nebeteikė specializuotos kompleksinės pagalbos).</p> <p><u>Atvejo tyrimas:</u> Analizavome 142 atrinktas asmens bylas 19-oje atrinktų įstaigų, Analizavome 373 atvejus, atrinktus statistinės atrankos būdu 15-oje SKPC (atsirinkta 15 (iš 16) SKPC, nes nuo 2022 m. Visagino šeimos krizių centras nebeteikė specializuotos kompleksinės pagalbos).</p> <p><u>Pokalbis su:</u> SADM, SPPD, savivaldybių ir SKPC atstovais.</p>	<p>✓ valstybės planavimo dokumentuose nustatyti siektini tikslai,</p> <p>✓ atsakingos institucijos nustatė į rezultatą orientuotus tikslus,</p> <p>✓ atsakingų institucijų nustatyti rodikliai leidžia pamatuoti rezultatą,</p> <p>✓ atsakingos institucijos pasiekė planuotus rezultatus.</p>

Valstybinio audito ataskaitos
„Krizių įveikimo, specializuotos pagalbos centrų veikla“
3 priedas

Pokyčių vertinimo rodiklių duomenys

1 lentelė

Rodiklis	Asmenų, žinančių apie SKPC veiklą, dalis nuo visų apklaustų asmenų (respondentų)	Asmenų, savarankiškai besikreipiančių specializuotos kompleksinės pagalbos, dalis nuo visų besikreipiančių asmenų	SKPC registruojami patikimi duomenys apie suteiktą pagalbą asmenims, patiriantiems smurtą artimoje aplinkoje	Asmenų, gavusių 3 ar daugiau psichologo konsultacijų, dalis nuo visų SKPC pagalbą gavusių asmenų	Asmenų, gavusių bent vieną teisininko konsultaciją, dalis nuo visų SKPC pagalbą gavusių asmenų	
Matavimo vienetas	Proc.	Proc.	-	Proc.	Proc.	
Pradinė reikšmė	12	11	Žurnale pateikiama tik informacija apie einamaisiais kalendoriniais metais pasikartojančius smurto atvejus, nėra informacijos apie asmenų priskyrimą grupėms pagal smurto rūšis, SKPC žurnaluose registruojami vaikai (smurto liudininkai 18 iš 373)	10	10	
Pradinės reikšmės fiksavimo data	2021 m.	2021 m.	2021 m.	2021 m.	2021 m.	
Siektina reikšmė	20	15	Žurnale registruojami ne mažiau kaip trejų pastarųjų metų pasikartojantys atvejai, atvejai pagal smurto rūšis, neregistruojami vaikai iki 16 m., kuriems SKPC neteikia pagalbos	20	15	
Tolerancijos ribos	Gerei	≥19	≥14	Atitinka visus rodiklyje nurodytus kriterijus	≥17	≥14
	Vidutiniškai	18-17	13	Atitinka du rodiklyje nurodytus kriterijus	14-16	12-13
	Blogai	≤16	≤12	Atitinką vieną arba nei vieno rodiklyje nurodytų kriterijų	≤13	≤11
Siektinos reikšmės fiksavimo data	2025 m.	2025 m.	2024 m.	2025 m.	2025 m.	
Duomenų šaltinis rodikliui skaičiuoti	Visuomenės apklausos / SADM pateikti atliktos analizės duomenys	SADM duomenys	SADM pateikti atliktos analizės duomenys	SADM pateikti atliktos analizės duomenys	SADM pateikti atliktos analizės duomenys	
Periodinės reikšmės fiksavimo data	2024 m. (2023-ųjų m.) ir vertinant pokytį (2025-ųjų m.)	2024 m. (2023-ųjų m.) ir vertinant pokytį (2025-ųjų m.)	Vertinant pokytį	2024 m. (2023-ųjų m.) ir vertinant pokytį (2025-ųjų m.)	2024 m. (2023-ųjų m.) ir vertinant pokytį (2025-ųjų m.)	

Rodiklis	Asmenų, žinančių apie SKPC veiklą, dalis nuo visų apklaustų asmenų (respondentų)	Asmenų, savarankiškai besikreipiančių specializuotos kompleksinės pagalbos, dalis nuo visų besikreipiančių asmenų	SKPC registruojami patikimi duomenys apie suteiktą pagalbą asmenims, patiriantiems smurtą artimoje aplinkoje	Asmenų, gavusių 3 ar daugiau psichologo konsultacijų, dalis nuo visų SKPC pagalbą gavusių asmenų	Asmenų, gavusių bent vieną teisininko konsultaciją, dalis nuo visų SKPC pagalbą gavusių asmenų
Detalus skaičiavimo / vertinimo aprašymas	Vertinami reprezentatyvios visuomenės nuomonės apklausos rezultatai	Asmenų, savarankiškai besikreipiančių specializuotos kompleksinės pagalbos, ir visų besikreipiančių asmenų skaičiaus santykis	Vertinami SADM pateikti duomenys, ar žurnale pažymėta visa rodiklyje nurodyta informacija	Asmenų, gavusių 3 ar daugiau psichologo konsultacijų, ir visų SKPC pagalbą gavusių asmenų skaičiaus santykis	Asmenų, gavusių bent vieną teisininko konsultaciją ir nuo visų SKPC pagalbą gavusių asmenų skaičiaus santykis

2 lentelė

Rodiklis	Asmenų, gavusių psichologo konsultaciją kontaktiniu būdu, dalis nuo visų SKPC gavusių psichologo pagalbą asmenų	Asmenų, gavusių teisininko konsultaciją kontaktiniu būdu, dalis nuo visų SKPC gavusių teisininko pagalbą asmenų	Smurtą artimoje aplinkoje patyrusių asmenų, kurie gavo specializuotą kompleksinę pagalbą dalis nuo asmenų, kurių pranešimai dėl smurto artimoje aplinkoje registruoti policijoje	Asmenų, dalyvavusių SADM organizuojamose smurtinio elgesio keitimo programose, nuo užregistruotų ir ištirtų nusikalstamų veikų, susijusių su smurtu artimoje aplinkoje, dalis
Matavimo vienetas	Proc.	Proc.	Proc.	Proc.
Pradinė reikšmė	29	4	21	13
Pradinės reikšmės fiksavimo data	2021 m.	2021 m.	2021 m.	2021 m.
Siektina reikšmė	35	15	40	20
Tolerancijos ribos	Gera	≥33	≥14	≥38
	Vidutiniškai	31-32	9-13	24-37
	Blogai	≤30	≤8	≤25
Siektinos reikšmės fiksavimo data	2025 m.	2025 m.	2025 m.	2025 m.
Duomenų šaltinis rodikliui skaičiuoti	SADM pateikti atliktos analizės duomenys	SADM pateikti atliktos analizės duomenys	SADM duomenys, IRD prie VRM duomenys	SADM duomenys, IRD prie VRM duomenys
Periodinės reikšmės fiksavimo data	2024 m. (2023-ųjų m.) ir vertinant pokytį (2025-ųjų)	2024 m. (2023-ųjų m.) ir vertinant pokytį (2025-ųjų)	2024 m. (2023-ųjų m.) ir vertinant pokytį (2025-ųjų)	2024 m. (2023-ųjų m.) ir vertinant pokytį (2025-ųjų)
Detalus skaičiavimo / vertinimo aprašymas	Asmenų, gavusių psichologo konsultaciją kontaktiniu būdu, ir visų gavusių psichologo pagalbą SKPC asmenų skaičiaus santykis	Asmenų, gavusių teisininko konsultaciją kontaktiniu būdu, ir visų gavusių teisininko pagalbą SKPC asmenų skaičiaus santykis	Smurtą artimoje aplinkoje patyrusių asmenų, kurie gavo specializuotą kompleksinę pagalbą ir asmenų, kurių pranešimai dėl smurto artimoje aplinkoje registruoti policijoje skaičiaus santykis	Asmenų, dalyvavusių SADM organizuojamose smurtinio elgesio keitimo programose, ir užregistruotų ir ištirtų nusikalstamų veikų, susijusių su smurtu artimoje aplinkoje, skaičiaus santykis

3 lentelė

Rodiklis	Savivaldybių, kuriose vykdomos patvirtintos smurtinio elgesio keitimo programos, skaičius	Tikslinės grupės atstovų (smurtautojų), baigusių smurtinio elgesio keitimo programą, dalis nuo visų tikslinės grupės atstovų, dalyvavusių priemonėje	Savivaldybių, vertinančių pagalbos krizinėse situacijose veiksmingumą, dalis nuo visų pagalbą teikiančių savivaldybių	SKPC, vertinančių specializuotos kompleksinės pagalbos veiksmingumą, dalis nuo visų pagalbą teikiančių centrų
Matavimo vienetas	Vnt.	Proc.	Proc.	Proc.
Pradinė reikšmė	0	92	20	0
Pradinės reikšmės fiksavimo data	2021 m.	2021 m.	2021 m.	2021 m.
Siektina reikšmė	20	95	100	100
Tolerancijos ribos	Gerai	≥30	≥94	≥85
	Vidutiniškai	13-29	93	70-84
	Blogai	≤12	≤92	≤70
Siektinos reikšmės fiksavimo data	2025 m.	2025 m.	2025 m.	2025 m.
Duomenų šaltinis rodikliui skaičiuoti	SADM duomenys	SADM duomenys	Savivaldybių apklausos duomenys	SADM atliktos analizės duomenys
Periodinės reikšmės fiksavimo data	2024 m. (2023-ųjų m.) ir vertinant pokytį (2025-ųjų)	2024 m. (2023-ųjų m.) ir vertinant pokytį (2025-ųjų)	Vertinant pokytį (2025-ųjų m.)	2024 m. (2023-ųjų m.) ir vertinant pokytį (2025-ųjų)
Detalus skaičiavimo / vertinimo aprašymas	Vertinama, kiek savivaldybių yra vykdomos smurtinio elgesio keitimo programos	Tikslinės grupės atstovų (smurtautojų), baigusių smurtinio elgesio keitimo programą, ir visų tikslinės grupės atstovų, dalyvavusių priemonėje skaičiaus santykis	Savivaldybių, vertinančių pagalbos krizinėse situacijose veiksmingumą, ir visų pagalbą teikiančių savivaldybių skaičiaus santykis	SKPC, vertinančių specializuotos kompleksinės pagalbos veiksmingumą, ir visų pagalbą teikiančių centrų skaičiaus santykis

Valstybinio audito ataskaitos
„Krizių įveikimo, specializuotos
pagalbos centrų veikla“
4 priedas

Paslaugų krizinėse situacijose esantiems asmenims išvystymas atsirinktose savivaldybėse

Apskaičiuota vadovaujantis Socialinių paslaugų išvystymo normatyvais, patvirtintais socialinės apsaugos ir darbo ministro 2014-01-20 įsakymu Nr. A1-23 (aktuali redakcija nuo 2022-02-12), pagal 10-ies atsirinktų savivaldybių pateiktus duomenis.

	Intensyvi krizių įveikimo pagalba, su laikinu apgyvendinimu: min 0,4; siektinas –1		Psichosocialinė pagalba: min 5; siektinas 10		Ar normatyvas įvertintas Socialinių paslaugų plane (2022 m.)	
	gavėjų sk.	gavėjų sk. 1000 gyv.	gavėjų sk.	gavėjų sk. 1000 gyv.	Intensyvi krizių įveikimo pagalba	Psichosocialinė pagalba
Anykščių r. sav.	12	0,61	n/d	n/d	Ne	Ne
Kauno m. sav.	77*	0,32	1063	4,35	0,02**	0,05**
Kėdainių r. sav.	24	0,63	271	7,08	Ne	Ne
Klaipėdos m. sav.	33	0,27	351	2,86	1,21**	2,38**
Klaipėdos r. sav.	7*	0,15	33	0,70	0,35***	Ne
Tauragės r. sav.	8*	0,26	147	4,74	1****	Ne
Trakų r. sav.*****	25	0,94	64	2,42	Ne	Ne
Vilkaviškio r. sav.	5	0,17	64	2,20	0,1*	Ne
Vilniaus m. sav.	134	0,30	n/d	n/d	0**	0
Visagino sav.	5	0,30	n/d	n/d	0,3	Ne

Raudona spalva pažymėtos savivaldybės, nesiekiančios minimalaus socialinių paslaugų išvystymo normatyvo dydžio. N/d – nėra duomenų.

* Įskaičiuoti vaikai iki 18 m.

** Nurodytas socialinių paslaugų plane pateiktas normatyvas, audito metu savivaldybė pateikė patikslintus duomenis.

*** Socialinių paslaugų plane pateiktas ne gavėjų, o vietų skaičius, bendras asmens apgyvendinimo laikino gyvenimo namuose (įstaigoje motinoms ir vaikams, krizių centre ir kt.), savarankiško gyvenimo namuose normatyvas.

**** Socialinių paslaugų plane pateiktas bendras Apgyvendinimo krizių centruose ir nakvynės namuose normatyvas.

***** savivaldybės nepatikslino duomenų.

Šaltinis – Valstybės kontrolė pagal savivaldybių pateiktus duomenis

Valstybinio audito ataskaitos
„Krizių įveikimo, specializuotos
pagalbos centrų veikla“
5 priedas

Specialistų, teikiančių pagalbą asmenims, patyrusiems smurtą artimoje aplinkoje, skaičius 2019–2022 m. I pusmetyje

2021 m. 16 NVO dirbo iš viso 146 specialistai (2019 m. – 140 specialistų). 2022 m. I pusmečio duomenimis dirbo 138 specialistai, t. y. 8 mažiau nei 2021 m. Didžiausią dalį sudarė konsultantai, kurių skaičius 2021 m. buvo 57 (40 proc. visų darbuotojų), lyginant su 2019 m. jų skaičius padidėjo 16 proc.

Metai	Konsultantai	Konsultantai- psichologai	Konsultantai – teisininkai	Psichologai	Teisininkai	Administracinis personalas	Savanoriai	Kita	Viso
2019 m.	48	4	3	23	14	32	12	2	140
2020 m.	51	5	3	23	18	33	13	2	148
2021 m.	57	6	6	22	16	35	4	0	146
2022 m. I pusm.	59	2	2	20	18	30	6	1	138

Šaltinis – Valstybės kontrolė pagal Lietuvos moterų teisių įtvirtinimo asociacijos pateiktus duomenis

Valstybinio audito ataskaitos
„Krizių įveikimo, specializuotos
pagalbos centrų veikla“
6 priedas

2019–2021 m. Specializuotiems kompleksinės pagalbos centrams skirtas finansavimas

Socialinės apsaugos ir darbo ministerija Specializuotos pagalbos centrų projekto atrankos 2022 m. konkursui skyrė 1, 53 mln. Eur valstybės biudžeto lėšų.

Specializuotos pagalbos centro pavadinimas	2021 m. Eur	2020 m. Eur	2019 m. Eur
Koordinacinis centras „Gilė“	38 710	25 412	25 412
Raseinių krizių centras	39 605	26 132	26 132
Anykščių moterų užimtumo ir informacijos centras	59 700	46 740	46 740
Tauragės moters užimtumo ir informacijos centras	70 335	51 879	51 879
Kauno moterų linija (2019 m. - <i>Moters pagalba moteriai</i>)	78 220	65 490	65 490
Telšių krizių centras	82 885	70 309	70 309
Alytaus miesto moterų krizių centras	84 390	72 029	72 029
Marijampolės apskrities moters veiklos centras	85 520	73 416	73 416
Lietuvos moterų teisių įtvirtinimo asociacija	88 500	75 000	75 000
Kretingos moterų informacijos ir mokymo centras	91 880	77 090	77 090
Moterų teisių asociacija	99 860	78 751	78 751
Klaipėdos socialinės ir psichologinės pagalbos centras	105 465	84 816	84 816
Lietuvos agentūros „SOS vaikai“ Panevėžio skyrius	117 975	107 078	107 078
Moterų veiklos inovacijų centras	134 810	115 756	115 756
Kauno apskrities moterų krizių centras	152 020	137 348	137 348
Moterų informacijos centras	165 400	143 099	143 099
Visagino šeimos krizių centras*	34 725	33 613	33 613
Vilniaus moterų namai**	x	216 042	216 042
IŠ VISO:	1 530 000	1 500 000	1 500 000

* Nuo 2022 m. Visagino šeimos krizių centras neteikė specializuotos kompleksinės pagalbos.

** Nuo 2020 m. Vilniaus moterų namai neteikė specializuotos kompleksinės pagalbos, todėl šiam centrui 2020 m. skirtas finansavimas paskirstytas tarp specializuotos pagalbos centrų, dirbančių Vilniaus apskrityje.

Šaltinis – Valstybės kontrolė pagal Lietuvos moterų teisių įtvirtinimo asociacijos pateiktus duomenis

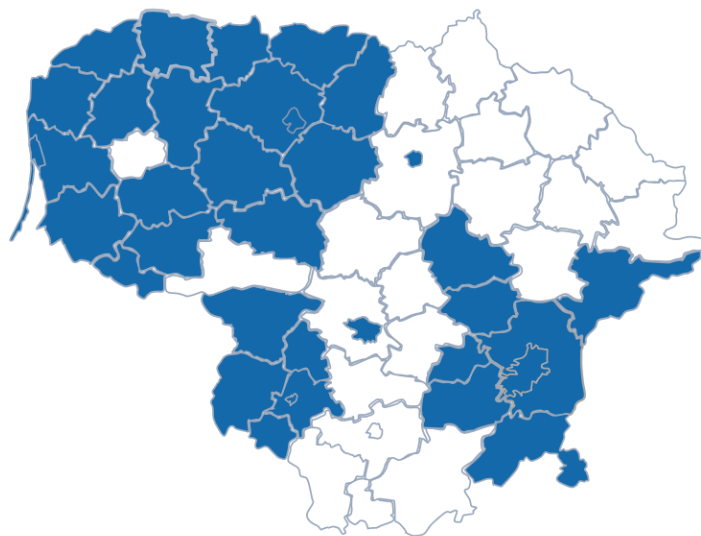
2021–2023 m. savivaldybių strateginiuose veiklos planuose nustatytų priemonių vertinimo kriterijų, susijusių su pagalbos teikimu, nepasiektos reikšmės 2021 m.

Vertinimo kriterijus	Planuota	Pasiekta	Pasiekimas, proc.
Pirma savivaldybė			
Nakvynės namuose gavusių apgyvendinimo paslaugas socialinės rizikos suaugusių asmenų skaičius	112	103	92
Nakvynės namuose gavusių laikino apnakvindinimo paslaugas socialinės rizikos suaugusių asmenų skaičius	250	237	95
Darbingo amžiaus asmenų, kurie įsidarbino gaudami apgyvendinimo nakvynės namuose paslaugas, skaičius	10	7	70
Apgyvendinimo krizių centre paslaugos gavėjų skaičius vidutiniškai per mėnesį	10	8	80
Antra savivaldybė			
Nakvynės namuose laikino apnakvindinimo paslaugas gavusių asmenų skaičius	40	35	88
Šaltinis – Valstybės kontrolė pagal savivaldybių duomenis			

Lietuvos probacijos tarnybos savivaldybėse vykdomos smurtinio elgesio keitimo programos 2022 m.

Lietuvos probacijos tarnybos vykdomų smurtinio elgesio keitimo programų prieinamumas Lietuvos teritorijoje 2022 m.

- Probacijos tarnybos teritorinių padalinių vykdomos smurtinio elgesio keitimo programos
- Individuali įvadinė motyvacinė programa „Elgesys-Pokalbis-Pasikeitimas“
- Lietuvos probacijos tarnybos personalo yra vykdomos tose savivaldybėse, kuriose veikia 52 Lietuvos probacijos tarnybos padaliniai

* Lietuvos probacijos tarnybos 32 teritoriniuose padaliniuose (36 savivaldybių teritorijoje) vykdomos akredituotos smurtinio elgesio keitimo programos: 1) individuali kognityvinė bihevioristinė korekcinė programa „Tik tu ir aš“, 2) intervencinė programa smurtautojams šeimoje. Individuali įvadinė motyvacinė programa „Elgesys-Pokalbis-Pasikeitimas“, kuri nėra visos apimties smurtinio elgesio keitimo programa, Lietuvos probacijos tarnybos personalo yra vedama visose savivaldybėse, kuriose veikia 52 Lietuvos probacijos tarnybos padaliniai.

Šaltinis – Valstybės kontrolė pagal Lietuvos probacijos tarnybos 2022-10-24 pateiktus duomenis

Lietuvos probacijos tarnybos ir socialinių partnerių vykdomos
smurtinio elgesio keitimo programos 2022 m.

Lietuvos probacijos tarnybos 32 teritoriniuose padaliniuose 2022 m. vykdomos akredituotos smurtinio elgesio keitimo programos: 1) individuali kognityvinė bihevioristinė korekcinė programa „Tik tu ir aš“, 2) intervencinė programa smurtautojams šeimoje. Individuali įvadinė motyvacinė akredituota programa „Elgesys-Pokalbis-Pasikeitimas“ probacijos tarnybos personalo yra vedama savivaldybėse, kuriose veikia 52 Lietuvos probacijos tarnybos padaliniai, tačiau ši įvadinė programa skirta padidinti nemotyvuoto kliento motyvacijai dalyvauti smurtinį elgesį keičiančioje programoje.

Eil. Nr.	Savivaldybės, kurioje veikia probacijos tarnyba, pavadinimas	Smurtinį elgesį keičiančios programos pavadinimas	Programą veda probacijos tarnybos personalas (taip/ ne)	Programą veda savanoriai (taip/ ne)	Aprobuota programa (taip/ne)
1.	Vilniaus m.	Intervencinė programa smurtautojams šeimoje	Taip	Ne	Taip
		Tik tu ir aš	Taip	Ne	Taip
		Elgesys – Pokalbis- Pasikeitimas *	Taip	Ne	Taip
		Dailės terapija	Taip	Ne	Taip
		Psichoedukacinė programa	Taip	Taip	Ne
2.	Šalčininkų r.	Intervencinė programa smurtautojams šeimoje	Taip	Ne	Taip
		Tik tu ir aš	Taip	Ne	Taip
3.	Vilniaus r.	Intervencinė programa smurtautojams šeimoje	Taip	Ne	Taip
		Tik tu ir aš	Taip	Ne	Taip
4.	Trakų r.	Intervencinė programa smurtautojams šeimoje	Ne	Ne	Taip
		Tik tu ir aš	Taip	Ne	Taip
5.	Elektrėnų	Intervencinė programa smurtautojams šeimoje	Ne	Ne	Taip
		Tik tu ir aš	Taip	Ne	Taip
6.	Ukmergės r.	Intervencinė programa smurtautojams šeimoje	Taip	Ne	Taip
		Tik tu ir aš	Taip	Ne	Taip
7.	Širvintų r.	Intervencinė programa smurtautojams šeimoje	Taip	Ne	Taip
		Tik tu ir aš	Taip	Ne	Taip
8.	Švenčionių r.	Intervencinė programa smurtautojams šeimoje	Taip	Ne	Taip
		Tik tu ir aš	Taip	Ne	Taip
9.	Marijampolės, Kalvarijos, Kazlų Rūdos .	Elgesys-pokalbis-pasikeitimas*	Taip	Ne	Taip
		Intervencinė programa smurtautojams šeimoje	Taip	Ne	Taip
		Tik tu ir aš	Taip	Ne	Taip
		Smurtinio elgesio keitimo programa pagal Danijos „DAVD“	Ne	Taip	Ne
10.	Šakių r.	Elgesys-pokalbis-pasikeitimas*	Taip	Ne	Taip
		Tik tu ir aš	Taip	Ne	Taip
11.	Vilkaviškio r.	Elgesys-pokalbis-pasikeitimas*	Taip	Ne	Taip

Eil. Nr.	Savivaldybės, kurioje veikia probacijos tarnyba, pavadinimas	Smurtinį elgesį keičiančios programos pavadinimas	Programą veda probacijos tarnybos personalas (taip/ ne)	Programą veda savanoriai (taip/ ne)	Aprobuota programa (taip/ne)
		Intervencinė programa smurtautojams šeimoje	Taip	Taip	Taip
		Tik tu ir aš	Taip	Ne	Taip
12.	Kauno m.	Elgesys-pokalbis-pasikeitimas*	Taip	Ne	Taip
		Intervencinė programa smurtautojams šeimoje	Taip	Ne	Taip
		Tik tu ir aš	Ne	Ne	Taip
13.	Šiaulių m.	Intervencinė programa smurtautojams šeimoje	Taip	Ne	Taip
		Tik tu ir aš	Taip	Ne	Taip
14.	Šiaulių r.	Intervencinė programa smurtautojams šeimoje	Taip	Ne	Taip
		Tik tu ir aš	Taip	Ne	Taip
15.	Akmenės r.	Intervencinė programa smurtautojams šeimoje	Taip	Ne	Taip
		Tik tu ir aš	Taip	Ne	Taip
16.	Joniškio r.	Intervencinė programa smurtautojams šeimoje	Taip	Ne	Taip
		Tik tu ir aš	Taip	Ne	Taip
17.	Kelmės r.	Intervencinė programa smurtautojams šeimoje	Taip	Ne	Taip
		Tik tu ir aš	Taip	Ne	Taip
18.	Mažeikių r.	Intervencinė programa smurtautojams šeimoje	Taip	Ne	Taip
		Tik tu ir aš	Taip	Ne	Taip
19.	Pakruojos r.	Intervencinė programa smurtautojams šeimoje	Taip	Ne	Taip
		Tik tu ir aš	Taip	Ne	Taip
20.	Radviliškių r.	Intervencinė programa smurtautojams šeimoje	Taip	Taip	Taip
		Tik tu ir aš	Taip	Ne	Taip
21.	Raseinių r.	Intervencinė programa smurtautojams šeimoje	Taip	Ne	Taip
		Tik tu ir aš	Taip	Ne	Taip
22.	Telšių r.	Intervencinė programa smurtautojams šeimoje	Taip	Ne	Taip
		Tik tu ir aš	Taip	Ne	Taip
23.	Klaipėdos m. ir Neringos	Intervencinė programa smurtautojams šeimoje	Taip	Taip	Taip
		Tik tu ir aš	Taip	Ne	Taip
		Elgesys-Pokalbis- Pasikeitimas*	Taip	Ne	Taip
24.	Klaipėdos r.	Intervencinė programa smurtautojams šeimoje	Taip	Taip	Taip
		Tik tu ir aš	Taip	Ne	Taip
		Elgesys-Pokalbis- Pasikeitimas*	Taip	Ne	Taip
25.	Kretingos r.	Intervencinė programa smurtautojams šeimoje	Taip	Taip	Taip
		Tik tu ir aš	Taip	Ne	Taip
		Elgesys-Pokalbis- Pasikeitimas*	Taip	Ne	Taip
26.	Palangos m.	Intervencinė programa smurtautojams šeimoje	Taip	Taip	Taip
		Tik tu ir aš	Taip	Ne	Taip
		Elgesys-Pokalbis- Pasikeitimas*	Taip	Ne	Taip

Eil. Nr.	Savivaldybės, kurioje veikia probacijos tarnyba, pavadinimas	Smurtinį elgesį keičiančios programos pavadinimas	Programą veda probacijos tarnybos personalas (taip/ ne)	Programą veda savanoriai (taip/ ne)	Aprobuota programa (taip/ne)
27.	Plungės r.	Intervencinė programa smurtautojams šeimoje Tik tu ir aš Elgesys-Pokalbis- Pasikeitimas*	Taip Taip Taip	Taip Ne Ne	Taip Taip Taip
28.	Skuodo r.	Intervencinė programa smurtautojams šeimoje Tik tu ir aš Elgesys-Pokalbis- Pasikeitimas*	Taip Taip Taip	Taip Ne Ne	Taip Taip Taip
29.	Šilutės r.	Intervencinė programa smurtautojams šeimoje Tik tu ir aš Elgesys-Pokalbis- Pasikeitimas*	Taip Taip Taip	Taip Ne Ne	Taip Taip Taip
30.	Šilalės r.	Intervencinė programa smurtautojams šeimoje Tik tu ir aš Elgesys-Pokalbis- Pasikeitimas*	Taip Taip Taip	Taip Ne Ne	Taip Taip Taip
31.	Tauragės r. ir Pagėgių	Intervencinė programa smurtautojams šeimoje Tik tu ir aš Elgesys-Pokalbis- Pasikeitimas*	Taip Taip Taip	Taip Ne Ne	Taip Taip Taip
32.	Panevėžio m.	Intervencinė programa smurtautojams šeimoje Tik tu ir aš	Taip Taip	Taip Ne	Taip Taip
33.	Panevėžio r.	Elgesys-Pokalbis- Pasikeitimas	Taip	Ne	Taip
34.	Ankščių r.	Elgesys-Pokalbis- Pasikeitimas*	Taip	Ne	Taip
35.	Biržų r.	Elgesys-Pokalbis- Pasikeitimas*	Taip	Ne	Taip
36.	Ignalinos r.	Elgesys-Pokalbis- Pasikeitimas*	Taip	Ne	Taip
37.	Kupiškio r.	Elgesys-Pokalbis- Pasikeitimas*	Taip	Ne	Taip
38.	Molėtų r.	Elgesys-Pokalbis- Pasikeitimas*	Taip	Ne	Taip
39.	Pasvalio r.	Elgesys-Pokalbis- Pasikeitimas*	Taip	Ne	Taip
40.	Rokiškio r.	Elgesys-Pokalbis- Pasikeitimas*	Taip	Ne	Taip
41.	Utenos r.	Elgesys-Pokalbis- Pasikeitimas*	Taip	Ne	Taip
42.	Visagino	Elgesys-Pokalbis- Pasikeitimas*	Taip	Ne	Taip
43.	Zarasų r.	Elgesys-Pokalbis- Pasikeitimas*	Taip	Ne	Taip
44.	Alytaus m./ r.	Elgesys-pokalbis-pasikeitimas*	Taip	Taip	Taip
45.	Druskininkų	Elgesys-pokalbis-pasikeitimas*	Taip	Ne	Taip
46.	Jonavos r.	Elgesys-pokalbis-pasikeitimas* Smurtinį elgesį keičianti programa	Taip Ne	Ne Taip (SPC)	Taip Ne
47.	Prienų (Birštono) r.	Elgesys-pokalbis-pasikeitimas*	Taip	Ne	Taip
48.	Varėnos r.	Elgesys-pokalbis-pasikeitimas*	Taip	Ne	Taip
49.	Jurbarko r.	Elgesys-pokalbis-pasikeitimas*	Taip	Ne	Taip
50.	Kaišiadorių r.	Elgesys-pokalbis-pasikeitimas*	Taip	Ne	Taip
51.	Kėdainių r.	Elgesys-pokalbis-pasikeitimas*	Taip	Ne	Taip
52.	Lazdijų r.	Elgesys-pokalbis-pasikeitimas*	Taip	Taip	Taip

* Elgesys-Pokalbis-Pasikeitimas probacijos tarnybos personalo yra vedama visose savivaldybėse, kuriose veikia Lietuvos probacijos tarnybos padaliniai

Šaltinis – Lietuvos probacijos tarnybos 2022-10-24 pateikti duomenys

Valstybinio audito ataskaitos
„Krizių įveikimo, specializuotos
pagalbos centrų veikla“
10 priedas

Lietuvos probacijos tarnybos socialinių partnerių vykdomos smurtinio elgesio keitimo programos 2022 m.

Eil. Nr.	Savivaldybės pavadinimas	Probacijos tarybos partnerių pavadinimas	Programos pavadinimas	Aprobuota programa (taip, ne)	
1.	Kauno m.	VšĮ Kauno apskrities vyrų krizių centras	Smurtinio elgesio keitimo programa pagal Danijos „DAVD“	Ne	
			Elgesio keitimo programa pagal KET	Ne	
			Intervencinė programa smurtautojams šeimoje	Taip	
			Tik tu ir aš	Taip	
2.	Vilniaus m.	VšĮ Vyrų krizių ir informacijos centras	Intervencinė programa smurtautojams šeimoje	Taip	
			VšĮ „Sotas“	Intervencinė programa smurtautojams šeimoje	Taip
			Vilniaus Šeimos centras	Smurtinio elgesio keitimo programa šeimoje	Ne
3.	Šiaulių m.	VšĮ Žmogiškųjų išteklių stebėsenos ir plėtros biuras	Intervencinė programa smurtautojams šeimoje	Taip	
			Smurtinio elgesio mažinimas	Ne	
			Šiaulių centro poliklinikos psichikos sveikatos centras	Smurtinį elgesį keičianti programa	Ne
4.	Šiaulių r.	Šiaulių rajono psichikos sveikatos centras	Smurtinį elgesį keičianti programa	Ne	
5.	Pakruojo r.	Nestacionarių socialinių paslaugų centras	Intervencinė programa smurtautojams šeimoje	Taip	
6.	Mažeikių r.	VšĮ „Vialba“	Intervencinė programa smurtautojams šeimoje	Taip	
7.	Telšių r.	VšĮ Telšių krizių centras	Intervencinė programa smurtautojams šeimoje	Taip	
8.	Joniškio r.	Visuomenės sveikatos biuras	Intervencinė programa smurtautojams šeimoje	Taip	
9.	Raseinių r.	VšĮ Raseinių krizių centras	Intervencinė programa smurtautojams šeimoje	Taip	
			Smurtinį elgesį keičianti programa	Ne	
10.	Kelmės r.	Bendruomeniniai šeimos namai	Smurtinio elgesio keitimo programa	Ne	
			Kelmės psichikos sveikatos centras	Smurtinio elgesio keitimo programa	Ne
11.	Radviliškio r.	VšĮ Žmogiškųjų išteklių stebėsenos ir plėtros biuras	Intervencinė programa smurtautojams šeimoje	Taip	
			Smurtinio elgesio mažinimas	Ne	
12.	Akmenės r.	Akmenės sveikatos centras	Smurto programa	Ne	
13.	Jonavos r.	Jonavos rajono socialinių paslaugų centras	Smurtinį elgesį keičianti programa	Ne	

Eil. Nr.	Savivaldybės pavadinimas	Probacijos tarybos partnerių pavadinimas	Programos pavadinimas	Aprobuota programa (taip, ne)
14.	Marijampolės r.	VšĮ Marijampolės apskrities vyrų krizių centras	Smurtinio elgesio keitimo programa pagal Danijos „DAVD“ (Dialogue against domestic violence)	Ne
15.	Vilkaviškio r.	VšĮ Marijampolės apskrities vyrų krizių centras	Smurtinio elgesio keitimo programa pagal Danijos „DAVD“ (Dialogue against domestic violence)	Ne
16.	Utenos r.	VšĮ Utenos vyrų krizių centras	Smurtinio elgesio keitimo programa pagal Danijos „DAVD“ (Dialogue against domestic violence)	Ne
17.	Pasvalio r.	Bendruomeniniai šeimos namai ir Visuomenės sveikatos biuras	Smurtinį elgesį keičianti programa	Ne
18.	Ignalinos r.	Ignalinos rajono visuomenės sveikatos biuras	Smurtinį elgesį keičianti programa	Ne
19.	Panevėžio m.	VšĮ „Elijos“	Intervencinė programa smurtautojams šeimoje	Taip
20.	Skuodo r.	Skuodo socialinių paslaugų šeimai centras	Intervencinė programa smurtautojams šeimoje	Taip
21.	Šilalės r.	VšĮ „Trys Pelėdos“	Intervencinė programa smurtautojams šeimoje	Taip
22.	Tauragės r.	VšĮ „Trys Pelėdos“	Intervencinė programa smurtautojams šeimoje	Taip
23.	Vilniaus r.	VšĮ Vyrų krizių ir informacijos centras	Intervencinė programa smurtautojams šeimoje	Taip
		VšĮ „Sotas“	Intervencinė programa smurtautojams šeimoje	Taip
		Vilniaus Šeimos centras	Smurtinio elgesio keitimo programa šeimoje	Ne
24.	Elektrėnų r.	Elektrėnų rajono savivaldybės socialinės paramos skyrius	Intervencinė programa smurtautojams šeimoje	Taip
25.	Ukmergės r.	Ukmergės rajono visuomenės sveikatos biuras	Intervencinė programa smurtautojams šeimoje	Taip
26.	Švenčionių r.	Švenčionių rajono socialinių paslaugų centras	Intervencinė programa smurtautojams šeimoje	Taip
27.	Šalčininkų r.	Šalčininkų raj. Visuomenės sveikatos biuras	Intervencinė programa smurtautojams šeimoje	Taip

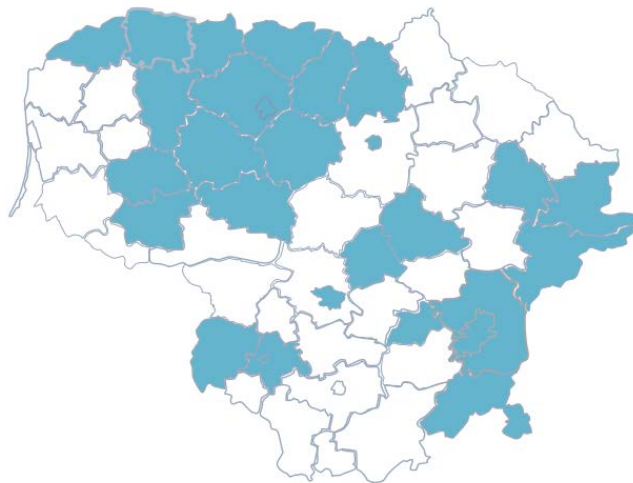
Šaltinis – Lietuvos probacijos tarnybos 2022-10-19 pateikti duomenys

Valstybinio audito ataskaitos
„Krizių įveikimo, specializuotos
pagalbos centrų veikla“
11 priedas

Lietuvos probacijos tarnybos partnerių savivaldybėse vykdomų smurtinio elgesio keitimo programų prieinamumas 2022 m.

Lietuvos probacijos tarnybos pateiktais duomenimis 2022 m. 27 savivaldybių teritorijoje vykdomos jos partnerių smurtinio elgesio keitimo programos.

Lietuvos probacijos tarnybos partnerių vykdomų smurtinio elgesio keitimo programų prieinamumas Lietuvos teritorijoje 2022 m.

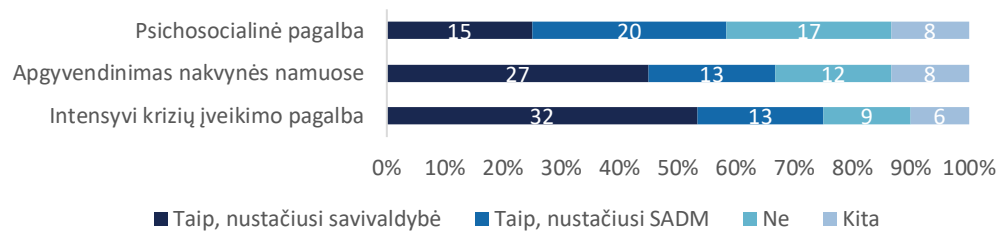

 Lietuvos probacijos tarnybos partnerių vykdomos smurtinio elgesio keitimo programos

Šaltinis – Valstybės kontrolė pagal Lietuvos probacijos tarnybos 2022-10-19 pateiktus duomenis

Duomenys apie krizinių situacijų reglamentavimą savivaldybėse

Savivaldybių, kuriose yra reglamentuota, kokioms situacijoms esant asmeniui teikiamos paslaugos, skaičius

Šaltinis – Valstybės kontrolė pagal savivaldybių pateiktus duomenis

